

DEMECSER
TELEPÜLÉSI
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

HELYZETELEMZÉS

2005

2005. július

Készítette:
Demecser Önkormányzata
megbízásából a
Bio-Genesis Kft.

Demecser Települési Környezetvédelmi Programja

Demecser
Környezetvédelmi Programjának készítői:

Vezető tervező: Éberhardt Gábor

Témavezető: Asztalos Anita

Szakértők: Barta Zoltán
Benkó Krisztián

Asszisztensek: Molnár Edit

Megbízó:
Demecser Önkormányzata

Polgármester: Kiss Gyula

Jegyző: Mártonné dr. Csimbók Ildikó

Környezetvédelmi előadó:

TARTALOMJEGYZÉK

I. A TELEPÜLÉS ÉS KÖRNYEZETÉNEK ISMERTETÉSE	7
I. 1. A település általános bemutatása	7
I. 2. Természetföldrajzi jellemzés	11
II. A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA	12
II. 1. A környezeti elemek állapota	12
II. 1. 1. Levegő	12
II. 1. 1. 1. A levegőszennyezés forrásai és fajtái.....	12
II. 1. 1. 2. Demecser légszennyezettségi állapota	13
II. 1. 1. 3. Összegzés	18
II. 1. 2. Víz	19
II. 1. 2. 1. Víztisztítás	19
II. 1. 2. 2. A felszíni vizek Demecser területén.....	21
II. 1. 2. 3. A felszín alatti vizek állapota Demecser területén	22
II. 1.2.4. Összegzés	26
II. 1. 3. Talaj	27
II. 1. 3. 1. A település talajainak általános jellemzése.....	27
II.1.3.2 A talaj szennyezésében és pusztulásában szerepet játszó tényezők	27
II. 1. 3. 2. Területhasznosítás	30
II. 1. 3. 3. Összegzés	31
II. 2. Természet- és Tájvédelem	32
II. 2. 1. Védett és védelemre javasolt területek	33
II. 2. 2. Összegzés	35
II. 3. A települési környezet állapota	36
II. 3. 1. Demográfiai jellemzők	36
II. 3. 2. Környezet – egészségügy	37
II. 3. 3. Közműellátottság helyzete a településen	41
II. 3. 3. 1. Ivóvízellátás	41
II. 3. 3. 2. Szennyvízelvezetés, - tisztítás, - elhelyezés.....	42
II. 3. 4. Kül- és belterületi vízrendezés	42
II. 3. 5. Épített környezet	43
II. 3. 6. Települési zöldterületgazdálkodás	44
II. 3. 7. Közlekedés	45
II. 3. 8. Energiagazdálkodás	47
II. 3. 9. Összegzés	49
II. 4. Hulladékgyűjtés	52
II. 4. 1. Törvényi háttér	52
II. 4. 2. Nem veszélyes hulladékok	55
II. 4. 3. Veszélyes hulladékok	57
II. 4. 4. Szelektív hulladékgyűjtés	58
II. 4. 5. Integrált környezetvédelmi stratégia, politika	62
II. 4. 6. Összegzés	63

II. 5. Zajterhelés	65
II. 5. 1. Ipari, mezőgazdasági, építkezési zajok	67
II. 5. 2. Közlekedési zajok	67
II. 5. 3. Egyéb zajok	71
II. 5. 4. Összegzés	71
II. 6. Környezeti tudat és szemlélet	73
II. 6. 1. Oktatás	73
II.6.2. Összegzés	74
II. 7. Környezetbiztonság	76
II. 7. 1. Általános helyzet	76
II. 7. 2. Összegzés	78
III. A TELEPÜLÉS KÖRNYEZETI SWOT ANALÍZISE (ÖSSZEGZÉS)	79
IV. KÖRNYEZETVÉDELMI PRIORITÁSOK	83

Bevezetés

Az elmúlt évtizedekben a környezet állapotának romlása látványosan felgyorsult, ennek eredményeként napjainkra a környezetvédelem társadalmi ügy lett szerte a világon, és kiemelt figyelmet kap a gazdaságilag fejlettebb országok körében.

Magyarországon az első környezetvédelmi törvény 1976-ban született, de hatása a törvény keretjellege miatt korlátozott volt. A környezetvédelem társadalmi üggyé válása hazánkban az 1980-as évek második évére tehető. Több éves szakmai vita után a Magyar Országgyűlés 1995-ben fogadta el a környezetvédelmének általános szabályairól szóló új törvényt (1995. évi LIII. törvény), mely a már meglévő hazai tervezési rendszerek (területrendezés, területfejlesztés, településrendezés, településfejlesztés, stb.) mellett egy új típusú tervezés alapjainak a megteremtését irányozza elő. A Nemzeti Környezetvédelmi Program kidolgozásának részletes előírásait a törvény rögzíti. Ennek alapján az Országgyűlés 83/1997. (IX. 26.) határozata rendelkezett az 1997-2002 közötti időszakra szóló első Nemzeti Környezetvédelmi Programról (továbbiakban NKP-I), és tudomásul vette a megvalósításának általános tervét. A végrehajtás éves intézkedéseit kormányhatározatok hagyták jóvá.

A 2003–2008 közötti időszakra szóló második Nemzeti Környezetvédelmi Program (továbbiakban NKP-II) kidolgozásának alappilléret az NKP-I végrehajtása során felhalmozott tapasztalatok alkotják. Az NKP-I alapvető feladatát teljesítette: kijelölte a magyar környezetpolitika célkitűzéseit és cselekvési irányait, valamint felvázolt egy beavatkozási tervrendszert.

Az NKP-II kidolgozása a legfontosabb hazai és nemzetközi környezetpolitikai alapelvek figyelembevételével történt. Ezen alapelvek három csoportot képeznek:

- A környezetvédelemben mára már hagyományosnak tekintett alapelvek (pl. az elővigyázatosság, a megelőzés, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékoztatás, a nyilvánosság és a szennyező fizet elve).
- A fejlett országok környezeti tevékenysége alapján számunkra példaértékűnek tekinthető további alapelvek (a megosztott felelősség; az átláthatóság biztosítása a tervezés, döntéshozás, finanszírozás, megvalósítás és ellenőrzés során; kiszámíthatóság a szabályozásban és a finanszírozásban; számon kérhetőség, világos célok, mérhető teljesítmények; partnerség, szubszidiaritás, adicionalitás, többszörös hasznú intézkedések).
- A legátfogóbb elvek sorába a fenntartható fejlődés alapelvei (johannesburgi „Föld Csúcs Konferencia-2002) tartoznak. Az alapelveket lehetőség szerint már az NKP-II végrehajtásának első éveiben is érvényesíteni kell, ezzel is elősegítve a fenntartható fejlődés irányába történő átmenet társadalmi, gazdasági és környezeti feltételeinek kialakítását.

Az 1995. évi LIII. törvény 46. §-a rendelkezik arról, hogy a településeknek környezetvédelmi programot kell készíteniük, a programnak összhangban kell lennie az NKP-ban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével. A törvény engedélyezi, hogy ha a települések úgy látják, hogy környezetvédelmi problémáikat közösen jobban meg tudják oldani, akkor közös települési programot is készíthetnek.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Környezetvédelmi Programja 2003-ban készült el.

Előzmények

2004-ben Demecser Város Önkormányzata úgy döntött, hogy elkészítteti saját környezetvédelmi programját. Ez évben a „Zöld forrás 2004” című pályázati felhívásban támogatásban részesült a Kistelepülések Környezetvédelmi Programja kidolgozására.

A tervezés időtartama

Demecser település Önkormányzata a Bio-Genesis Kft.-t bízta meg környezetvédelmi programjának elkészítésével. A program elkészítése során a következő országos és megyei terveket, programokat vettük figyelembe:

- Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Országos Területrendezési Terv
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei környezetvédelmi Program
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei területrendezési Terv

Jelen dokumentáció egy helyzetértékelést és egy hat éves intervallumra szóló programot tartalmaz alkalmazkodva a Nemzeti Környezetvédelmi Program által alkalmazott programozási időtartamhoz. A kidolgozott programot a település önkormányzatának képviselő testülete hagyja jóvá.

A program végrehajthatósága érdekében szükséges éves cselekvési terv kidolgozása és elfogadása. Ezt minden év szeptemberéig kell a testület elé terjeszteni, majd a költségvetés tervezésekor ez alapján kell a következő évi környezetvédelmi tevékenységeket tervezni.

A település önkormányzata gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásával, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, s a programot szükség szerint – de legalább kétfévente felülvizsgálja

I. A TELEPÜLÉS ÉS KÖRNYEZETÉNEK ISMERTETÉSE

I. 1. A település általános bemutatása

Demecser település Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, közelebből Felső-Szabolcsban, a Lónyai csatorna északi oldalán, Nyíregyházától északkeletre, mintegy 25 km távolságra, a Közép- Nyírség és a Rétköz határán fekszik. Adottságai folytán a Rétköz természetes központja.

A település 3699 hektáros területén (313 hektár belterület és 3386 hektár külterület) 1467 lakásban lakik a város 4551 polgára.

A település megközelíthető közúton: a 4. számú főútvonal Székelynél leágazó alsórendű útvonalon érhető el. A települést átszeli a Budapest-Záhony vasútvonal.

A megyeszékhellyel és Kisvárdával naponkénti rendszeres autóbuszjárat köti össze

1. ábra: A település környékének térképe

Történelme

Demecser mai területe nagy számú lelet tanúsága szerint már az ókorban is lakott hely volt. A helyiség neve egy 1261-1267 körüli oklevélben tűnt fel először, amely szerint Kárászi Sándor bán megvásárolta a Kékkel határos Kendemecher nevű birtokot. Más források szerint 1270-1272 táján bukkan fel először Kemény Demecser néven abban az adományozó levélben, amelyben V. István király a területet Kárászi Sándornak adományozta. Demecser mezőváros 1460-tól 1886-ig, vásártartási jogáról 1466-tól emlékeznek meg okiratok. Ez azt jelenti, hogy Demecser e fontos megkülönböztetéseket, illetve előjogokat valószínűleg Mátyás királytól kapta. Demecser mezővárosához tartozott Bessénytanya, Bodótanya, Borzovatanya, Feketetanya, Idatanya, Kolbártanya, Vártanya, Verestanya, Fellegvártanya, Kistanya.

Demecsernek az 1556-ból maradt nyilvántartásban szereplő 32 tizedfizető háztartása alapján 160-165 lakosa lehetett. Az alacsony lélekszám okát a kutatók a földrajzi fekvésében látják, mivel a Rétköz alacsony fekvésű, mocsaras területéből csak a kiemelkedő, vagyis a magasabban fekvő részek voltak alkalmasak letelepedésre. Az 1720-ban tartott összeírás szerint 14 jobbágytelke volt, emellett 2 száraz- és 3 vízimalom működött a területén. A Tisza szabályozása, a vizek levezetése, a Lónyai-csatorna elkészítése (1882) után jelentőssé vált a növénytermesztés, különösen híres lett a demecseri káposzta, 1916-ban savanyú káposztát készítő üzemet és hozzá hordógyárat is építettek, később a keményítőgyár is megkezdte működését. A Lónyai-csatorna a belterület délnyugati részén, a Budapest-Nyíregyháza-Záhony-Ungvár vasútvonal délről érinti. A vasútvonal megépítésével bekerült az ország vérkeringésébe, ami elősegítette az ipartelepítést. 1931-ben 538 lakóházat és közel négyezer lakost számláltak Demecserben. A harmincas években épülnek meg azok az utak, amelyek Demecsert összekötik a szomszédos településekkel. Demecser mai nagyságát a hatvanas-hetvenes évekre éri el. 1973. április 15-ével közös tanácsú nagyközséggé nyilvánítják társközségként Székelyt rendelve a hatáskörébe. E közigazgatási alakulathoz 1977-ben Kék is csatlakozott. 1975-ben a Magyar Gyapjúfonó gyáregységének felépítése és üzembe helyezése tovább növeli az ipari munka arányát Demecserben és megalapozza foglalkoztatási központ szerepét a kistérségben. A két gyár, a tsz és a környéket ellátó szolgáltató szervezetek, illetve intézmények működése a nagyközség jogálláson is túl mutatott: Demecser több mint 10 község, közel 20000 főnyi lakónépesség természetes központjává fejlődött.

Építészeti, kulturális emlékek

Az Elek-kúria 1840 körül épült, klasszicista stílusban. A századforduló idején eklektikus stílusban átépített épület homlokzatának közepét háromtengelyes, nyitott rizalit emeli ki. Jelenleg az iskola használja.

A gótikus eredetű református templom kettős tagolású támpillérei a XVI. század második felében elvégzett bővítéskor készültek. Fatornya 1768-ban épült, melynek helyén emelték 1825-ben a ma is látható kőtoronyt. A templom berendezésének, tárgyainak zöme a XVI-XVII. századból származik.

2. ábra
A település térképe

Szociológiai jellemzők, infrastruktúra, gazdaság:

Szociológia

Demecser jelenlegi lélekszáma 4551 fő. A népesség korcsoportos megoszlása kedvező, kevés a nyugdíjas korú, sok a fiatalok és a munkaképes korú lakos.

Orvosi rendelője területi feladatokat lát el, 2 háziorvos, 1 gyermekorvos, 1 fogorvos áll rendelkezésre. A településen egészségház működik, itt található a II. számú háziorvosi körzet rendelője, a gyermekorvosi, a fogászati rendelő, valamint egy jól felszerelt fizioterápiás részleg. Az egészségházban működik az iskolai és óvodai szűrővizsgálat, nőgyógyászati szakrendelés és körzeti védőnői szolgálat, a terhes-csecsemőgondozást két védőnői körzet látja el. Az I. számú orvosi rendelőben történnek az üzem-egészségügyi vizsgálatok.

A gyógyszerész szakember-ellátottságánál, felszereltségénél és működési feltételeinél fogva nem csak a helyben lakók, hanem a környező községek kiszolgálására is alkalmas (Gégeny, Nyírbogdány, Székely). Készenléti szolgálat működik, amely lehetővé teszi a betegek napszaktól független gyógyszerellátását.

A város óvodája a volt Elek kastélyban működik, amelyet hatalmas park egészít ki és tesz ideálisan kihasználhatóvá a gyermekek számára. Az intézmény 150 férőhelyes, a szakfeladatot 9 óvodapedagógus látja el. Az általános iskola a Szabolcsvezér u. 8. sz. alatt található.

A Váry Emil Gimnáziumot 1963-ban alapították. Kezdetben az általános iskolával közös igazgatás alatt folyt a tanítás, osztályait több objektumban helyezték el. A jelenlegi épület alapjait 1969-ben rakták le, átadására 1971 őszen került sor. A gimnázium 20 községből fogad tanulókat.

Infrastruktúra

1990-től 1994-ig kiépült a gázhálózat, gyarapodott a szilárd burkolatú utak hossza, elkészült Demecser és vidékének szilárd, kommunális személtérakója, korszerűsítették a sportpályát, létrehozták a rendőrőrsöt. 1999-ben befejeződtek a szennyvízhálózat kivitelezési munkái.

A város **infrastrukturális kiépítettsége** a következő: elektromos hálózat 100%, ivóvízhálózat 90 %, vezetékes gázhálózat 70 %, a szennyvíz hálózat hossza 17,4km, a rendszerre a lakások 60 %-a rácsatlakozott.

A településen az utak nagy része burkolt, az utak állapota csak részben kielégítő.

Gazdaság

A rendszerváltás folyamán megszűnt a tsz, a két gyár, a szeszipari vállalat és a textilüzem az önállósulással elveszítette piacait, tevékenységi körük beszűkült, nem találtak olyan terméket, amely versenyképes lett volna a vetélytársakkal szemben. Többszöri tulajdonosváltáson mentek keresztül, de a termelést a kívánt mértékben egyik sem tudta stabilizálni, ami nagy arányú munkanélküliséget és növekvő megélhetési gondokat okozott a településen.

A településen közel 200 vállalkozás működik, melyek közül 138 fő egyéni vállalkozó. A település 21 élelmiszerboltja kielégíti a lakosság igényeit, a vendéglátó egységek száma 23. A településen kisebb üzemek működnek, tevékenységük az élelmiszer-, textil-, és faipari tevékenységekhez kapcsolódik. A lakosság megélhetését ezeken kívül a mezőgazdaság egészíti ki. A településen a munkanélküliség kb. 10%-os.

I. 2. Természetföldrajzi jellemzés

Domborzati adatok

Demecser a Felső-Tiszavidék egyik önálló kistáján, a Rétközön fekszik. A Rétköz északon a Tiszáig terjed, keleten az ÉK-i, délen a Középső-, nyugaton az ÉNy-i Nyírséggel határos. A terület 93-103 m közötti tszf-i magasságú, ártéri szintű tökéletes síkság. Formái eolikus és folyóvízi eredetűek.

Földtani adottságok

A táj az észak-alföldi fiatal peremsüllyedékek egyike. Földrajzi határai északon a Tisza, keleten az Északkeleti-Nyírség magas futóhomokformái, délen és nyugaton a Középső-Nyírség löszös és futóhomokos területei. A térszín alapját adó pannontábla, s az erre ráakódó hordalékkúp kifejlődése a pleisztocén végéig egységesen történik. A Nyírséggel és a Bodrogréccével. A pleisztocén és a holocén határán a Rétköz, a Bodrogrécc, a Beregi- és a Szatmári-síkság lesüllyedt. Ezt követően kialakult sajátos formakincsük, éghajlati jellemvonásuk, talajtakarójuk, növényzetük.

A Rétköznek az utóbb említett időszakban történt süllyedése miatt, a mélyebbre került szélbarázdákban, a lapos felszíneken megindult a láposodás. A Tisza a holocén folyamán jelent meg a Rétközben, s a szeszélyesen kanyargó folyó oldalazó eróziójával nagy területeken letarolta a pleisztocén futóhomokfelszíneket. Az újholocénban a Tisza elhagyta a Rétközt, s a Bodrogrécc déli részén, új mederben folyt, de árvizeivel évről évre elöntötte, és nagy mennyiségű iszapot, agyagot és homokot rakott le, s jelentős vízmennyiséget hagyott vissza a Rétköz területén. Az ottmaradt víz kitöltötte az elhagyott folyómedreket, a mélyedéseket, s növelte az amúgy sem kevés mocsaras-lapos területeket. Ha Nyíregyházától észak felé indulunk, mintegy húsz kilométer után megváltozik a táj képe. Elhagytuk a Nyírség kisebb-nagyobb homokbuckákkal teleszórt részeit, s egy mélyebb fekvésű, csatornákkal szabdalta, a kiemelkedéseken megült, hosszan elhúzódó falvakkal tarkított tájra érünk. Ez a Rétköz, mely viszonylag kis számú (27), részben vagy egészben a tájon elterülő települést foglal magába. Ám határa igen nagy terület, csaknem 140 ezer hold. A táj a megye Tisza által körített északi részén terül el; a jelenlegi Lónyai-főcsatorna és a Tisza között -Vencsellőtől egészen Tuzsérig. A Tiszánál a táj azonban nem szakad meg, a túloldalon a Bodrogréccben folytatódik. A táj mai felszíni domborzatát a fiatalkori süllyedés és a folyóvíz felszínalakító tevékenysége hozta létre, és csak elenyésző volt a szél munkája. A felszín képe az újholocéntól egészen a Tisza-szabályozás és a belvíz-mentesítési munkálatokig nem sokat változott. A település jellemző talaja kovárványos barna erdőtalaj, réti csernozjom, helyenként lápos réti talaj.

Éghajlat

Éghajlata mérsékelt meleg, közel a mérsékelt hűvöshöz. Az évi napsütéses órák száma 1950 alatti, az évi középhőmérséklet 9,5-9,6 °C. A csapadék összege 600 mm körül alakul évente. Az uralkodó szélirány ÉK-i, de jelentős a DNy-i aránya is.

Vízrajz

Természetes folyóvíz nem érinti a települést. A város határában folyik a Lónyai-főcsatorna, mely a Tiszába torkollik. A déli külterületen egy 18 ha-os halastó üzemel. A talajvíz szintje nem egyenletes, 1-4 m között ingadozik.

II. A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA

II. 1. A környezeti elemek állapota

II. 1. 1. Levegő

II. 1. 1. 1. A levegőszennyezés forrásai és fajtái

Levegőszennyezőnek kell minősíteni származásuktól és állapotuktól függetlenül azokat az anyagokat, amelyek olyan mértékben jutnak a levegőbe, hogy azzal az ember és környezetét kedvezőtlenül befolyásolják, vagy anyagi kárt okoznak. Bár a természetes szennyező források összkibocsátásukat tekintve a mesterséges szennyező forrásokat jelenleg még többszörösen meghaladják, a bioszféra szempontjából káros szennyezőanyag-koncentrációk kialakulásához nem vezetnek.

Légszennyező forrás minden berendezés, épület, jármű vagy szabadban elhelyezkedő anyag (meddőhányó, széntároló, személtlerakó hely), amely légszennyezést okoz. A légszennyező források fő típusai:

a) Pontszerű forrás

A pontforrások (ún. koncentrált paraméterű források) azok, amelyeknél a légszennyező anyagok koncentrációja és a hordozó gázok térfogatarama, ezáltal a környezetbe lépő káros anyagok mennyisége egyértelműen meghatározható. A pontforrásokhoz tartozik a kémény, kürtő és szellőző.

b) Felületi forrás

A felületi (ún. szórt paraméterű vagy diffúz) forrásoknál a szennyező anyagokat kibocsátó felület nagysága ugyan meghatározható, de a hordozó gáz térfogata és sebessége nem, így a környezetbe kerülő anyagok mennyiségére csak közvetett mérések és számítások útján lehet következtetni.

A felületi források lényeges alcsoportját képezik az ún. vonalas légszennyező források. Ide tartoznak a közutak, vasútvonalak, víziutak és légifolyosók. Ezeket a forrásokat az jellemzi, hogy szennyező hatásukat a rajtuk áthaladó járművek száma és egyedi kibocsátása határozza meg. Szennyező hatásuk mértéke közvetve ezen adatok mérésével és számítás útján határozható meg.

A légszennyezés folyamata három jól elkülöníthető szakaszból áll, ezek az *emisszió*, *transzmisszió* és *immisszió*.

A különböző típusú forrásokból időegység alatt a környezeti levegőbe bocsátott szennyező anyag mennyiségét emisszióknak nevezzük, értékét általában kg/h egységben adjuk meg. A kibocsátás koncentrációja (emissziókoncentráció, g/Nm³) a légszennyező anyagoknak a hordozó gáz normál térfogatára vonatkoztatott mennyisége.

A második szakaszban, a *transzmisszió* során a levegőbe került szennyező anyagok hígulnak, ülepednek, fizikai és kémiai változásokon mennek át. A transzmissziót leíró összefüggéseket a légkörfizikai jelenségek mérése és értékelése útján számítják.

A harmadik szakasz — amely környezetünkkel, tevékenységünkkel közvetlen kapcsolatban van — az *immisszió* a környezeti levegőminőség. A kibocsátott szennyező anyagoknak a talajközeli levegőben kialakult koncentrációját nevezzük immisszióknak

II. 1. 1. 2. Demecser légszennyezettségi állapota

Jogszabályi háttér

Az 1995. évi LIII. A környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény 46.§ 1. bekezdésének c. pontja kimondja, hogy „a környezetvédelmi feladatok megoldására (a települési önkormányzat) önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz.”

Jelenleg Demecseren levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos szabályozás nincs érvényben. Az önkormányzat feladata ilyen jellegű szabályozás megalkotása. Célszerű lenne egységes környezetvédelmi rendeletet készíteni, amelyben a levegővédelmi rendelet mellett zaj-és rezgésvédelmi, ill. köztisztasági fejezetek is helyet kapnának. Speciálisan az allergiát okozó gyomnövények ill. a parlagfű terjedésének visszaszorításáról szóló rendelettel az önkormányzat még szintén nem rendelkezik.

A településnek rendezési terve elkészült, jóváhagyása folyamatban van.

A települések igazgatási területén belül az egyes terület-felhasználási egységeket, azok határvonalait az adott települések önkormányzata által megállapított helyi építési szabályzat – melynek hatályos változata szintén elkészült- állapítja meg. A szabályzatban nemcsak a terület használat jellegét, hanem ún. védőövezeteket is kijelölték. Környezetvédelmi tervvel érintett területen kizárólag olyan tevékenység folytatható, és olyan építmények helyezhetők el, amelyek légszennyező-anyag kibocsátása, légszennyezettségére gyakorolt hatása a módosított 21/2001. (II. 14.) sz. Korm. rendelet előírásait teljesíti, környezet-veszélyeztetést nem okoz.

A 2001. július 1-jével hatályba lépett 21/2001.(II. 14.) Korm. rendelet, valamint a 14/2001 (V. 9.) KÖM-EÜM-FVM együttes rendelet megszüntette az ország területének levegőtisztaság-védelmi szempontból történő kategorizálását, de lehetőséget teremt ökológiailag érzékeny területek kijelölésére (hatályon kívül került a 4/1986. (VI. 2) OKTH rendelet és a 3/1988. (VI. 10.) KVM rendelet).

A környezet állapotának megóvása érdekében külön figyelmet kell fordítani az újonnan létesülő vállalkozások, szolgáltatások elhelyezhetőségének kérdésére. A légszennyezettségi határértékeket a 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet szabályozza. Minden új engedélyköteles tevékenység csak ennek figyelembevételével végezhető.

E jogszabály csak egyes technológiákra határozza meg a határértékeket, emellett egyes technológiákra más jogszabályok határértékei vonatkoznak, pl. az egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásának korlátozásáról szóló 10/2001. (IV.19.) KöM rendelet (VOC technológia) a 140 kW_{th} és az ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő hőteltjesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről szóló 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet (tüzeléstechnológia). Minden új engedélyköteles tevékenység csak ezek figyelembevételével végezhető.

A 21/2001. Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése alapján a hulladékok nyílt téri illetve háztartási tüzelőberendezésben történő égetése tilos. Ez vonatkozik az avarra és a kerti hulladéokra is, ha külön önkormányzati rendelet nincs e témában.

Demecser város levegőtisztasága

A környezeti levegő meghatározó immissziós adatokat korábban az ÁNTSZ Országos Immissziómérő Hálózata mérte. 2002. január 1-től a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium működteti, a Környezetvédelmi Felügyelőségek laboratóriumai vizsgálják a levegő állapotát az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) keretében. A vizsgált településhez legközelebb Nyíregyházán van folyamatos (on-line) mérőállomás.

A RIV (regionális immisszió vizsgáló) mérőhelyek szakaszos üzemeltetésű mintavételi pontok, melyek száma lényegesen nagyobb a folyamatos állomásokénál, így jobban lefedik az ország területét. Ezen állomások esetén havonta összegyűjtve kerülnek az adatok az Országos Légszennyezettségi Adatközpontba. A légszennyezettségi határértékeket a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet határozza meg. A környezeti levegő minőségének jellemzésére a Demecser településhez legközelebb eső Regionális Immissziómérő állomások (Mátészalka, Kisvárd, Nyíregyháza) eredményeit használtuk fel. Mátészalka Demecsertől DK-ra 34 km-re, Kisvárd település Demecsertől ÉK-re található 18 km-re, Nyíregyháza pedig DNY-ra mintegy 20 km-re helyezkedik el.

RIV mérőhálózat (off line) esetében a mintavétel gázok esetében félautomata mintavevők segítségével, szálló pornál nagyteljesítményű porminta-vevővel, ülepedő por esetében pedig gyűjtőedényes eljárással történik. A mérési eredmények 24 órás (ülepedő por esetében 30 napos) átlagokat reprezentálnak.

1. táblázat: A 2003-ban mért koncentrációk statisztikai mutatói a RIV mérőponttal rendelkező településeken (Forrás: Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség)

NO₂ (immissziós határérték: 85

Település	éves átl. (I) (g/m ³)	24 órás átlagok alapján								Irány- szám
		max.	50 perc.	98 perc.	99,9 perc.	adat	adat	határérték túllépés	határérték túllépés	
		(%)	(%)	(%)	(%)	(db)	(%)	(db)	(%)	
Mátészalka	30,27	86,00	26,00	69,76	83,82	157	86 %	1	0,6%	0,56
Kisvárd	37,58	95,00	34,00	80,04	94,83	169	92%	2	1,2%	0,70
Nyíregyháza	33,85	110,00	30,00	80,00	106,74	815	90%	11	1,4%	0,63

SO₂(Immissziós határérték:125)

Település	éves átl. (I) (g/m ³)	24 órás átlagok alapján								Irány- szám
		max.	50 perc.	98 perc.	99,9 perc.	adat	adat	határérték túllépés	határérték túllépés	
		(%)	(%)	(%)	(%)	(db)	(%)	(db)	(%)	
Mátészalka	2,20	16,00	2,00	7,00	14,91	157	86 %	0	0,0 %	0,04
Kisvárd	2,66	24,00	2,00	11,00	22,82	169	92%	0	0,0%	0,05
Nyíregyháza	2,20	16,00	2,00	7,00	14,91	157	86%	0	0,0%	0,04

Ülepedő por(Immisszis határérték:16 g/m²/30nap)

Település	éves átl. (I) (g/m ² *30 nap)	24 órás átlagok alapján							Irány- szám	
		max.	50 perc.	98 perc.	99,9 perc.	adat	adat	határérték túllépés		határérték túllépés
		(%)	(%)	(%)	(%)	(db)	(%)	(db)	(%)	(I/I _n) ^{a)}
Mátészalka	4,85	10,20	4,90	9,06	10,12	71	97 %	0	0,0 %	0,48
Kisvárd	5,14	11,00	5,15	9,95	10,95	36	99%	0	0,0%	0,51
Nyíregyháza	5,25	12,00	5,20	11,39	11,97	35	97%	0	0,0%	0,52

a) I/I_n = Az éves határértékhez (I_n) viszonyított éves átlag (I).

A Mátészalkai, Kisvárdai és Nyíregyházi Immissziómérő Állomások adatai szerint a környezeti levegő vizsgált szennyezői közül az ülepedő por és kén-dioxid esetében nem tapasztaltak határérték túllépést a 24 órás átlagok alapján. Mátészalkán a nitrogén-dioxid esetében a vizsgált 157 mintából 1 esetében, Kisvárdán 169 mintából 2 esetben, Nyíregyházán pedig 815 mintából 11 esetben mértek a határértéknél magasabb koncentrációt.

Az éves határértékhez viszonyított éves átlagok:

- NO₂ esetében 0,56; 0,70 illetve 0,63;
- SO₂ esetében 0,04; 0,05 és 0,04;
- ülepedő por esetében 0,48; 0,51 illetve 0,52 a megfigyelő állomásokon.

Mivel Demecser településen az ipar és a közlekedés mértéke jóval alacsonyabb, mint Mátészalkán, Kisvárdán vagy Nyíregyházán, ezért itt valószínűleg a nitrogén-dioxid koncentráció is kedvezőbb.

A kén-dioxid koncentráció az elmúlt tíz évben a megye területén kis mértékben csökkent, mert a megye szinte teljes területén a környezet szennyező szénfűtésről, a sokkal kisebb környezeti terhelést okozó gázfűtésre álltak át.

Demecser település közelében nincsenek ipari területek, amelyek elsősorban felelősek az ülepedő por terhelésért. Az Önkormányzathoz lakossági bejelentés ez ügyben még nem érkezett.

A legfontosabb légszennyezéssel kapcsolatos meteorológiai paraméterek a következők: a szél iránya, sebessége, a légtér stabilitását leíró stabilitási paraméterek. A kibocsátott szennyező anyag terjedésére a legnagyobb befolyást a szélirány, szélsebesség és stabilitás egyidejűleg kialakult értékei gyakorolják. A légszennyező anyagok ülepedésére, átalakulására, terjedésére, tartózkodási idejére legjelentősebb hatású a légnedvesség, a csapadék, a szél, a napsugárzás és a keveredési réteg vastagsága.

A légszennyeződés felhalmozódása szempontjából igen fontos a köd. A köd kialakulásában a levegő nedvességtartalmának, a magasabb légtérben kialakuló inverzióknak és a térfelszíni formáknak van szerepe.

Demecser területén az uralkodó szélirány általában az ÉK-i.

Demecser térségére jellemző transzmissziós jellemzők nem adhatók meg. Meghatározásukhoz mérések sorozatára lenne szükség. A települési, helységi légszennyezések transzmissziós modellel csak nagy hibakorlással vizsgálhatók. A nem túl magas, felszín közelinek tekinthető légszennyező források kibocsátásai – követve a légmozgást – általában a terepátalakulásokat követő kúszó mozgásban terjednek és kikerülésükre (a kibocsátótól mért távolságtól is nagyobb mértékben) a mozgás közben adódó irányelterelődések jellemzők.

A településen működő üzemek légszennyező forrásai

Levegőtisztaság-védelmi szempontból a FETI-KÖTEVIFE nyilvántartása szerint az alábbi légszennyező pontforrások működnek a városban:

Vállalkozás megnevezése	Tevékenységi kör	Telephely
IKR Rt. Bábolna Olker Bt. Nyírség-Hassó Sütőipari Kft.	növényvédőszer raktár fűstölő üzem sütőüzem	Várhegy tanya 1. Váci Mihály u. 2. Vasvári P. u. 2.

A településen ezeken kívül kisebb üzemeket, vállalkozásokat találunk. Ezek a cégek a következők:

Vállalkozás megnevezése	Tevékenységi kör	Telephely
Macofil Kft. ALMI-WOOD Kft. VITAFRUCT Kft.	fonalgyártás fűrészelt faáru forg. zöldség-gyümölcs raktározás (hűtőtároló)	Gyár u. Gyár u. Hunyadi u.

Ezen vállalkozások főként por kibocsátással terhelik a környezetet.

A közlekedésből eredő légszennyezés

A közlekedés - a legjelentősebb légszennyező forrás - főleg a településen áthaladó utak mentén járul hozzá a kén-dioxid, a nitrogén-oxidok, a szén-monoxid, a szén-dioxid és különböző aromás szénhidrogének szintjének növekedéséhez. A település lakosainak tulajdonában 725 db személygépkocsi található, melyek között egyre nagyobb arányt képviselnek a kisebb fogyasztású, katalizátorral felszerelt modellek, de az elavult járművek száma még mindig jelentős.

A települést észak-dél irányban átszeli a **38138. számú bekötő út** és a **3831. sz. összekötő út** illetve nyugat-kelet irányban a **3827. sz. összekötő út**. A település dél-keleti csücskét érinti a **3833. sz. összekötő út**.

A **3831. sz. összekötő úton** az Állami Műszaki és Információs KHT 2004 évi forgalom számlálási adatai szerint **napi 564 egységjármű** forgalmat, a **3827. sz. út** Demecsert érintő szakaszán **napi 1192 egységjármű** forgalmat, a **3833. sz. úton napi 794 egységjármű** regisztráltak. A bekötő út forgalmára vonatkozó adatokat a Állami Műszaki és Információs KHT által szerkesztett kiadvány (Az Országos közutak 2004. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma II.) nem tartalmazza. Számításunk során – figyelembe véve az út jellegét- 500 egységjármű/nap forgalmat feltételeztünk.

A szennyező komponensek fajlagos értékeivel kiszámítottuk a település legforgalmasabb útjai mentén a forgalomból keletkező légszennyezés mértékét ,a területen legjellemzőbb ÉK-i szélirány figyelembe vételével és az úttól jellemzően 15 m-re épített lakóházakra.

2. táblázat. A forgalomból keletkező légszennyezés mértéke a településen áthaladó utak mentén

Szennyező komponens	fajlagos emisszió	számított emisszió				számított imisszió			
		mg/sm				µg/m ³			
mértékegység	g/km ¹	3827.	3831.	38138	3833.	3827.	3831.	38138.	3833.
		sz.	sz.	sz.	sz.	sz.	sz.	sz.	sz.
SO ₂	0,75	0,03	0,014	0,012	0,02	7,30	3,456	3,0634	4,86
CO	14,7	0,584	0,276	0,245	0,39	143,14	67,73	60,043	95,35
NO _x	3,8	0,151	0,071	0,063	0,1	37,0	17,51	15,521	24,65
szilárd	0,85	0,034	0,016	0,014	0,022	8,28	3,92	3,472	5,51
CH	0,31	0,012	0,006	0,005	0,008	3,02	1,43	1,266	2,01

A számított koncentrációk egyike sem éri el a törvényileg előírt légszennyezettségi határértéket. Tehát még a közvetlenül a legforgalmasabb utak mentén élő lakosokat sem éri a határértéket meghaladó közlekedésből származó légszennyezettségi koncentráció.

Mezőgazdaságból származó légszennyezés

A mezőgazdaságból és a belterületi állattartásból eredő légszennyezés **nem jelent problémát**. Igaz a helyi családok foglalkoznak mezőgazdasággal, de csak családi gazdálkodások formájában, nagyobb állattartó telep nincs.

Mindezek mellett azonban az 1995. évi LIII. a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény 46.§ 1. bekezdésének c. pontja értelmében a települési önkormányzatoknak önkormányzati rendeletben szabályozniuk kell az állattartás körülményeit (a tartható állatok száma, fajtája, a tartás körülményei, trágyatárolás módja stb.). **Demecser város állattartási rendelettel jelenleg nem rendelkezik, javasoljuk ezen rendelet közeljövőben megalkotását.**

Fűtésből származó légszennyezés

A település rendelkezik **kiépített gázvezetékekkel**. A gázvezeték hossza 45 km (az elosztó hálózattal együtt) a csatlakozó csanakok száma 1459 (99%) db, a gázfogyasztó lakások száma 990 db (70 %-a a lakásoknak) ennek hatásaként a lakossági fűtésből eredő légszennyezés jelentős mértékben csökkent. Meg kell azonban említeni azt is, hogy a vezetékes gáz árának emelése miatt sok család ismét fával és szénrel fűt.

Pollen

Az utóbbi években az allergiás és asztmás megbetegedések rohamos növekedésének okán fogalmazódott meg az igény az allergén részecskék monitorozása iránt. Az ÁNTSZ 1992-ben hozta létre Aerobiológiai Hálózatát, mely 2004-ben 15 állomást működtetett az ország területén. A pollenjelentés mindig a legújabb adatokat mutatja, és hetente frissül. Nem előrejelzés, hanem jelentés, ami a hetente kihelyezett, majd a mérési idő elteltével begyűjtött pollenspadákban összegyűlt különböző pollenek száma alapján készül. Az adatok tehát

közvetlenül a frissítés után tükrözik leghívebben a valós állapotot. Az állomások adatai 70 km-es sugarú körön belüli területről szolgáltatnak reprezentatív adatokat. Ezek közül az egyik Nyíregyházán található.

Demecser térsége országos viszonylatban a relatíve kedvezőtlen állapotú területek közé sorolható, a pollenszennyezés egészségügyi szempontból semmiféleképpen nem hagyható figyelmen kívül.

Az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózata a Nemzeti Környezetegészségügyi Akció Program (NEKAP) parlagfü-mentesítési programjának bázisul szolgál. Civil szervezetek kezdeményezésére a jövőben minden évben országsszerte június harmadik hetére hirdetendő meg a parlagfü-mentesítési hét. A téma egyre fontosabbá válását jelzi, az Országgyűlés 11/2003. (II. 19) határozata a „Parlagfümentes Magyarországért” eseti bizottság felállításáról. A bizottság célja „a parlagfü terjedésének megállítása, illetve termőterületének csökkentése, a pollenszennyezettség jelentős mérséklése és a lakosság egészségi állapotának javítása érdekében.” A települési önkormányzatoknak fontos lenne összeállítani és végrehajtani saját parlagfü-mentesítési akcióprogramjukat.

Demecser város önkormányzata jelenleg parlagfü visszaszorítására vonatkozó rendelettel nem rendelkezik, javasoljuk e rendelet elkészítését.

II. 1. 1. 3. Összegzés

Problémák és erősségek

Problémák	Erősségek
<ul style="list-style-type: none"> • közlekedésből eredő légszennyezés (az egyes komponensek koncentrációja ugyan a határértéket nem haladta meg a legforgalmasabb utak mentén sem) 	<ul style="list-style-type: none"> • belterületi utak nagy része burkolt, így a kiporzás nem jelentős
<ul style="list-style-type: none"> • a gépjárműpark (tömegközlekedési is) még meglehetősen elavult • kerékpár út nincs a településen 	<ul style="list-style-type: none"> • az említett problémák ellenére a levegő minősége kedvező • a településen belül sokan közlekednek kerékpárral
<ul style="list-style-type: none"> • a külterületi utak burkolatlanok, a levegő portterhelése a talajról származik • kőszén tüzelőanyagként használata gyakori • allergén részecskék jelenléte 	<ul style="list-style-type: none"> • jelenleg nincs a településen bejelentésre kötelezett légszennyező pontforrás • a mezőgazdaságból eredő légszennyezés nem jelent problémát
<ul style="list-style-type: none"> • parlagfü elleni rendelet, illetve a parlagfü visszaszorítására akcióprogram nincs • lakossági légszennyezésre vonatkozó adatok hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> • kiépített gázvezetékrendszer • fa, mint megújuló energiaforrás fűtőanyagként használata

A levegő minőségével kapcsolatos célok és feladatok:**Cél-1:**

- fűtésből eredetű emisszió csökkentése (SO₂, korom),
- talaj eredetű portterhelés csökkentése,
- környezeti levegő minőségének megőrzése,
- közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése,
- egyéb lakossági eredetű légszennyezés (hulladékok nyílt téri égetése) csökkentése,
- pollenszennyezés csökkentése,

Javasolt intézkedések:

- egységes környezetvédelmi rendelet –melynek van levegővédelmi rendelete- megalkotása és betartatása,
- a hulladékok nyílt téri illetve háztartási tüzelőberendezésben égetésének szabályozása és ellenőrzése
- a talaj növényzettel való borítottságának növelése, megfelelő mezőgazdasági technológiák alkalmazása,
- a gyomok fokozott irtása különös tekintettel a parlagfűre,
- a földgáz tüzelés arányának növelése a lakosság körében,
- a megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése, pl. napkollektorok felszerelése, biomassa fűtési célú alkalmazása,
- az égetés helyett a kisebb terhelést okozó komposztálást kell előnyben részesíteni,
- kisebb környezeti terhelést okozó közlekedési módok támogatása: kerékpárút építése, tömegközlekedés fejlesztése

II. 1. 2. Víz**II. 1. 2. 1. Vízminőség**

A vízminőség a víz fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságainak összessége.

Magyarországon 1994. január 1-től a vizek minőségét, osztályozását az MSZ 12749 szabvány alapján végzik. A vizek minősítése az egy adott évben elvégzett mintavételek mérési eredményei alapján történik az alábbi jellemzők alapján: oxigénháztartás (A csoport), nitrogén- és foszforháztartás (B csoport), mikrobiológiai jellemzők (C csoport), mikroszennyezők (szerves és szervesetlen mikroszennyezők), toxicitás (D csoport) valamint egyéb jellemzők (E csoport). Az egyes csoportokba számos mérendő komponens tartozik.

A víz kémiai minősége szempontjából a vízben oldott gázok, az oldott sók és a szerves anyagok jelentősége a legnagyobb. A vízben részben fizikailag, részben kémiailag oldott gázok közül az oxigén- melynek hiánya rendkívül káros -, a széndioxid, az ammónia és a kénhidrogén a legjelentősebbek.

A szerves anyagok egyenkénti mennyiségi meghatározása (sőt kimutatása is) ma még rendkívül körülményes, ezért a gyakorlati vízanalitikában általában nem egyedi vegyületeket határoznak meg, mennyiségüket azzal az oxigénmennyiséggel jellemzik, amely adott körülmények között oxidálásukra elfogy. Az oxigénigény biokémiai vagy kémiai módszerrel határozható meg.

A **biokémiai oxigénigény (BOI)** az az oxigénmennyiség, amely a vízben levő szerves anyagok aerob úton meghatározott idő alatt (rendszerint 5 nap) történő biokémiai lebontása során elfogy, értékét mg/l-ben adjuk meg (BOI₅). Bár a biokémiai oxigénigény meghatározása közelíti meg legjobban a természetben lejátszódó folyamatokat, időigénye miatt a szerves szennyezettség mértékére elterjedtebben használják a **kémiai oxigénigényt (KOI)**, amit a vízminta kálium-permanganáttal (KOI_{ps}) vagy kálium-dikromáttal (KOI_k) történő egyórás forralása során elhasználtott vegyszerrel egyenértékű oxigénfogyasztással jellemezzük.

A **nitrogénvegyületek** közül az ammónia a legkárosabb: egyrészt zavarja a vízelőkészítést az ivóvíz tisztítás során, mert a klórozás során szag- és ízrontó klóraminok keletkeznek, másrészt magasabb pH-értéknél a szabad ammónia halpusztulást okoz. A talajvizek fokozódó **nitráttartalma** nemcsak a csecsemőkre jelent életveszélyt, de az idősebbek rákos megbetegedését is elősegíti.

Állóvizekben a többi nitrogénvegyület felhalmozódása éppoly káros, mint **foszforvegyületek**: a bekövetkező tápanyagdúsulás siettetni a tavak öregezési folyamatát (eutrofizálódás). A vizek foszforkoncentrációjának növekedését elsősorban külső – döntően antropogén eredetű – szennyezés (szennyvízbevezetés, műtrágya bemosódás, mosószerek) idézi elő.

Elsősorban a felszíni vizek ivóvízként való felhasználása során jelent gondot, hogy a hagyományos szennyező anyagokon kívül egyre több olyan anyag kerül a vizekbe, amelyek viszonylag kis mennyiségben is rendkívül káros hatásúak. Ezek az ún. **mikroszennyezők** egyrészt íz- és szagrontó hatásúak, illetve esetenként mérgező, esetleg rákkeltő anyagok, amelyek emberen kívül más élőlényeket is közvetlenül vagy a táplálékláncban akumulálódva károsíthatnak. anyagot. Veszélyességüket fokozza, hogy többségük a hagyományos szennyvíztisztítás, illetve vízelőkészítés során nem távolítható el. A mikroszennyezők két nagy csoportja a **szerves mikroszennyezők** (pl. vas, mangán, higany, kadmium) és a **szerves mikroszennyezők** (pl. kőolajszármazékok, mosószerek, növényvédőszer).

Biológiai vízminőség

A biológiai vízminőség a víz azon tulajdonságainak összessége, amelyek a vízi ökoszisztémák életében fontosak, létrehozzák és fenntartják azokat.

A biológiai vízminőség jelenségei, változásai és mutatószámai négy tulajdonságcsoporthoz sorolhatók:

- halobitás;
- trofitás;
- szaprobitás;
- toxicitás.

A halobitás, trofitás, szaprobitás és toxicitás egymással szorosan összefüggnek.

A fotoszintetizáló szervezetek szaporodásához fényre és tápanyagra van szükség. Azokat a vizeket, amelyek tápanyaggal bőségesen ellátottak, s így bennük mind az algák, mind a makrofitonok nagy mennyiségben vannak jelen, eutrófoknak nevezzük.

Bakteriológiai vízminőség

A háztartási szennyvizekkel olyan kórokozó (patogén) baktériumok is kerülnek a vízfolyásokba, amelyek közegészségügyi ártalmakhoz, járványokhoz vezethetnek, ha a kutakból vagy vezetékes vízellátással fertőzést okoznak. Az ivóvizekre vonatkozó egyik legfontosabb minőségi kritérium, hogy kórokozó baktériumot nem tartalmazhatnak. A vizek fertőzöttségére a fekáliás szennyezést jelző és biztonságosan kimutatható kólibaktériumok (pl. *Escherichia coli*) meghatározása nyújt általános tájékoztatást, ezek a baktériumok ugyanis az emberi béltraktus természetes, az emésztéshez nélkülözhetetlen flórájához tartoznak. Megjelenésük a vízben azt jelenti, hogy a kérdéses víz a közelmúltban valamilyen módon

fekáliával szennyeződött, ekkor az egyes betegségeket (hastífusz, dizentéria, kolera) okozó baktériumok tenyésztését is megkísérlik. A vizet a kólititer vagy a kóliszám alapján minősítik.

Vízminőségi osztályok

Felszíni vizeinket a vízi ökoszisztéma viszonylagos stabilitását biztosító és egyidejűleg a mértékadó vízhasználatok (ivó- és ipari vízellátás, öntözés és halgazdaság) igényeit kielégítő integrált követelményrendszer alapján minősítjük. A minősítéshez kiválasztott komponensek kívánatos és tűrhető határértékeit a hatályos szabvány (MSZ-12749) tartalmazza. Az integrált követelményrendszer alapján felszíni vizeink öt osztályba sorolhatók.

3. táblázat: Vízminőségi osztályok

I.	Kiváló
II.	Jó
III.	Tűrhető
IV.	Szennyezett
V.	Erősen szennyezett

II. 1. 2. 2. A felszíni vizek Demecser területén

A település bel-és külterületén természetes felszíni vizeket nem találunk. A város déli határában folyik a Lónyai-főcsatorna, mely összegyűjti és a Tiszába továbbítja a belvizeket. A csatornát 1890-ben ásták, Berkesz településtől indul, végighúzódik a Rétköz peremén. Hossza 44,7 km, Gávavencsellőnél torkollik a Tiszába.

A déli külterületen egy 18 ha-os halastó üzemel. A településtől délre, 1000 m-re folyik a Róka-kúti csatorna, a településtől északra kisebb csatornákat találunk.

Potenciális szennyezőforrások:

- Szennyvízbeszívások
- Kommunális szennyezések (detergensek, gyógyszermaradványok)
- Növényvédőszeresek
- Hígrágya
- Műtrágya
- Kőolaj és származékai

Ezen anyagok közvetlenül a vizekbe kerülése nem jellemző.

A 49/2001. (IV.3.) rendelet szabályozza a felszíni és felszín alatti vizekre, a mezőgazdasági tevékenységekre és a mezőgazdasági tevékenységeket. A rendelet célja: a vizek védelme a mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szemben, továbbá a vizek meglévő nitrátszennyezettségének csökkentése. Ennek érdekében a rendeletben meghatározták a vizek védelmét szolgáló legfontosabb intézkedéseket és a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait.

A trágyázást úgy kell megvalósítani, hogy a tápanyagok ne juthassanak a felszíni vizekbe. Ennek érdekében védőtávolságot kell betartani: trágya nem juttatható ki felszíni víztől, forrástól, emberi fogyasztásra, illetve állatok itatására szolgáló kúttól 10 m-es sávban, amennyiben jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik.

A belvíz- és árvíz védelemmel a II.3.4. című alfejezetben foglalkozunk.

II. 1. 2. 3. A felszín alatti vizek állapota Demecser területén

A talaj- és rétegvizek környezeti állapota

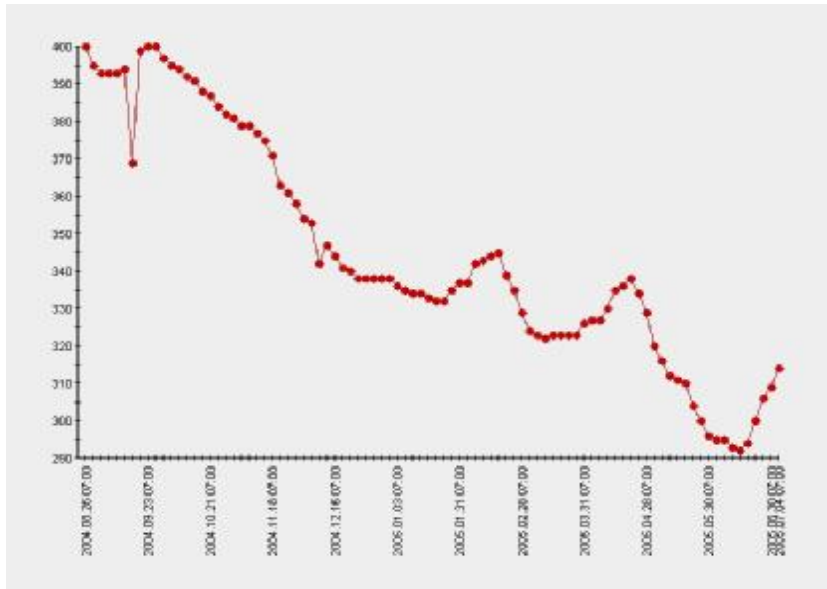
Talajvíznek az első vízadó réteg feletti vizet nevezik. Élesen nem választható el a rétegvíztől, általában kb. 30-50 méter mélységnél van a határvonal. A talajvízszintet - a VITUKI Rt. irányításával - 1560 törzsállomáson mérik a vízügyi igazgatóságok. A talajvízszint átlagos terep alatti mélysége a síkvidéki terület nagy részén 2-6 m között van. Az Alföld hátsági jellegű területein, 15-20 éve határozott talajvízszint-süllyedés tapasztalható, melynek mértéke 0,1-0,2 m/év. Oka: a rendkívül hosszú száraz periódus, s különféle emberi tevékenységek, legfőképp a rétegvizek erőteljes kitermelése.

Demecser településen 3 db talajvízkút található, melyek közül kettő (3452 és 1574 törzsszámúak) törzs vízkutak, egy (1575 törzsszámú) üzemi vízkút. Ezen kutak jellemzőit a 4. táblázat tartalmazza.

4. táblázat: Demecser településen a FETI-KÖTEVIZIG kezelésében lévő talajvíz kutak adatai

(Forrás: Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság)

Talajvíz kút száma	Vizsgált időszak	Talajvíz szintjének adatai (cm) a vizsgált időszakban mért adatok alapján		
		minimum	maximum	átlag
3452	2004. július-2005. július	292	400	345
1574	1999. július-2000. július	-	-	263
1575	1986. év	195	305	253

3. ábra: A talajvízszint időbeli alakulása a Demecser területén lévő 3452 sz. talajvízkút esetében 2004-2005. évben (Forrás: Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság)

A rétegvizek a néhol 2000 métert is meghaladó vastagságú rétegzett, szemcsés, törmelékes üledékekben helyezkednek el. Utánpótlódásukat a talajvízből kapják. A rétegvizek szintjét, ill. nyomását, a vízügyi szolgálat által kezelt 280, és a Magyar Állami Földtani Intézethez tartozó 100 kútban mérik. A rétegvíznyomások a mérések kezdete óta - az erőteljes víztermelés következtében - 0,1-0,3 m/év csökkenést mutatnak, ami csak az 1980-as évek végén állt meg, ugyanis a víztermelés mérséklődött. A településen rétegvízfigyelő kút nem található.

A talajvizek környezeti állapotát a tároló közeg (talaj) földtani adottságai, a hidrometeorológiai helyzet (beszivárgás, párolgás) és a különböző szennyező hatások együttese határozza meg. A felszín alatti vizek esetében természetes illetve mesterséges (antropogén) forrásokból származhat a szennyező anyag. A természetes eredetű szennyező anyagok kémiai és fizikai folyamatok eredményeként az atmoszférából, bioszférából és a litoszférából kerülnek a felszín alatti vizekbe, mindenek előtt a talajvízbe.

Az emberi tevékenységből származó (antropogén) szennyezés forrásai a következők lehetnek:

- olaj szivárgás vagy elfolyás
- a szilárdhulladék lerakók
- a szennyvíz tározók
- a mezőgazdaság
- mélyen elföldelt toxikus hulladékok

A felszín alatti vizek szennyezése tartós, időtartama évtizedekre esetleg évszázadokra tehető. Ha a szennyező anyag azonnal nem bomlik le vagy immobilizálódik, akkor az a végtelenségig a felszín alatti vízben maradhat.

A településen felmerülő problémák:

A településen kevés a jelentős szennyező forrás. Ipari szennyvízkibocsátó nincs a településen. A mesterséges felületburkolatokról rossz elvezetési viszonyok között az oda felhalmozódott **üzemanyag- és olajszármazékok**, égéstermékek a talajvízbe mosódhatnak. A **téli sósások** miatt ásványi anyag terhelés éri a talajvizet. Ezek az anyagkibocsátások mind előfordulnak, de a város kis lélekszáma miatt csak kis mennyiségben, s eseti jelleggel.

A településen a **működő hulladéklerakó** a város külterületén, a településtől D-re mintegy 1.100 m-re helyezkedik el, a 0342/7 hrsz-ú területen, s 1998-óta üzemel. A telep közvetlen a 3831. sz. út mellett fekszik. A legközelebbi lakóház kb. 1.100 m-re található a hulladéklerakótól. A hulladéklerakóba csak kommunális hulladék kerül lerakásra. A telepre a kommunális hulladékkal érkező fémeket kézzel kiválogatják, majd konténerben helyezik el a MÉH telepen történő leadásig.

A telepen az infrastruktúra részét képezi a csurgalékvíz gyűjtő rendszer, tároló medence és visszaöntöző rendszer. A talajvíz minőségét 4 db monitoring kút segítségével figyelik. Demecser települése meglévő hulladékkezelő telepének hulladéklerakó depóniája rekultivációra kerül, a területen egy inert hulladéklerakó komposztáló és hulladékudvar kerül kialakításra. A hulladéklerakó Demecser települési szilárd hulladékán kívül a környező települések hulladékát is fogadja. (az engedély alapján folytatott tevékenység hatásterülete: Berkesz, Gégény, Nyírbogdány, Nyírtass, Pátroha, Dombrád, Tiszakanyár, Nyíribrony, Ajak, Rétközberencs, Kékcse, Újdombrád, Tiszatelek, Vasmegeyer, Kék, Nyírtura, Nyírtét, Ramocsaháza, Napkor, Apagy, Ófehértó, Baktalórántháza, Nyírjákó, Petneháza, Rohod, Nyírmada, Nyírkarász, Gyulaháza, Nyírtass, Laskod, Nyírkércs, Székely, Sényő, Beszterec, Nyíregyháza). A Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség 1374-17/2004 határozata alapján 18.000 t/év megfelelően tömörített hulladék szállítható a hulladéklerakó területére. A lerakó környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció talajvíz vizsgálati eredményei nitrát-ion tekintetében az 1. és 3. számú monitoring kutakban a „B” szennyezettségi határérték feletti szennyezést a 4. számú kútban pedig a „C₂” intézkedési szennyezettségi határérték feletti szennyezést mutattak.

A **rekultiválásra váró hulladéklerakó** 1977-től 1998-ig üzemelt a 0332/1, 0333, 0334/1, 0332/7, és 0332/2 hrsz-ú területeken. A terület a legközelebbi lakóháztól 1000 m-re, délre helyezkedik el. A területen megközelítőleg 60.300 m³ kommunális szilárdhulladékot helyeztek el. 1998-ban a hulladéklerakó rekultivációjának első lépéseként a hulladék tömeget rendezték, a kisebb hulladék kupacokat a lerakó Ny-i oldalára hordták és a hulladéktestet tömörítették. A rekultiváció alkalmával nem történt meg a terület növényesítése és monitoring kutat sem alakítottak ki. A lerakó környezetvédelmi felülvizsgálata megtörtént, melynek során a talajvíz szintjét bemérték, a vízből mintákat vettek, s ezeket kémiai elemzéstek. A talajvíz átlagos szintje 1,95 m mélyen van, a talajvíz áramlása észak-északnyugati irányú esése van, és ez a talajvízáramlás iránya is.

A lerakó környezetvédelmi felülvizsgálata alapján a hulladéklerakó területén a következő talajvíz szennyezést tapasztalták A „C₂” intézkedési szennyezettségi határértéket meghaladó szulfát-ion koncentráció mutatható ki a vizsgált három mintából kettőben. Ugyanezen talajvíz minták nitrát-koncentrációja a B” szennyezettségi határértéket haladta meg. A nitrát- és szulfát-ionok határértéket meghaladó koncentrációja szerves eredetű terhelésre utal, ami származhat a hulladéklerakon elhelyezett szerves hulladékoktól, illetve lehet mezőgazdasági eredetű.

A teljeskörű környezetvédelmi felülvizsgálat alapján Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség a 270-3/2005 számú határozatában a hulladéklerakó azonnali lezárását, későbbi utógondozását és a határozat 3. pontjában részletezett környezetvédelmi intézkedések megtételét rendelte el.

Illegális hulladéklerakásról (főként építési hulladékok illegális lerakása jellemző) az Önkormányzatnak tudomása van, ezeket igyekeznek felszámolni.

A településen a **szennyvíz hálózatot kiépítették**, hossza 17,4 km. A szennyvíz hálózatra lakások 60 %-a csatlakozott rá, a többi háztartásban keletkező szennyvizet egyedi szennyvízgyűjtőkben gyűjtik. **Az egyedi szennyvízgyűjtők gyakran szivárognak**, illetve a lakosok illegális folyékony hulladék leürítése is jellemző. További fejlesztési cél a szennyvízcsatorna hálózatra csatlakozott lakások arányának növelése, addig is a Megyei Szennyvízelhelyezési Programban foglaltak szerint törekedni kell az egyedi szennyvízgyűjtők környezetvédelmi szempontok szerinti megvalósítására. A szennyvízszállítás díját a fogyasztott ivóvíz mennyiségéhez kell igazítani, így a lakosoknak nem lesz érdekük a folyékony hulladék illegális elhelyezése.

A háztáji kertek művelése során kiszórt műtrágyák, növényvédők szerek, az extenzív állattenyésztés során keletkezett szerves trágya bemosódik a talajvízbe, s potenciálisan szennyeznek a felszín alatti vizeket.

Mivel a talajvizek jelentik a mélységi vizek utánpótlásának bázisát, azok állapotának jobb megismerése és további szennyezésének visszaszorítása a közeli időszak kiemelt feladata kell legyen. A vízminőség megóvása - már a talajvizeké is – fontos feladat.

A 49/2001. (IV. 3.) Korm. Rendelet 2. sz. melléklete szerint a település nem **nitrát-érzékeny területen** helyezkedik el. Ezáltal a mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében ezen rendelet előírásainak betartása nem kötelező jellegű, azonban mindenképpen irányadóan tekinthető.

A felszín alatti vízbázis védettsége

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet, amely a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szól **Demecser érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen lévő település.**

A 219/2004 (VII.21.) Korm. rendelet szól a felszín alatti vizek védelméről.

Javaslat a vízbázis biztonságba helyezésére vonatkozó legfontosabb intézkedésekre Demecser területére vonatkoztatva:

- Nem engedhető meg olyan létesítmény elhelyezése, melynek jelenléte vagy üzemeltetése a felszín alatti víz minőségének károsodását okozza.
- A területen folytatott mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó hatóanyag- és növényvédőszer kibocsátás fokozott ellenőrzése szükséges, el kell érni, hogy a kibocsátott anyagok a talajvízbe ne kerüljenek.

Nem engedhető meg olyan tevékenység végzése, amelynek következtében csökken a vízkészlet természetes védettsége, vagy nő a környezet sérülékenysége

A vízbázis **biztonságban tartását** a védőterületen folytatott tevékenységek hatósági kontrollálása, a vízmű termelésének folyamatos ellenőrzése és a felszín alatti vizek rendszeres és kontrollált monitorozása biztosíthatja.

II. 1.2.4. Összegzés

Problémák és erősségek

Problémák	Erősségek
<ul style="list-style-type: none"> • a település külterületén rekultiválásra váró és működő hulladéklerakó is található 	<ul style="list-style-type: none"> • a Lónyai-csatorna szennyező anyagokkal közvetlen terhelése nem jellemző
<ul style="list-style-type: none"> • szennyvíz hálózatra nem csatlakozott lakások egyedi szennyvízgyűjtője gyakran szivárog 	<ul style="list-style-type: none"> • a szennyvíz-hálózat már kiépült, a lakások 60 %-a rácsatlakozott a hálózatra
<ul style="list-style-type: none"> • illegális hulladéklerakások előfordulnak 	<ul style="list-style-type: none"> • az illegális hulladéklerakásokat az Önkormányzat felszámolja
<ul style="list-style-type: none"> • mezőgazdasági tevékenységek hatására terhelés (szulfát-, nitrát-, ammónium-ion) éri a felszín alatti vizeket 	<ul style="list-style-type: none"> • a rendelkezésre álló rétegvíz készlet jó minőségű
<ul style="list-style-type: none"> • a közlekedésből adódó olaj- és ásványi anyag terhelés 	<ul style="list-style-type: none"> • ipari szennyvízkibocsátó nincs a településen

A felszíni és felszín alatti víz minőségével kapcsolatos célok és feladatok:

Cél-2:

- A felszíni vízkészletek vízmennyiségének és vízminőségének védelme
- A vízháztartás egyensúlyának kialakítása és megőrzése érdekében a felszín alatti vízkészletek felhasználásának mérséklése
- A szerves eredetű terhelések és a nem természetes eredetű mikroszennyezések csökkentése
- Ivóvízbázis-védelem fejlesztése

Feladat:

- az illegális hulladéklerakások felszámolása, illetve ezen jellegű tevékenységek megelőzése,
- a felszín alatti vízkészletek minőségének nyomon követése, a szennyező források felderítése,
- nem engedhető meg olyan létesítmény elhelyezése, melynek jelenléte vagy üzemeltetése a felszín alatti víz minőségének károsodását okozza,
- nem engedhető meg olyan tevékenység végzése, amelynek következtében csökken a vízkészlet természetes védettsége, vagy nő a környezet sérülékenysége.
- a tisztítatlan szennyvizek kezelésének megoldása
- szennyvíz hálózatra csatlakozott lakások arányának további növelése
- az egyedi szennyvízgyűjtők vízzáróságának fokozott ellenőrzése
- a szippantott szennyvíz leürítés ellenőrzése, az illegális leürítések felszámolása
- kemikáliák alkalmazásának csökkentése a mezőgazdasági termelésben
- ivóvízbázisok fokozott védelme
- vízkivételek mennyiségi optimalizálása
- téli síktalanítás kizárólag érdesítő vagy más környezetbarát anyaggal történjen.

II. 1. 3. Talaj

II. 1. 3. 1. A település talajainak általános jellemzése

Az alapkőzetre jellemző, hogy az ó- és középidőszaki kristályos és metamorf kőzeteket a miocénkori heves vulkáni kitörések 1.000-2.000 m vastag láva- és tufatarakóval fedték le. A szerkezeti elemeket a miocén végén és a pliocénban 1-2.000 m-t is meghaladó vastag tengeri, beltavi üledék (agyag, márga, homok, kavics stb.) halmozódott fel.

A település jellemző talajtípusa a kovárványos barna erdőtalaj, réti csernozjom, helyenként lápos réti talaj.

A **kovárványos barna erdőtalajok** egykor erdőborította alföldi homokterületek határát jelölik ki. Nevüket a szelvény alsó részében megfigyelhető vékony, hullámos futású, vörösbarna, vasas-agyagos, ún. kovárvány-rétegekről kapták. A talajképző kőzet, karbonátmentes homok.

A **csernozjom** termékenyebb talajtípus. Magas humusztartalmú szürkésfekete felső szintje kitűnő morzsás szerkezetű. Jelentős tápanyagtartalékkal rendelkezik, melyet folyamatosan képes a növények számára nyújtani, a kijuttatott műtrágyát pedig elraktározni. Levegős szerkezetének köszönhetően a vizet nemcsak jól befogadja, hanem megkötí és tartós szárazságban is sokáig ellátja vele a növényeket. A benne található mésznek köszönhetően semleges, vagy enyhén lúgos kémhatású.

Réti talajok az időszakos átmedvesedés hatására keletkeznek, az időszakos levegőtlenesség jellegzetes szervesanyag-képződéssel jár. Az anaerob mikroorganizmusok fekete ragacsos humuszt hoznak létre, a mennyisége 3-6%. Ezek a talajok nehezen művelhetők.

II.1.3.2 A talaj szennyezésében és pusztulásában szerepet játszó tényezők

A **talaj pusztulása kétféle lehet erózió és defláció**. Az erózió a víz által okozott talajpusztulást jelenti, a deflációt pedig a szél okozza.

Mindkét esetben meghatározó jelentőségűek a lejtőviszonyok, illetve a talajerózió alakulásában a csapadék-, a defláció esetében a szélviszonyoknak van fontos szerepük.

A település esetében a lejtőviszonyokra az 1-5 %-os lejtőviszonyok jellemzőek, sík, vagy hullámos a felszínalakulat, ilyen esetekben ritkán találkozunk az erózió jelenségével, mert a felületi víz elmozdulása, és ezáltal annak energiája is csekély.

A talajpusztulást befolyásoló tényezők módosítják a pusztító folyamatokat. Ezek a következők:

- a talaj nedvességi állapota : nagy talajnedvesség esetén akár sárfolyás is kialakulhat
- a talaj vízgazdálkodása
- a talaj szerkezete
- a növényborítottság

A legjobb talajvédő vegetáció az erdő, majd az erdős puszták zárt növényállománya. A legelők és a kaszálók hasonlóan jól védik a talajt, de túlterhelés, túlterhelés, nedves állapotban való terhelés és a felhajtó utak szakszerűtlen kijelölése igen nagy kárt tud okozni ebben a védő rétegben.

A **talajszennyezések** elsősorban emberi tevékenység miatt alakulnak ki, ezek a talaj fizikai és kémiai állapotát is befolyásolják. Az elmúlt évtizedekben országosan jellemzővé vált, hogy a potenciális szennyező források és a bekövetkezett szennyezések száma folyamatosan emelkedett. A szennyező hatások általában közvetlenül a talajon vagy a talajban elhelyezett forrásból származtak és csak ritkábban másodlagos (pl. légszennyezési) eredetűek.

A **közlekedés** hatása: a szennyező források közelében a talajban az elemek egy része akkumulálódik. Különös figyelmet érdemel a mérgező *Pb*, amit egészen a közelmúltig általánosan használtak kopásgátló adalékként, mely a motorbenzin kompresszió türéseinek javítására szolgál. E célra ólom-tetraetil és ólom-tetrametil vegyületeket alkalmaztak. Ezen kívül más *Pb*-sókat is használtak égésgyorsítóként, mint az *Pb*-etil-klorid és -bromid. Ma ezen vegyületek alkalmazása nem megengedett, de a talajban még jelen vannak. A környezet terhelése függ az ólomadalek mértékétől, üzemmódtól (jármű sebessége, fajlagos fogyasztása) és természetesen a forgalom nagyságától. Az úttól távolodva fokozatosan csökken a talaj terhelése. A talaj felső, 10-20 cm rétege extrém módon feldúsulhatott, különösen az útpadkán és annak közvetlen közelében.

A különböző járművekből *szerves szennyezések* (benzin, olaj) is érik a talajt. Az olaj talajban lévő mozgásánál alapvető különbséget kell tenni az olaj talajban történő szétterülése és a vízben oldott olaj mozgása között. Amíg ugyanis az oldott anyagok a szivárgó talajvízzel együttesen mozognak, addig az olaj laza kőzetekben, talajokban összefüggő olajtestet képez.

Ha az olaj behatol a talajba, lényegében a nehézségi erő hatására mozog lefelé és ún. olajtest alakul ki, melynek alakja és nagysága a talaj és az alatta elhelyezkedő földtani összetételtől, valamint az olaj mennyiségétől és fizikai tulajdonságaitól függ. A településen jellemző talajok kevésbé áteresztőek, így a talajréteg a szivárgó keresztmetszet szétterülését eredményezi. Ha a beszivárgott olajmennyiség meghaladja a szivárgási tartomány olajvisszatartó képességét, akkor az olaj a talajvízig hatol.

A **mezőgazdaság** hatása: Mivel a műtrágyázással a talaj termékenységét ugrásszerűen meg lehet emelni, ezért a 70-es évektől előszeretettel alkalmazták. A 80-as évek közepére ez a talajgazdagító trágyázás egyre több talajon eredményezett jó ellátottságot, majd jelentkeztek negatív hatásai. Művelt területeink nagyobbik hányadán műtrágyázás folyt. Ez a műtrágyázás rontja egyes kultúrák minőségét, csökkenti helyenként hozamukat és feleslegesen terheli a környezetet.

A műtrágyázás károsító hatása a talajok elsavanyosítása. A műtrágyák fele-kétharmada vivóanyag. A kálisóban pl. 40-50 % között fordulhat elő a klorid. Kára közismert mind a talajra, mind a főbb növények természetére. Természetidegen a műtrágyákban lévő szabad sav és a mérgező elemek, mint pl. a kadmium, stroncium, higany, ólom, urán, arzén stb. Ezek egy része nemcsak a talajban halmozódhat fel, hanem a takarmány-élelem láncon keresztül az emberre is veszélyt jelent. A talajok megkötő ill. visszatartó képessége véges. A környezeti terhelést csak egy határig képesek pufferni, utána "áteresztővé" válnak. Megnöhet a nitrát, a klorid, a szulfátionok mennyisége, az oldható sók koncentrációja stb. A szennyező anyagok idővel a vízbe jutnak és ily módon is veszélyeztetik egészségünket.

A településen felmerülő problémák:

A térség domborzata egységes képet mutat, nincsenek jelentős szintkülönbsége, az erózió nem okoz problémát.

A település lakosainak egy része folytat **mezőgazdasági** tevékenységet, s a településen jellemző az intenzív mezőgazdasági gyakorlat. Környezetvédelmi szempontból egyrészt az állattartó tevékenységük során terheli a környezetet, igaz a keletkező melléktermékek szennyezése a településen csekély mértékű, leginkább a nem megfelelően kezelt hígtrágya terheli a talajt és a talajvizet. Jelentősebb a növénytermesztésből eredő szennyezések (műtrágya, növényvédőszer) talajra való kijutása, s terjedése.

A közlekedésből adódó környezeti hatásoktól nem tekinthetünk el, főként üzemanyagok talajra jutása jellemző. A téli időszakban a síktalanításra általában konyhasót használnak.

A szilárd és folyékony települési hulladék sorsa a felszín alatti vizek esetében leírtakkal megegyezik.

2004. január 1-én hatályba lépett a környezetterhelési díjról szóló törvény (2003. évi 89. tv. – a környezetterhelésről). A törvényben meghatározottak értelmében levegő-, víz- és talajterhelési díjat kell fizetniük azoknak a környezethasználóknak, akik terhelő anyagokat juttatnak élőhelyünkbe. A 2003. évi LXXXIX. törvény 21. § (2) bekezdése értelmében a helyi vízgazdálkodási halósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díjjal kapcsolatos adatszolgáltatási és eljárási szabályokat a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg. (A Törvény talajterhelési díjra vonatkozó rendelkezései 2004. július 1-jén léptek hatályba.) A település ilyen irányú rendelettel jelenleg nem rendelkezik.

A lerakók környezetvédelmi felülvizsgálata során a hulladéklerakók területéről talajmintákat vettek, ezeket elemezték.

A használaton kívüli hulladéklerakó (0332/1, 0333, 0334/1, 0332/7, és 0332/2 hrsz-ú területek) jellemző talaja a gyengén kötött iszapos homok. Emellett az egyik fúrás 2,0 m alatti rétege homok, a másik fúrás 0,90-2,00 m közötti rétege agyag. A harmadik fúrás környezetében a talajok közepesen kötött homokos iszap és iszap rétegek. A talajminták vizsgálati eredményeiből megállapítható hogy a króm és a nikkkel koncentráció mindhárom minta esetében kismértékben meghaladta a „B” szennyezettségi határértéket, de a C₂ intézkedési határértéket nem érte el. Valószínűleg a területre hordott elemekből, akkumulátorokból származik a szennyeződés.

A működő hulladéklerakó (0342/7 hrsz-ú területen) talajvizsgálati eredményei szerint a hulladéklerakó 4 oldalán vett talajminták mindegyikében a higany és a szelén a „B” szennyezettségi határérték feletti szennyezést mutattak, a telephely K-i oldalán vett mintában a higany mért mennyisége a „C₂” intézkedési szennyezettségi határértéket is meghaladta.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei talajok minőségéről és szennyezettségi állapotáról átfogó felmérés a közelmúltban nem készült.

A település mezőgazdasági fejlesztési irányainak meghatározása során célszerű figyelembe venni a terület termőhelyi adottságait, a családi kiskertes gazdaságok remélhető tartós fennmaradását. Növelni szükséges a szerves trágyázott területek részarányát, eközben természetesen csökkenteni kell a műtrágyázott területek arányát, s a használt műtrágya mennyiségét. Az Önkormányzat szerepe itt elsősorban a tájékoztatás elősegítése.

II. 1. 3. 2. Területhasznosítás

Műveléségi megoszlás

A település teljes közigazgatási területe 3699 ha, amelyből a külterület 3386 ha.

5. táblázat: Földhasználat műveléságanként

Földrészlet statisztika művelési áganként						
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő	46	48	4049550	231	873518	84366
gyümölcsös	86	86	714897	431	300432	8313
kert	170	170	156570	158	2654	921
kivett	2129	2134	6108503	31	294418	2862
legelő	20	26	1124255	776	473535	43241
nádas	32	36	176574	581	34944	4905
rét	142	181	2816149	463	283003	15559
szántó	666	1136	21659907	105	382809	19067
szőlő	193	193	179062	173	2482	928

Mivel földművelést csak a vízmentes, a rétből kiemelkedő dombháton lehetett folytatni, az itteni lakosság amit csak tudott a rétből, mocsarokból szerzett be: a nádasok és gyékényesek a falvak épületeinek fedésére szolgáltak, de készítettek belőlük székérkasokat, kosarakat is. A településen a megélhetést elsősorban nem a mezőgazdaság biztosítja, de a külterületek nagy része mezőgazdaságilag hasznosított. A vizek levezetésével elmúlt az ősi élet, az egykori lápi községben a vizek helyén igen termékeny talaj maradt vissza, amelyen kiváló káposztát, krumplit, répát, napraforgót, dohányt termelnek mind a mai napig. A külterület legnagyobb része szántó (2165 ha), az erdő területe is viszonylag nagy (405 ha), a művelésből kivett területek nagysága 610 ha. A jobb termő tulajdonságú területeken szántóföldi növények és különböző gyümölcsök termesztése folyik.

Növénytermesztés

A művelésbe bevont területen napraforgót, búzát, rozsot, kukoricát termesztnek. Ezek mellett gyümölcsöst is telepítettek (főként alma és meggy), az ez által elfoglalt terület, s a termelt mennyiség nem jelentős, az utóbbi időkben a zöldség termesztés is visszaesett.

A szántóföldi termesztésen belül növelni kell a biogazdálkodás részarányát, mely ma a településen nem jellemző. A tarlóégetéseket vissza kell szorítani, ennek érdekében fokozottabb ellenőrzéseket, tájékoztatást, szemléletformálást, erőteljesebb szankcionálást javasolt alkalmazni.

Állattartó tevékenység

A jószágállomány viszonylag kicsi. Sok család hizlal sertést és tart baromfit, ezek darabszáma idény jellegű. Állattartó telep nincs a településen.

Erdőgazdálkodás

A településen az erdőterület 400 hektár. Jellemző fafajok: a nyár, tölgy, akác. A település körüli erdősávok természetes levegőtisztítóként funkcionálnak, porfogók, talajdefláció

csökkentők, természeti értékekben gazdagítják a település környékét, s hosszú távon jövedelmező gazdasági értéket képviselnek. Szükségszerű, hogy az Önkormányzat foglalkozzon fasortelepítéssel, amelynek során előnyben kell részesíteni az őshonos fákat.

II. 1. 3. 3. Összegzés

Problémák és erősségek

Problémák	Erősségek
<ul style="list-style-type: none"> a talaj állapotáról, szennyezettségéről kevés információ 	<ul style="list-style-type: none"> a településnek eróziós és deflációs problémái nincsenek
<ul style="list-style-type: none"> a település területén működő és rekultiválásra váró hulladéklerakó is található 	<ul style="list-style-type: none"> a hulladéklerakók környezetvédelmi felülvizsgálata megtörtént
<ul style="list-style-type: none"> mezőgazdasági tevékenységek (főként növénytermesztés) hatására terhelés éri a talajt illegális hulladéklerakások előfordulnak 	<ul style="list-style-type: none"> a szennyvíz-hálózat kiépült az illegális hulladéklerakásokat az Önkormányzat felszámolja
<ul style="list-style-type: none"> mezőgazdasági tevékenységek hatására terhelés éri a talajt 	<ul style="list-style-type: none"> jó minőségű termőtalaj
<ul style="list-style-type: none"> a közlekedési járművektől adódó olajterhelés, téli szózások miatti ásványi anyag terhelés 	

A talaj minőségével kapcsolatos célok és feladatok:

Cél-III:

- a termőföld minőségének, termékenységének megőrzése, javítása
- a termőföldterület csökkenésének minimalizálása
- a környezeti károkozás lehetőségeinek csökkentése

Feladat:

- környezetföldtani - környezetérzékenységi felmérések elvégzése
- települési agrár – környezetvédelmi program készítése
- a szakmailag megalapozott szaktanácsadás biztosítása a talajvédelem területén
- a mezőgazdasági kemikáliák alkalmazásának korszerűbb, a megváltozott termelési viszonyoknak megfelelő szabályozása (szerves és zöldtrágyák, biotrágyák széleskörű alkalmazása)
- biogazdálkodás népszerűsítése
- mezőgazdaságilag kevésbé hasznosítható területeken a viszonyoknak megfelelő hasznosítás (gyepesítés, erdősítés)
- racionalis földhasználat, az ökológiai szempontok alapján művelési ág váltás
- a tájrendezési feladatok végrehajtása (rekultivációk)
- kárfelmérés és mentesítés
- védelmi növényzet telepítése (talaj- és tájvédelmi fásítás)

II. 2. Természet- és Tájvédelem

Bevezetés

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye természetes növénytakarója egykor egyike volt a legváltozatosabbnak az Alföldön. Nincs még olyan megyéje az országnak, amely ennyire őrizné a régi Magyarország hangulatát, tájképét. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét két nagy természetföldrajzi tájegység: a Nyírség futóhomokos hordalékkúp-síksága és a Tisza árterének vidéke alkotja. Demecser település a Nyírség és Rétköz határán fekszik. A Rétköz mélyebb fekvésű, csatornákkal szabdalta, a kiemelkedéseken megült, hosszan elhúzódó falvakkal tarkított táj.

Növényzet

A Nyírség természetes élővilága mészmertes, enyhén savanyú homoktalajon fejlődött ki, eredetileg olyan erdős táj, amely az erdők között gyepeknek és lápi vegetációnak nyújtott otthont. Erdőként gyöngyvirágos és pusztai tölgyesek, valamint láp- és ligeterdők fordultak főleg elő, megosztva egymás között a vízellátásnak megfelelően a teret. A buckaközökben a körülményektől függően lápok, lápréteket, láp és ligeterdőt találtunk, míg a feljebb térszinteken gyöngyvirágos, még feljebb pedig pusztai tölgyeseket. A homoki gyepek a homokbuckák szárazabb részein nyílt és zárt homokpuszta gyepeként fordultak elő. Néhol természetes eredetű szikések is találhatóak a Nyírségben.

A mezőgazdasági termelés térhódítása miatt az ősi növényvilág erősen megritkult, helyükön uralkodóvá váltak a szántók, félkultúr rétek, legelők.

A jelenkor jellegzetes erdőársulásai a Nyírségben: a tölgy-köris-szil ligeterdők, a fűz- és nyírlápok, a pusztai-, gyöngyvirágos-, gyertyános-kocsányos tölgyesek. Több helyen a homoki gyepek és a pusztai tölgyesek helyén akácerdőket, akácfasorokat telepítettek. A nyílt társulások közül a homokpusztai rétek a legelterjedtebbek

Állatvilág

Legnagyobb testű emlősök közül az erdőben találkozhatunk őzrel és vaddisznóval, a kismemlősök közül mókussal a réteken apró vadfajokkal, mit például mezei nyúl, menyét, pézsmapocok. Az erdőben találkozhatunk keresztes vipérával is.

Természet és tájvédelem legfontosabb feladatai

A természetvédelmi tevékenység törvényi háttérét részben az 1996. évi LIII. törvény adja, másrészt az ezt kiegészítő rendeletek. A törvény 6. § (2) bekezdés alapján, a tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes vagy természet közeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról.

A törvényi szabályozás új elemként a természetvédelem feladatait kiterjeszti a védett területeken, fajokon kívül az ún. "természeti területekre" is, vagyis azon területekre, ahol az emberi beavatkozás nem volt túl jelentős, tehát a területet még természetközeli állapotban lévőnek tekinthetjük. A törvény 15. § (1) (a) pontja szerint ide tartozik például az erdő, gyepek, nádas, művelési ágú termőföld. A történelmileg kialakult természetkímélő hasznosítási módok figyelembevételével biztosítani kell a természeti területek használata és fejlesztése során a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megőrzését.

Több társintézményével együtt a természetvédelem feladata a természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékeknek az együttes megőrzése, átmentése a múltból és a mából a holnapba.

A Nyírség-Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájegységet ennek megfelelően bővíteni igyekezzenek.

II. 2. 1. Védett és védelemre javasolt területek

A Hortobágyi Nemzeti Park által védett természeti területnek minősített, illetve a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet bővítésére kijelölt védelem alá vonandó természeti területnek minősített területek nincsenek.

Natura 2000

Az Európai Unió a természetes élőhelyek, a vadon élő állat- és növényfajok védelmére hozta létre az uniós védelemre érdemes területek összefüggő rendszerét, Natura 2000 néven. A Natura 2000 hálózat kijelölésének és fenntartásának jogi háttérét az 1979-ben megalkotott, a vadon élő madárfajok védelméről szóló Madárvédelmi Irányelv és az 1992-ben a tagországok által elfogadott, a természetes élőhelyek, vadon élő állatok és növények védelméről szóló Élőhelyvédelmi Irányelv rendelkezései alkotják. Hazánkban 2004 októberében kihirdették a Natura 2000 területeket.

A település területén kijelölt Natura 2000 területek nincsenek.

Ex lege láp

A lápok a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 28. § (4) bekezdése értelmében országos jelentőségű természetvédelmi területnek minősülnek. A 8005/2001. (MK 156.) KöM tájékoztatóról szóló

a tv. erejénél fogva védett lápok jegyzékéről. Demecser településen a lápok helyrajzi számai és nagyságuk:

Hrsz	Terület (ha)
0186/5	40,5990
0187/	0,1385
0188/	5,7320
0189/	0,1636
0190/	0,1626
0191/	2,4137

0330/5b	0,6862
0330/5d	0,7098
0330/5c	1,7790
0330/5a	4,2185
0330/6c	0,3941
0330/6b	0,7376
0330/6a	31,1402

Demecser településen alábbi területek minősülnek természeti területeknek:

Hrsz	Művelési ág
095/9d	Gyep
095/9c	Nádas
095/9g	Nádas
0125/1b	Gyep
042/1a	Gyep
042/2a	Gyep
038	Gyep
0124	Kivett
032	Kivett
0140/5b	Gyep
0140/6b	Gyep

0186/6	Gyep
086/5	Gyep
0186/4	Gyep
0188	Gyep
0187	Kivett
0186/5c	Gyep
0251/1d	Kivett
0250	Kivett
0254/1b	Gyep
0248/1	Kivett
0249/2b	Kivett
0254/17c	Gyep
0254/4c	Gyep

0254/5c	Gyep
0254/6	Kivett
0254/8c	Gyep
0254/15b	Gyep
0254/16b	Gyep
0254/10b	Gyep
0254/11b	Gyep
0254/12c	Gyep
0330/1c	Gyep
0332/1	Gyep
0330/1a	Gyep
0330/1b	Erdő
018/1	Gyep
018/2	Gyep
018/3	Gyep
018/4	Gyep
018/5	Gyep

018/8	Gyep
018/9	Gyep
018/10	Gyep
018/11	Gyep
018/12	Gyep
018/13	Gyep
018/14	Gyep
018/15	Gyep
018/25	Gyep
018/16	Gyep
018/18	Gyep
018/19	Gyep
018/20	Gyep
018/21	Gyep
018/23	Gyep
018/24	Gyep
02/3	Gyep

A természetvédelem gyakorlati célkitűzései:

- Őrizze meg a táj természetes képét és természeti értékeit
- Biztosítsa a madarak háborítatlan fészkelését, táplálkozását és vonulását.
- Biztosítsa a védett természeti értékek állományának fennmaradását és növekedését.
- Alakítsa ki a mező-, erdő- és vízgazdálkodás és a természetes élőhelyek összhangját.

Természetvédelmi stratégiák:

Élőhelyek védelme:

- A térségének erdeinek védelme, meglévő faültetvények természetközeli alakítása.
- Meglévő gyepterületek fenntartása, újabb gyepterületek kialakítása a szántók egy részének felszámolásával.
- Invazív és tájidegen fajok visszaszorítása.
- Erdőtelepítés védett szántókon

Fajok védelme:

- Adminisztratív korlátozások életbe léptetése (kaszálási és erdészeti korlátozások, stb...)
- Élőhely rekonstrukciós munkálatok elvégzése (tájidegen fajok felszámolása, vizes élőhelyek rehabilitációja, erdőtelepítés, stb...)

Támogatásra javasolt gazdálkodási módok:

- Gyommentes, természetközeli állapotú mezsgyék fenntartása vegyszer nélkül vagy minimális vegyszerfelhasználással (például köztesgazdák elleni védekezés esetén)
- jó állapotú, a természeti területek listájára felvett gyepek esetében: hagyományos gyepegazdálkodás fenntartása: felülvetés-, fogasolás-, műtrágyázás-, öntözés mellőzése

A zöldfelületi fejlesztés olyan területeket érinthet, amelyeken vannak még potenciálisan fásításra, parkosításra alkalmas területek. E szempontból egyrészt a mezőgazdasági területek jöhetnek szóba. Meg kell vizsgálni a művelés alóli kivonás, vagy a hagyományos termelési módokhoz való visszatérés lehetőségeit. Az agrár élőhelyek védelme a természetvédelem számára is kulcsfontosságú. Ezen a területen különösen jelentős hangsúlyt kell kapnia a

természetvédelmi érdekek ágazati integrációjának, mivel ezek a területek sok esetben nem állnak természetvédelmi oltalom alatt.

A telepített fasorok hálózat-kialakító szereppel is bírnak, fontos tájészterítikai és védelmi funkciójuk is lehet.

II. 2. 2. Összegzés

Problémák és erősségek

Problémák	Erősségek
<ul style="list-style-type: none"> • ökoturizmus adottságai kihasználhatatlanok az infrastruktúra fejletlensége miatt (utak állapota, a tömegközlekedés helyzete, a vendéglátó helyek száma kevés) • az idők folyamán egyre több terület került művelés alá • invazív fajok elterjedése (nemes nyár, gyalogakác) • intenzív mezőgazdasági művelés 	<ul style="list-style-type: none"> • természeti területek vannak a településen • ex lege lápok vannak a településen

A természet védelmével kapcsolatos célok és feladatok:

Cél-IV:

- az erdő területek növelése
- a táji diverzitás megőrzése ill. növelése
- agrár élőhelyek védelme

Feladat:

- fásítás pl. az utak mentén
- mezőgazdasági területeken hagyományos, fenntartható gazdálkodási módok (biogazdálkodás) alkalmazása,
- tájterhelhetőségi vizsgálatok elvégzése
- a mezőgazdaságilag kedvezőtlen területek ökológia szempontú hasznosítása (erdősítés, gyepesítés)
- racionális földhasználat, az ökológiai szempontok alapján művelési ág rendezés
- a tájrendezési feladatok végrehajtása (rekultivációk)
- tájidegen fásítások őshonos erdőállományokkal felváltása
- ökoturizmus fejlesztése

II. 3. A települési környezet állapota

II. 3. 1. Demográfiai jellemzők

A település népességszáma 1960 óta 500 fővel csökkent. A csökkenés 1960-tól 1990-ig hasonló mértékű volt, majd a 90-es években a népességszám stagnál. Demecser jelenlegi lélekszáma 4551 fő. A népesség korcsoportos megoszlása kedvező, kevés a nyugdíjas korú, sok a fiatalok és a munkaképes korú lakos.

6. táblázat: Demecser népességszám változása 1949 és 2002 között
(Forrás: KSH)

Év	Állandó népesség (fő)
1960	5041
1970	4892
1980	4759
1990	4551
1997	4559
2002	4551

Egy település népességszám-változását két tényező befolyásolja: a természetes szaporodás – azaz a születések és a halálozások számának különbsége –, valamint a vándorlási egyenleg – azaz a bevándorlások és kivándorlások különbsége. Így érdemes megvizsgálni, hogy a két tényező milyen arányban játszik szerepet a népesség számának alakulásában.

7. táblázat: Demecser természetes népmozgalmi adatai
(Forrás: KSH, 2002.)

	Év	Természetes szaporodás	Élveszületés	Halálozás	Vándorlási különbözet
Demecser	2001	9	54	45	-21

Az országban általános tendencia, hogy csökken a foglalkoztatottak száma és nő az inaktív keresők. Mindez nem került el Demecsert sem. A munkaképes korú lakosság száma: 3020 fő, ebből munkanélküli 304 fő. Ezekből az adatokból adódóan a munkanélküliségi ráta 10,07 %, ami a megyei átlaghoz hasonló.

A foglalkoztatottak számának csökkenésével párhuzamosan jelentősen nőtt az inaktív keresők aránya –akik legnagyobb csoportját a nyugdíjasok alkotják– amely a lakosság fokozatos elöregedésének az eredménye. Az inaktívok számának növekedésében azonban szerepet kapott az is, hogy a rendszerváltás utáni gazdasági válság miatt sokakat előnyugdíjaztak, illetve számottevően megnőtt a rokkant nyugdíjasok száma is.

II. 3. 2. Környezet – egészségügy

A légszennyezés környezet-egészségügyi vonatkozásai

A hazai lakosság egészségi, de különösen halálozási mutatói egyértelműen jelzik, hogy a környezet-egészségügy terén nagyon súlyos problémákkal kell szembenézni, amelyekért részben a környezeti ártalmak okolhatók. Az ember környezetszennyező tevékenysége által a környezeti elemek természetes tulajdonságait hátrányosan megváltoztatja, ezáltal saját életkörülményeit rontja, hiszen az ember egészségi állapotát befolyásoló tényezők között a környezeti elemek minősége meghatározó.

Légszennyező anyagok káros hatása

A káros hatást a légszennyező anyagok bizonyos mennyisége (dózisa) váltja ki.

A szervezetbe jutó anyag mennyisége az expozíciótól függ: vagyis hogy az egyén milyen szennyezetszintű levegőben mennyi ideig tartózkodott.

Meg kell jegyezni, hogy azonos expozíciót adó értékek nem tekinthetők mindig azonosnak. Nagyobb koncentráció olyan akut hatásokat válthat ki, amelyek kisebb szennyezetszintnél hosszabb idő után sem jelentkeznek. A rövid ideig ható nagyobb koncentráció szelektál: az érzékenyebb vagy beteg lakosságot támadja, sőt pusztítja. A krónikus levegőszennyeződés viszont az ember egész életén, sőt generációkon át és a népesség minden tagjára folyamatosan fejti ki hatását. A rendkívül sok légszennyező anyag közül hazánkban jelenleg mintegy 330 anyag megengedett maximális koncentrációját írja elő rendelet. A következőkben a gyakrabban előforduló légszennyezők káros hatásait ismertetjük.

Egészséget károsító anyagok és hatás

Jellegzetes és régóta ismert károsító hatást gyakorol a *szén-monoxid* az emberi szervezetre. A koncentrációtól és időtartamtól függően a vér oxihemoglobinjából az oxigént karboxihemoglobin képződése közben kiszorítja, ezáltal csökkenti a testszövetekhez szállított mennyiséget. Végső fokon fulladást okoz. Veszélyességét fokozza, hogy szagtalan. Nagyvárosok közlekedési csomópontjaiban a szén-monoxid a károsító szintet általában eléri, ami az öntudat tompulásában, a reakcióképesség csökkenésben nyilvánul meg.

A *kén-dioxid* elsősorban a kéntartalmú fűtőanyagokból, kisebb részben az ércek kéntartalmából ered. A lakossági tüzelőanyag-felhasználás révén keletkezett SO₂ elenyésző.

A kén-dioxid nagyobb koncentrációkban a szem és a felső légutak nyálkahártyáját izgatja, kisebb koncentrációban az alsó légutak csillószórait és nyálkahártyáját károsítja, így a védekezőképesség csökkenésével gyulladós betegségek kialakulását teszi lehetővé. Zavarja a fehérje-anyagcserét, izgatja az idegvégződéseket. A magas kén-dioxid koncentráció kedvezőtlen meteorológiai viszonyok között (a fűtési szezon idején, párák, ködös időben, inverziós tényezők mellett) kedvez a füstköd (szmog) képződésének. (Londoni típusú szmog.)

A *nitrogén-oxidok* antropogén forrása az ipari tevékenység és a közlekedés. Magas hőmérsékletű égési folyamatok és egyéb vegyipari munkafolyamatok során képződik. Nitrogén-oxid kibocsátás növekedése figyelhető meg a gépjárművek megnövelt sebességénél is. Az atmoszféra antropogén-nitrogén-oxid terhelése azáltal lesz kritikus, hogy a szennyezés a legsűrűbben lakott területeken a legerősebb.

Mivel a nitrogén-monoxid a levegőben gyorsan *nitrogén-dioxid* alakul, káros élettani hatását így fejti ki: vízzel a tüdőben sav keletkezik, s a tüdő szövetének elroncsolásán kívül a véredek erős tágulását is előidézi. A szem és a légutak nyálkahártyáját is izgatja. A hatás súlyossága a nitrogén-dioxid arányától függ, ezért a NO_x-en belül annak értékét külön mérik, illetve a rendeletek előírják.

A *talajközeli ózon* a fotokémiai szmog egyik alkotóeleme. Izgatja a nyálkahártyákat, a tüdőszöveteket. Akut expozíciója jelentős tüdőfunkció romlást eredményez, elősegíti a tüdőtumor kialakulását. Még relatíve rövid expozíció is köhögést, légszűfájdalmat ill. más fotokémiai oxidánsokkal kombinálva szem irritációt is okoz.

A gépkocsik kipufogógázaiból és a petrokémiai iparból származó *szénhidrogének* között olyan anyagok is vannak, amelyeknek állatkísérletek és statisztikai felmérések alapján rákkeltő (karcinogén) hatást tulajdonítanak. Legjelentősebb képviselőjük a *benzpirén*.

A *szerves ipari oldószerek* – amelyek a szerves vegyipar, a közlekedés és a háztartások legkülönbözőbb helyein kerülnek felhasználásra- legerjedtebb vegyületeink. Kiterjedt alkalmazásuk oda vezetett, hogy gőzeik ma már nemcsak a munkahelyek levegőjét szennyezik, hanem megjelennek a települések levegőjében, vízében, talajában, esetenként élelmiszereinkben is. A szerves oldószereket a következő módon csoportosíthatjuk:

- *alifás szénhidrogének* (pl. benzín)
- *alifás alkoholok, aldehidek, ketonok és észterek* (ide tartoznak, pl. a metilalkohol CH₃OH, etilalkohol C₂H₅OH, etilén-glikol CH₂OH-CH₂OH, aceton CH₃-CO-CH₃, metilacetát CH₃COOCH₃, etilacetát CH₃COOC₂H₅)
- *az alifás szénhidrogének halogén származékai* (Idetartoznak, pl. a monoklór-metán CH₃Cl, a diklórmetán CH₂Cl₂, a széntetraklorid CCl₄, a diklórmetán CH₂Cl-CH₂Cl, a tetraklórmetán CHCl₃-CHCl₃, a triklór-etilén CHCl=CCl₂, a metil-bromid CH₃Br stb.)
- *az aromás oldószerek* (pl. a benzol C₆H₆, toluol C₆H₅CH₃, xilol C₆H₄(CH₃)₂)

A négy csoport egy-egy jellegzetes vegyületének élettani hatását tekintjük át, és ez alapján kívánunk általános következtetéseket levonni az egész vegyületsoporra nézve.

A *benzín* kis molekulású szénhidrogének (főleg hexán és oktán) elegye. zsírok, lakkok és gumi oldására használják, ezen kívül közismert üzemanyag. Emberben a fő behatolási kapu a tüdő, a bőrön keresztül csak elhanyagolható mennyiség szívódik fel. Az idült mérgezés tünetei bizonytalanok, az exponáltaknál fáradékonyságot, álmatlanságot és súlycsökkenést tapasztaltak.

A *metilalkohol* (metanol, CH₃OH) az etilalkoholhoz hasonló szagú folyadék, mint kitűnő oldó- és kristályosító szert kiterjedten alkalmazzák a vegyiparban. A metilalkohol oxidációjának során formaldehid majd hangyasav keletkezik. Az oxidációs termékek maguk is toxikusak (pl. a formaldehid gátolja a szem ideghártyájának anyagcseréjét), de a toxikus tünetekért a metilalkohol és metabolitjai (lebomlási termékei) együttesen felelősek. Maga a metilalkohol a hemoglobin és néhány szöveti enzim vasához kötődve gátolja az oxidációkat, és ez által lehetővé válik az anaerob glikolízis savanyú végtermékeinek (pl. tejsav) felszaporodása. A heveny mérgezés tünetei: 8-36 órás lappangási idő után nehézlégzés, látászavarok, súlyos esetekben vakság, görcsök, eszméletvesztés. Az idült mérgezés klinikai tünetei ideggyulladás, látás- és hallás- és mozgászavarok.

A *szén-tetraklorid* (tetraklór-metán, CCl₄) színtelen, jellegzetes szagú, nehézfajsúlyú folyadék. Kiterjedten alkalmazzák zsírok extrahálására, zsírok, viaszok, gyanták, gumi oldására, tisztítószerként, tűzoltó anyagok előállításához, a mezőgazdaságban gabonarakarok gázostítására, az állatorvoslásban féreghajtásra stb. Idült mérgezés főbb tünetei: fejfájás, fáradékonyság, enyhe máj-és vesekárosodás.

A *benzol* (C₆H₆) színtelen, jellegzetes szagú folyadék. Mint extraháló- oldó- tisztítószert kiterjedten alkalmazzák a gyógyszer-festék-műanyag-bútor és nyomdaiparban. A benzol elsősorban az idegrendszerben, a csontvelőben és a vörös vérszövetekben halmozódik fel, többi

része a májban és a vesében fenollá és polifenolokká alakul, majd kénsavval és glukuronsavval konjugálódva ürül ki a vizelettel.

Az oldószerek mellett a bútór-, jármű- és egyéb ipari tevékenységek során nagy mennyiségben felhasznált **festékanyagok**, **lakkok** egészségkárosító hatása sem elhanyagolható. A szerves bázisú festékek és lakkok élettani hatása a szerves oldószerekéhez hasonló. Újabban egyre szélesebb körben alkalmaznak ún. vizes bázisú anyagokat, melyeknek egészségre gyakorolt káros hatásuk mértéke kisebb.

A **lebegő szilárd részecskék** (korom, por, pernye, fapor) az egészségre szintén káros hatást gyakorolhatnak. Ingerlik a szem kötőhártyáját, a légutak nyálkahártyáit. Toxikus anyagok kötődhetnek hozzájuk (pl. rákkeltő szénhidrogének, toxikus fémek). A nem kimondottan mérgező tulajdonságú porok káros hatása esetleg csak évek elteltével mutatható ki (pl. szilikózis és portüdő). A szervezetbe való behatolás szempontjából a 0,25-10 µm közötti szemcseméretű részecskék a legveszélyesebbek, mert a 10 µm-nél nagyobb részecskéket belélegezve azok csak a felső légutakig jutnak, a 0,25 µm-nél kisebbeket pedig a tüdő nem tartja vissza, így az elhasznált levegővel újra a szabadba kerülnek. Ha gáznemű és szilárd szennyezők egyidejűleg vannak jelen, az egészségkárosító hatás mértéke nagyobb.

A **biológiai légszennyező anyagok** igen sokféle mikroszkopikus élő (gombaelem, pollenszem, baktérium, vírus stb.) részecskék lehetnek, melyek allergiás reakciót válthatnak ki a szervezetben. Az allergia (túlérzékenység) a szervezet védekező rendszerének (immunrendszerének) kóros túlműködése. Allergiás betegségről akkor beszélünk, amikor a szervezet az egészségre ártalmatlan anyaggal szemben olyan válaszreakciót produkál, mintha az anyag káros lenne. A legsúlyosabb megnyilvánulása az allergiának a légutakban a nagy- és a kishörgők túlérzékenysége, amely tartósan fennálló, időnként igen súlyos állapotot jelentő betegséget, az asztmát váltja ki. Az allergiára való hajlam igazoltan öröklődik. Emellett a környezeti hatások is fontos szerepet játszanak az allergia kialakulásában. Az allergia főleg a városi környezetben legyengült immunrendszert veszélyezteti, a légszennyezés hatására a nyálkahártyák védekező funkciója csökken, az allergia könnyebben kialakul.

A **beltéri levegőben jelenlévő szennyező anyagok**, bár a globális emisszió szempontjából elhanyagolható mennyiségűek, igen fontosak a személyi expozíció szempontjából. A zárttéri levegőben elsősorban a fűtésből és dohányszárból származó égéstermékek (CO, SO₂, NO_x) vannak jelen, de egyéb forrásokból származó szennyező anyagok mennyisége is jelentős lehet (pl. PAH, formaldehid, háztartási kemikáliák, biológiai aeroszolok stb). A beltéri szennyezők jelentősége a kibocsátás intenzitásától és a szellőzés mértékétől függ.

Vízminőség

A környezet másik fontos eleme a víz.

A víz használatával kapcsolatos leggyakoribb veszély a közvetlen vagy közvetett mikrobiális szennyezésből eredő fertőzés (fekália, szennyvíz vagy egyéb fertőzött hulladék bejutása). Az **ivóvíz** útján terjedő patogén mikroorganizmusok általában ún. enterális kórokozók, melyek gyomor-bélrendszeri tüneteket (hányás, hasmenés) és lázas megbetegedéseket (Salmonella, hastífusz, vérhas) okoznak. Az ivóvíz minőségének jelentős szerepe van a nem fertőző betegségek kialakulásában is.

A víz rendkívül jó poláris oldószer, igen nagy számú különböző oldott szerves és szervetlen mikroszennyezőt tartalmaz. Az ivóvíz kezelése során – a fertőzések megakadályozása miatt - elmaradhatatlan lépés a fertőtlenítés. A fertőtlenítés során azonban – a vízben lévő szerves

anyagok (huminsavak, fulvinsavak stb.) tökéletlen eltávolítása miatt – nagyon sokféle vegyület képződik, ezek egy része mutagén illetve karcinogén hatású. Ezen vegyületek spektruma egyrészt a vízben lévő szerves anyagoktól, a fertőtlenítés módjától és egyéb tényezőktől is függ. Hazánkban a legerjedtebb fertőtlenítési eljárás a klórozás, mely során nem kívánatos szerves klórvegyületek képződnek. Az emberi test szöveteibe felvett szerves halogénvegyületek lebontása sok esetben igen lassú folyamat, mely krónikus egészségügyi károsodásokat okozhat.

A szervetlen mikroszennyezők közül a legfontosabb a **nitrát**, mely természetes körülmények között is előfordul a talajvizekben, általában azonban az emberi tevékenység következtében (műtrágyázás) dúsul fel. Az ivóvízben lévő nitrát elősegíti az idősebbekben a daganatos betegségek kialakulását, nagy koncentrációban irritálja a belek nyálkahártyáját. Legsúlyosabb veszélyt azonban a csecsemőkre jelent, mivel redukáló bélfloájuk hatására a nitrát átalakul **nitrité**. A nitrit a csecsemők vérében lévő fetális hemoglobin F molekulát methemoglobinná alakítja át, amely az oxigén megkötésére és szállítására már nem alkalmas. Ez akár halálos kimenetelű légzőszervi és idegrendszeri károsodáshoz is vezethet.

Jelentős közegészségügyi problémát jelent az ivóvizek geológiai eredetű arzénszennyezése. Az **arzen** a májban, a vesében és a bőrben halmozódik fel, s csak egy része ürül ki a szervezetből. A magas arzéntartalmú vizek fogyasztása bőrtünetekkel jár, de hajritkulás, májduzzanat is előfordul. Gyermekeknél fogazat- és bőrelszíneződést, festékes anyagjegyeket, gyakori légcső- és hörgőhurutot is okozhat. A hosszú arzén expozíció ugyan ritkán kialakuló, de súlyos következményekkel járhat, úgy mint halvaszülés, spontán abortusz, bőrrák, hólyagrák.

A **jód** a szervezet számára fontos nyomelem, hiányában terhes anyák esetében gyakoribb a koraszülés ill. a spontán vetélés, gyermekeknél a testi és szellemi fejlődésben való elmaradás és a pajzsmirigy kötőszövetes megnagyobbodása (golyva). Felnötteknél a pajzsmirigy problémák mellett elhízás, fáradékonyság, fejfájás, hajhullás, izom és ízületi fájdalmak fordulnak elő.

A **fluor** fontos szerepet játszik a szervezet kalcium anyagcseréjében, a csontok és a fogazat megfelelő fejlődésében. Hiányában a fogzománc ellenálló képessége kisebb lesz, a nő a fogszuvasodás valószínűsége. Ugyanakkor a magas fluortartalom is egészségkárosító, károsodhat a fogzománc, a csontrendszer, elősegíti a golyva kialakulását.

A **víz** állandó **keménységét** az oldott kalcium- és magnézium-sók okozzák. A túlzottan lágy vízzel ellátott területeken az egyes szív-érrendszeri megbetegedések (szívinfarktus) gyakorisága nagyobb, melyért részben a víz alacsony magnéziumtartalma felelős. Feltételezések szerint a víz magas keménysége hozzájárul az epe- és veseköképződéshez. Egyéb vízhasználattal kapcsolatos veszélyforrás még a medencés **közfürdők higiénés helyzete**, mely ún. strandjárványok veszélyforrása lehet (dizentéria-vérhas).

A talaj minősége

A talajt szennyező anyagok hatásukat a levegőn, a talajvizen ill. közvetetten a táplálékláncban keresztül fejtik ki (bioakkumuláció). A szennyező anyagok kiemelkednek a különböző nehézfémek (ólom, kadmium, nikkell, vanádium), melyek krónikus mérgezést okoznak, valamint a kőolajszármazékok, a BTX vegyületek (benzol, toluol, xilol), a halogénezett bifenilek és a sugárzó izotópok, melyek nagy része karcinogén és mutagén. A talajt szennyező anyagainak jelentősége a rosszindulatú daganatok kialakulásában lényegesen kisebb, mint a levegőé és a vízé.

Zajterhelés

Zajnak nevezünk minden olyan nemkívánatos vagy túl hangos hangjelenséget, amely az egyén életfunkcióit, munkáját, munkájának és pihenésének egyensúlyát zavarja. A szubjektivitás miatt a zaj zavaró hatásának megítélése csak kísérleti úton és statisztikai átlagértékek alapján lehetséges, a 65 dB(A) feletti környezeti zajt potenciális egészségkárosító hatásúnak minősül.

A zaj hatására kezdetben átmeneti halláscsökkenés, később maradandó nagyothallás alakul ki, mely először csak a magasabb frekvenciájú, majd az alacsony frekvenciájú hangokra is érvényes lesz. Fokozatosan csökken a beszédhangok hallása is, és kialakul a nagyfokú nagyothallás.

A halláscsökkenésen kívül a zaj káros hatással lehet a vegetatív idegrendszerre, a gyomor és bélrendszer működésére, emelheti a vérnyomást, fokozhatja az anyagcserét az agyra kifejtett hatásának következtében, ingerlékenységet, idegkimerültséget, alvászavarokat és munkateljesítmény-csökkenést, sőt fokozott balesetveszélyt is eredményezhet.

II. 3. 3. Közműellátottság helyzete a településen**II. 3. 3. 1. Ivóvízellátás**

Demecser város ivóvízellátását a Nyírségvíz Kft. végzi.

A településen a vezetékhálózat hosszúsága 20 km. Az ivóvízhálózatra 1210 lakás rácsatlakozott, ami a lakások 83 %-a. A településen 35 db közkifolyó található. Napi átlagos vízfelhasználás kb. 380 m³/d.

8. táblázat: Demecser ivóvíz ellátásra vonatkozó adatok, 2002.

	2002. év
Az ivóvízhálózat hossza (km)	20
Értékesített víz mennyisége (em³)	107
- háztartások részére ivóvíz (em³)	107
- ipari és egyéb fogyasztók (m³)	-

A nyersvizet rétegvízből nyerik. A kutak száma 4, kapacitásuk 1400 m³/d. Az ellátott települések: Demecser, Gégény, Székely, Kék. A négy település összesen 800 m³ vizet használ naponta. A vízműnél oxidációs, fertőtlenítést, vas- és mangántalanítási víz tisztítási technológiát alkalmaznak.

A 201/2001. (X.25.) sz. Korm. Rendelet alapján a település ivóvizének vas- és mangántartalmára vonatkozó határérték (e jogszabály 1. sz. melléklet C) táblázat) az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésével egyidejűleg lépett hatályba, az ivóvíz arzéntartalmát legkésőbb 2009. december 25-ig kell az 1. sz. melléklet B) részében meghatározott határérték alá csökkenteni. Az ivóvíz ellátással hosszabb távon sincs probléma, a felmerülő igényeket a vízmű kielégíti. A hálózatbővítés – ami két belterületi részt érint, 20-30 %-os többlet igényrel - szükség szerint megoldható.

II. 3. 3. 2. Szennyvízelvezetés, - tisztítás, - elhelyezés

A település szennyvízcsatornával rendelkezik, melynek hossza 17,4 km, ebből a gerincvezeték hossza 6,2 km, a szennyvízhálózatra a lakások 60 %-a csatlakozott. A település szennyvizét fogadó szennyvíztisztító telep helyben található, kapacitása 500 m³/nap. A telep eleveniszapos biológiai szennyvíztisztító telep részleges N és P eltávolítással. A telep mind Nyírtass, Demecser, Székely, Kék, Berkesz, Gégény és Pátroha települések szennyvíztisztítását biztosítja. A jelenlegi kapacitás bővítését tervezik 1500 m³/nap-ra.

A település lakóházainak 40 %-a még nincs rácsatlakoztatva a szennyvízcsatorna hálózatra, ezeken az ingatlanokon még egyedi szennyvízgyűjtő aknák vannak, melyek gyakran szivárognak. A településen azon ingatlanoknál, amelyek nincsenek a szennyvízcsatorna hálózatra rákötve, a folyékony hulladék begyűjtését és szállítását vállalkozó végzi. Az ezeken az ingatlanokon összegyűjtött folyékony hulladék befogadója szintén a Demecseri szennyvíztelep.

A Demecseri szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszap komposztálását az üzemeltető Nyírségvíz Rt. a Nyíregyházi komposztáló telepén végzi.

2004. július 1-jén hatályba léptek a környezetterhelési díjról szóló törvény talajterhelési díjról szóló rendelkezései. A törvényben meghatározottak értelmében levegő-, víz- és talajterhelési díjat kell fizetniük azoknak a környezethasználóknak, akik terhelő anyagokat juttatnak élőhelyünkbe. A talajterhelési díj rendeletének megalkotása a helyi önkormányzatok kötelessége. A település ilyen irányú rendelettel jelenleg nem rendelkezik.

Az Önkormányzatnak nincs információja az illegálisan leeresztett szennyvíz mennyiségéről. A problémákra mindenképpen a szennyvízhálózat kiépítése jelentené a megoldást, addig is a Megyei Szennyvízelhelyezési Programban foglaltak szerint törekedni kell az egyedi szennyvízgyűjtők környezetvédelmi szempontok szerinti megvalósítására. A szennyvízszállítás díját a fogyasztott ivóvíz mennyiségéhez kell igazítani, így a lakosoknak nem lesz érdekük a folyékony hulladék illegális elhelyezése.

A lakossági szennyvízgyűjtőkre a következő általános megállapítások tehetők:

- általában engedély nélkül létesültek, szakszerű műszaki segítség nélkül
- döntő többségük korszerűtlen, így használatuk a talaj és talajvízkészlet szennyezését eredményezi
- nem vízzáróan alakították ki a medencéket
- az önkormányzatnak nincs kellő kapacitása a szennyvízgyűjtők állapotának rendszeres ellenőrzésére

II. 3. 4. Kül- és belterületi vízrendezés**Belterületi csapadékvíz elvezetés**

A csapadékvíz elvezető hálózat a település belterületének 70 %-át fedi le. A hálózat a település központi részén zárt árkos rendszerű, a többi területen nyílt árkos.

A lehulló csapadék befogadói a település külterületén lévő csatornák.

A rendszer felújításra szorul, folyamatos karbantartást igényel (mederburkoló lapok elmozdulása, kontraesés, átereszek eldugulása, stb... miatt) melyről a városi KHT gondoskodik kapacitása függvényében folyamatosan.

Árvízvédelem

A településnek árvízvédelmi problémái nincsenek.

Belvízvédelem

Az ármentesítési munkálatokhoz képest viszonylag kevesebb szó esik a belvízvédelmi tevékenységről, a két tevékenység szorosan egymáshoz kapcsolódik.

A településen belvízveszélyes terület a város északi része, problémák csak rendkívül csapadékos évben vannak.

II. 3. 5. Épített környezet**Településszerkezet**

A rétközi kisváros többszörös, szalagtelkes település. Északnyugati részét Felvégnek, délkeleti részét Alvégnek nevezik. Korábban a határ fele víz alatt állt, 1882-ben lecsapolták.

Demecser mezőváros jellegű település. A község képe az 1920-as években teljesen megváltozott. A mezőgazdasági és ipari fejlődésnek köszönhetően a múlt századi lakóházakat lebontották és újakat építettek helyükbe.

Rendezési terv, építési szabályzat

A településnek rendezési terve elkészült, jóváhagyása folyamatban van. A szabályozások a település egész közigazgatási hatályára kiterjednek.

A települési rendezési tervben meghatározásra kerülnek az egyes terület-felhasználási egységek, valamint az ott végezhető tevékenységek, illetve a tevékenységekre vonatkozó zaj- és levegővédelmi előírások is.

Az építési szabályzat az építészeti előírásokon kívül meg kell hogy határozza a telekalakítás, valamint az építés általános szabályait. Rögzítenie kell a régészeti értékek védelmét és a védett épületek építészeti előírásait. Az építészeti szabályozás mellett környezet- és természetvédelmi, valamint közműépítési rendelkezéseket is tartalmaznia kell.

Műemlékek

Történelmünk, kultúránk fontos részét képviselik a különböző korokból ránk maradt építészeti alkotások, műemlékek, régészeti lelőhelyek. Ezek a települések arculatának jellegzetes meghatározói, így védelmük, állaguk megóvása közös érdekünk. Ez nemcsak egyes épületeket, hanem jellegzetes utcákat, népi építészeti alkotásokat, és a településképi együttes egészt kell, hogy érintse.

Az épített környezet legértékesebb emlékeinek és értékeinek megtartása a műemlékvédelem feladata. A műemlékek és a műemléki környezettel kapcsolatos eljárási szabályokról. A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. sz. törvény rendelkezik. Ennek alapján a településen nincs olyan építmény található, amely országos védeltséget élvezne.

Műemlék jellegű épületek a településen:

Református templom: Az első egyházi épületről 1333-ból van forrásanyag Szent György néven katolikus templomként. A falu népének nagy része a XVI. században reformátussá lett és vele együtt temploma is. Az egyszerű, téglából készült gótikus teremtemplomot, illetve elsőként annak tornyát 1771-ben kezdték el építeni. Az épület a jelenleginél minden valószínűség szerint kisebb volt. 1800 körül lebontották szentélyét és helyére építették a mai hajó keleti felét és felújították az épületet. A jelenlegi torony alapkövét 1820. május 29-én

rakták le és 1823-ra készült el az építmény és nyerte el mai alakját és méretét. A templom és környéke a mai város legrégebbi része.

A volt **Elek kúria** épületében jelenleg óvoda működik.

Védett települési környezet

Helyi védettségű területek a településen nincsenek, terv szerint a római katolikus templomot szeretnék helyi védelem helyezni. 1781-ben jelölték ki a közbirtokosok egy telket templom és paplak építésére. Egy 1828-as kánoni vizsgálat szerint Demecser első, szilárd anyagból készült, fatornyú római katolikus templomát 1796-ban építették, amelyet 1797-ben szenteltek fel. 1813. októberében az egri érsek dekrétumot adott ki a demecseri plébánia felállításáról. Új templomot 1896-ban építettek Reizmann Hermann, kisvárdai építési vállalkozó vezetésével. Ez a jelenleg is álló egyhajós, homlokzati tornyos sokszögzáródású szentéllyel kialakított eklektikus téglapalota. Tetőboltozata fa szerkezetű. A plébániaház 1821-ben nyerte el mai alakját. 1996-ban a hívek adományaiából felújították az épületet.

Népi építészeti emlék viszonylag kevés maradt fenn. A lecsapolás előtt általában karóvázas, résfalaz, három- vagy négyoszlatú házak épültek, nádtetővel, az utca felé csonkakonttyal, deszkaoromfallal. A konyha hátsó részén szabadkémény állt. A helyiségek mennyezete deszka mestergerenda és földpadozatosak. Gazdasági épületeknél gyakori, hogy az istálló a lakóházzal, egy fedél alá került. Az istálló ólra és szekérszínre tagolódik. Sok helyütt található a termény tárolás célját szolgáló kamra, alatta pincével. A léces tengerigóré az istálló mögé vagy az udvar végébe került, az utcával párhuzamos fekvésben. Népi építészeti szempontból említésre érdemes lakóházak: Dózsa György u. 13., Lenin u. 62., Vörösmarty u. 6., épült 1880 körül.

Lakásállomány

A településen 1453 lakás található.

A laksűrűség hasonló az országos, megyei és kistérségi átlaghoz, és átlagosan 3,1 fő/lakás értéket mutat.

A lakásminőség másik fontos mutatója a komfortfokozat. A településen a szennyvízhálózat kiépült, a lakások 60 %-a csatlakozott a hálózatra. Vezetékes vízzel a lakások 83 %-a ellátott. A lakások fele telefonnal el van látva. Valamennyi lakásban élők fogyasztanak villamos energiát. A lakások 67 % -ába (985 lakás) van bevezetve a vezetékes gáz.

A lakások döntő többsége földszintes, és jellemzően egy épületben egy lakás kap helyet.

Összességében Demecser lakásállománya laksűrűség tekintetében jónak minősíthető az országos értékekhez viszonyítva, a komfortfokozat tekintetében hasonló a helyzet a megye településeihez.

II. 3. 6. Települési zöldterületgazdálkodás**Bevezetés**

A települések beépítettségi viszonyai, a beépített, burkolt felületek magas aránya jelentősen befolyásolják a relief-, hő- és vízháztartási adottságokat, megváltoztatva a természetes környezetet. A település területén és közvetlen környékén élő növénytömeg (a zöldfelületi rendszer), jellegétől, állomány szerkezetétől, mennyiségétől és területi eloszlásától függően nagyban képes ellensúlyozni ezeket a hatásokat, módosítja a helyi klíma alakulását, a hő- és vízháztartási viszonyokat, a levegő szennyezettségének mértékét stb. és ezen keresztül meghatározó szerepe lehet a település környezet-minősége, a település lakóinak fiziológiai közérzete kialakulásában. A települési zöldfelületi rendszerhez hozzátartozik minden

növényzettel fedett terület, a lakott területek közterületein a közparkok, fásított terek (játszóterek), fasorok, facsoportok, temetők, magánkertek, üzemi területek zöldfelületei stb. A gondosan megtervezett települési zöldfelületi rendszer nem csak a lakosság komfortérzetét növeli, a környezet-egészségügyi helyzetet javítja (ún. kondicionáló hatása van), hanem a települések belterületét is bekapcsolja az egész országot behálózó zöldfelületi hálózatba. A zöldfelületi ellátottság természetesen a nagyobb városok urbanizáltabb környezetében még fontosabb, de a falvak térségében sem elhanyagolható.

A belterületi zöldfelület elemei

A településen elkülöníthetünk közhasználatú- (közparkok, közkertek, közterek, közzölési erdők, út- és térfásítások stb.) és korlátozott közhasználatú zöldterületeket (zöldfelületi intézmények: templomkertek, temetők és sportlétesítmények stb.), melyeket az alábbiakban tekintünk át. A településen zöld felület összes nagysága 40.000 m², mely teljes egészében gondozott. Az Önkormányzat külön figyelmet fordít a zöld felület növelésére.

Közhasználatú zöldfelületek

Fasorok: az utak mentén néhol találunk fasorokat, ezek azonban gyakran hiányosak. Legjellemzőbb fafajok a nyírfák, gyümölcsfák. Az utak fásítása jelenleg is folyamatban van.

Közparkok: A településen található zöldterületek gondozását az Önkormányzat közhasznú munkásokkal végzeteti, a zöldterületek állapota megfelelő.

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek

Temetőkert

Templomkertek

Intézménykertek: Az óvoda udvarának területe 2 hektár, gyepszőnyeggel borított, fás, ligetes.

A II. 1. 2. fejezetben részletesen szövegtünk a parlagfű elterjedésének levegőtisztaság-védelmi problémáiról, ám lévén a „parlagfű kérdés” a zöldfelület kezelésnek is sarkalatos pontja, ezért jelen fejezetben is megemlítést kíván. A településen ezidáig nem történt közterületi parlagfű irtás. Sajnos az allergén gyom elleni harc addig nem lehet sikeres, amíg az önkormányzat el nem tudja érni, hogy a közterülettel határos ingatlan tulajdonosa (kezelője, használója) is irtsa ki a területéről a parlagfűvet virágzás előtt. Gátat szab a hatékony védekezésnek a nem közterületen burjánzó parlagfű is, ebben az esetben alkalmanként a tulajdonviszonyok tisztázatlansága, vagy a tulajdonos közönye akadályozza meg az irtást (irtatást).

E témában mindenképp szükséges a környezeti tudatformálás hatékonyságának növelése.

II. 3. 7. Közlekedés

Közlekedésföldrajzi helyzet

A település megközelíthető közúton: a 4-es úton Székelyig, onnan a 3831. sz. összekötő úton Demecserre érünk, vagy szintén a 4-es úton Berkeszig, onnan nyugatra 5 km-re található a település.

Közúti közlekedés

A településen található utak nagy része burkolt, az utak burkolása jelenleg is folyamatban van. A burkolt utak állapota közepesnek mondható, felújításra szorulnak.

A települést észak-dél irányban átszeli a **38138. számú bekötő út** és a **3831. sz. összekötő út** illetve nyugat-kelet irányban a **3827. sz. összekötő út**. A település dél-keleti csücskét érinti a **3833. sz. összekötő út**.

A **3831. sz. összekötő úton** az Állami Műszaki és Információs KHT 2004 évi forgalom számlálási adatai szerint **napi 564 egységjármű** forgalmat, a **3827. sz. út** Demecsert érintő szakaszán **napi 1192 egységjármű** forgalmat, a **3833. sz. úton napi 794 egységjármű** regisztráltak. A bekötő út forgalmára vonatkozó adatokat a Állami Műszaki és Információs KHT által szerkesztett kiadvány (Az Országos közutak 2004. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma II.) nem tartalmazza.

9. táblázat: A Demecsert érintő országos közutak főbb forgalmi adatai
(Forrás: 2004. évi országos keresztmetszeti forgalomszámlálás, ÁKMI Kht.)

Utcanév	Út száma	szelvénye (km)	Összes forgalom (E/nap)	Személygépkocsi (j/nap)	Összes tehergépkocsi (j/nap)	Nehéz motoros forgalom** (E/nap)	Nehéz motoros forgalom aránya	Kerékpár [j/nap]
külterület	3827	14+500	1192	680	126	205	0,17	170
külterület	3831	3+000	564	308	44	135	0,24	56
külterület	3833	3+000	794	467	29	135	0,17	42

Személygépkocsi-ellátottság

A település lakói 725 darab személygépkocsival rendelkeznek.

Gyalogos közlekedés

A gyalogos forgalom a forgalmi- és lakóutak oldalán kiépített járdákon bonyolódik.

Kerékpáros közlekedés

A kerékpáros közlekedés részére kerékpárút jelenleg nincs kiépítve.

Vasúti közlekedés

A településnek van közvetlen vasúti kapcsolata, érinti a Budapest-Záhony vasút vonal. A vonalon munkanapokon 14 személyvonat közlekedik Záhonyba, s 14 Nyíregyházára. Budapest átszállás nélkül naponta 3-szor érhető el a településről.

Közforgalmú autóbusz-közlekedés

Naponként autóbuszjáratok vannak Székely és Nyírbogdány településekre (a járatok száma: 2-2). A megyeszékhely, s a közeli kisvárosok átszállással közelíthetők meg.

Demecser településnek jelentős közlekedési problémája nincs. A forgalom által okozott zaj- és légszennyezés (nitrogén-oxidok, szén-monoxid, policiklikus szénhidrogének, aldehidek, korom), valamint balesetveszély természetesen nem hagyható figyelmen kívül, de jelentős problémákat nem okoz. Főként a mezőgazdasági közlekedési járművek zajterhelése emelhető ki. A legforgalmasabb út légszennyezettsége sem haladja meg előírt értékeket. Ezen út zajterhelésével a II.4.2. fejezetben foglalkozunk.

Az utak nagy része burkolt, de sok helyen felújításra szorul. A településen kerékpár út nincs.

** Nehéz motoros forgalom: Szóló és csuklós autóbuszok, nehéz tehergépkocsik (7,5 tonna össztömeg felett), pótkocsis tehergépkocsik, nyerges szerelvények és speciális nehéz járművek forgalma.

A tömegközlekedés vonzóbbá tétele érdekében fejleszteni kell a közlekedés szolgáltatási színvonalát és javítani a település tömegközlekedési kapcsolatait a szomszédos településekkel, különös tekintettel arra, hogy Nyíregyháza és Kisvárdra csak átszállással közelíthető meg. Ezenkívül a tömegközlekedési eszközöket korszerűsíteni kellene. Ez egyrészt hozzájárul ahhoz, hogy a lakosság nagyobb kedvvel vegye igénybe a tömegközlekedést, így már csökken a káros anyag kibocsátás, illetve a korszerű közlekedési eszközök zaj- és anyag emissziója jóval kisebb, mint az elavult járműveké.

II. 3. 8. Energiagazdálkodás

Magyarország energiafelhasználása a második világháborút követő iparosítási korszakban gyors növekedést mutatott. Ez a tendencia a nemzetközi olajválság előtti évekig tartott, majd ezt követően megtorpant. A rendszerváltás után az elsősorban energiaigényes ágazatok hanyatlásával és a nagyüzemi mezőgazdasági termelés csökkenésével az energiafelhasználás jelentősen 1992-re mintegy 20 százalékkal visszaesett, azóta lényegében stagnál.

Az energiafelhasználás csökkenésében szerepet játszottak az energiahatékonyság-javító programok és az energia-áremelések, amelyek az energiahatékonyság kismértékű növekedéséhez vezettek.

A hazai energiatermelés szerkezetét tekintve az elmúlt évtizedben a szén, olaj- és gáztermelés jelentős csökkenése mellett az atomerőműi villamosenergia termelés stagnált. A termelés összességében 2001-re a korábbi 1990-es szintről mintegy 25%-kal csökkent, jelentősen meghaladva az importcsökkenés mértékét. Az energiaimport szerkezetén belül a gáz nagyságának és arányának növekedése kiemelkedő, 2001-ben az import megközelítőleg 64%-t tette ki.

Összességében a felhasznált energia szerkezete megváltozott. A szén aránya folyamatos csökkenést mutat, az olaj felhasználása az áremelkedés ellenére valamelyest növekedett. Legjelentősebben a földgáz felhasználása emelkedett. Ebben jelentős szerepet játszottak az államilag támogatott gázvezetékrendszer kiépítések, aminek következtében a települések többsége földgázzal ellátott. A nukleáris energia részaránya megközelítőleg változatlan maradt.

A megújuló energiaforrások felhasználása változatlanul nagyon alacsony, mindössze 3,6% az összenergia-felhasználáson belül. Az uniós előírások szerint ezt az arányt Magyarországnak 2010-re kétszeresére kell növelnie. A megtermelt villamos energiát tekintve még rosszabb kép tárul elénk, a megújuló energiahordozók aránya itt csupán 0,5%, amelynek 2010-re a 3,5%-os szintet kell meghaladnia.

Előrejelzések szerint a szilárd fűtőanyagok szerepe tovább csökken, a kőolaj és földgáz felhasználás állandó marad, és várhatóan az atomenergia és a megújuló energiák szerepe fog növekedni.

Számítások szerint a hazai teljes energiafelhasználás 2010-ig éves átlagban 0,4-07 %-kal növekszik, a villamos energia fogyasztása pedig 1,5-2,0 %-al. A termelési szerkezet és a technika változásának hatásaként a termelőágazatok felhasználása az átlagnál kisebb, a lakossági és az önkormányzati felhasználás pedig az átlagnál erőteljesebben bővül majd. Az előbbi tendenciákat az energiafelhasználás ágazati megoszlásának korábbi alakulása is alátámasztja.

A rendszerváltozás után frissen megalakult önkormányzatok megörökölték a korábbi tanácsok feladatait a közvilágítás és a helyi intézmények energiaellátása területén. Az elmúlt évek tendenciái rávilágítottak arra, hogy az inflációt meghaladó mértékű energiaár-emelkedések miatt a lakosság és az önkormányzat intézményei egyre többet kénytelenek energiára költeni.

Mindegyik település érdeke, hogy a szükséges energiaellátás összes költsége a lehető legkevesebb legyen. Egyre jobban előtérbe kerül az a feltétel is, hogy az energetika környezetre gyakorolt káros hatásai is mérséklődjenek. Ezeknek a követelményeknek a teljesítéséhez tudatos energiagazdálkodásra van szükség.

Az önkormányzatok közvetlenül felelősek az önkormányzati energiaellátásért, a közvilágításért, valamint a településfejlesztés energetikai vonatkozásainak felügyeletéért. Ennek megfelelően az energetikai, energiahatékonysági beruházások tervezése, finanszírozása és részben lebonyolítása is önkormányzati feladat. Az energiahatékonyság javítására irányuló projektek előnye, hogy jelentős állami támogatások nyerhetőek az energetikai átvilágításokhoz, illetve beruházásokhoz, továbbá a beruházási összeg az energia megtakarításból finanszírozható.

Az energiagazdálkodásra való fokozottabb odafigyelést indokolja az is, hogy az önkormányzat több intézményt üzemeltet, továbbá a növekvő energiaárak következtében más területekről vonják el a pénzt. Mindezek mellett fontos az a tény is, hogy az energetikai infrastruktúra (energia átalakító, elosztó, felhasználó létesítmények) működésképeségének fenntartása alapvető fontosságú feladat, hiszen az esetlegesen bekövetkező zavaroknak súlyos következményei lehetnek.

Az alábbi táblázat rögzíti Demecser város Önkormányzatát terhelő energiafogyasztási adatokat.

10. táblázat: Demecser város energiafogyasztása
Forrás: Demecser város Polgármesteri Hivatala, 2003.

Év	Villamos energia (MWh)	Földgáz (1000 m ³)
2002.	3721	1660

Elektromos energiaellátás

Az áramszolgáltatást a térségben a E-on Rt. biztosítja. Villamos energiát valamennyi háztartásban fogyasztanak.

Gázellátás

A gázszolgáltatást a településen a Tiszántúli Gázszolgáltató Rt. (TIGÁZ) látja el. A gázvezeték-hálózat minden utcában kiépült, a hálózatra a lakások 70 %-a csatlakozott. A gázhálózat kiépítését követően a vezetékes gázt fogyasztó háztartások száma exponenciálisan növekedett, később stagnált.

Megújuló energiák

Magyarország számára a megújuló energiák alkalmazásának több hajtóereje is van. Környezetvédelmi célok, a klímaváltozás mérséklése, nemzetközi energiahatékonysági követelmények, európai uniós politikák integrálása, vidékfejlesztési és foglalkoztatáspolitikai célok. Jelenlegi cél a megújuló energiaforrások arányát 2010-re az összenergia felhasználásban a jelenlegi szint mintegy kétszeresére, legalább 6%-re növelni, a villamos energia felhasználásban pedig 3,5%-ra. Ez hozzájárul a szén-dioxid kibocsátásának csökkentéséhez környezetvédelmi céllal, csökkenti az importfüggőséget, új munkahelyeket teremt.

Demecser megújuló energiaforrásainak kihasználtsági foka igen alacsony, annak ellenére, hogy ezen energiaforrásokból a térség jelentős készlettel rendelkezik. Az energiaellátás jelenleg is a hagyományos energiahordozók felhasználásán alapszik. A **biomassza** az a megújuló energiafajta, amely Magyarországon a legnagyobb mennyiségben áll rendelkezésre. A korszerű megújuló energiára épülő módszerek elterjedését az emelkedő energiaárak, valamint a környezetvédelmi- és vidékfejlesztési koncepciók is előtérbe helyezik. A biomassza energetikai eljárások közül az energiaerdők telepítése, a biogáz, a biodízel-, a bioetanol- és a biobrikett előállítás, valamint a kazánban történő közvetlen eltüzelés tekinthető legfontosabbnak hazánkban.

A **napenergia** hasznosításának kétfajta megvalósítási lehetősége az aktív és a passzív megoldás. A passzív jelenti az adott építmény megfelelő tájolását, külön kiegészítő eszköz használata nélkül, míg az aktív a nap energiájának átalakítása villamos- vagy hőenergiává. Az aktív hasznosítás tehát lehet fotovillamos (napelem), amely villamos energiát állít elő vagy termikus (napkollektor), amely hőenergiát termel.

II. 3. 9. Összegzés

Problémák és erősségek

Problémák	Erősségek
• a környezet esetleges szennyezései az emberi egészséget is terhelik	• nagy mértékű környezetszennyezés nincs a településen
	• a településen nagyobb üzemek nincsenek, így ezáltal az emberi egészséget nem éri terhelés
	• ivóvízhálózat kiépítettsége 100 %-os, az ivóvíz minősége jó
• szennyvízhálózatra nem csatlakozott lakások a folyékony hulladékokat egyedi szennyvízgyűjtőkbe gyűjtik, melyek gyakran szivárognak	• szennyvízhálózat kiépült
• a csapadékvíz elvezető árkok néhány szakaszon felújításra szorulnak	• csapadékvíz elvezető hálózat a település belterületének nagy részét lefedi
• nagy esőzések idején belvíz védelmi problémák	• a településnek árvízvédelmi problémái nincsenek
• a településnek egységes környezetvédelmi rendelete nincs	• a település rendezési terve elkészült, véleményezése folyamatban van
• a közlekedésben résztvevő járműpark még kissé elavult, az összekötő utak forgalma jelentős	• a közlekedés jelentős zaj- és légszennyezést nem okoz
	• vasúton Nyíregyházára és Kisvárdára naponta kellő gyakorisággal el lehet jutni
• a belterületi közutak, járdák állapota felújításra szorul	• a burkolt belterületi közutak aránya magas
• az önkormányzati intézmények energetikai átvilágítása nem történt meg	• gázbekötések száma növekedett, korszerűbb fűtéstechnika alkalmazása
•	• zöld felületek aránya magas
•	• műemlék jellegű épületek vannak a településen

Települési és épített környezet védelmével kapcsolatos célok és feladatok:

Cél-V:

- egészséges, kulturált, biztonságos lakókörnyezet kialakítása

Feladatok: (a II: 3. fejezet alfejezeteit külön kiemeltük)

- Települési Információs Rendszer (TEKIR) kialakítása
- helyi környezetvédelmi rendeletek elkészítése
- a lakosság bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába
- a köztisztasági feladatok ellátásának fejlesztése
- kommunális szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása (részletesen a II. 4.1. fejezetben tárgyaljuk)
- szelektív hulladékgyűjtés bevezetése (részletesen a II. 4.1. fejezetben tárgyaljuk)

Kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás

- szennyvízcsatorna hálózatra való további lakások csatlakozása

Ivóvízellátás

- az ivóvízhálózat rendszerének korszerűsítése
- az ivóvíz minőségének megőrzése, ellenőrzése

Csapadékvízvezetés, bel- és árvízvédelem

- csapadékvízvezető rendszer korszerűsítése

Lakossági zaj-, rezgés- és légszennyezés elleni védelem

- szennyező források felmérése, adatgyűjtés, rendszeres mérések
- a lakossági és közszolgáltatási eredetű légszennyezés csökkentése hatósági, illetve műszaki eszközökkel
- önkormányzati környezetvédelmi rendelet (levőisztaság-védelmi és zajvédelmi fejezetekkel) megalkotása és betartatása

Zöldterületgazdálkodás

- intézményi területek zöldfelületének növelése (pl. iskola)
- a hiányos belterületi fasorok pótlása
- parlagfű irtás közterületen
- a téli szószórás helyettesítése környezetbarát anyagokkal

Épített környezet védelme

- településrendezési terv készítése
- az épületek állagának a felmérése
- a sérült épületek rendbehozatala
- műemlékek védelme

Közlekedés

- a kül- és belterületi úthálózat fejlesztése
- a kerékpárúthálózat építése
- tömegközlekedésben részt vevő járművek korszerűsítése

Energiagazdálkodás

- települési energiagazdálkodási terv készítése, folyamatos aktualizálása
- a megújuló energiaforrások hasznosításának a népszerűsítése, bevezetése

Az emberi egészség védelméhez kapcsolatos célok és feladatok:**Cél-VI:**

- Megfelelő minőségű és mennyiségű ivóvíz biztosítása
- A talajszennyeződésektől való védelme az egészségre ártalmas anyagok táplálékláncba való bejutásának megakadályozása céljából
- A levegő allergén hatású pollenterhelésének csökkentése az asztmás és allergiás megbetegedések visszaszorítása érdekében
- A környezeti levegő minőségének javítása a légúti és egyéb betegségek kialakulásának megelőzése céljából
- Sportolási és rekreációs lehetőségek biztosítása
- A környezeti tudatosság szintjének emelése

Feladat:

- A parlagfű irtása, gyommentesítés

II. 4. Hulladékgyűjtés**II. 4. 1. Törvényi háttér**

A 2000. évi XLIII. (hulladék)törv. 1. §. "b" pontja szerint a hulladékgyűjtés ma kitűzendő célja "a természeti erőforrásokkal való takarékoskodás, a környezet hulladék által okozott terhelések minimalizálása, szennyezettségének elkerülése érdekében a hulladékgyűjtés megelőzése (a természettől elsajátított anyag minél teljesebb felhasználása, hosszú élettartamú és újrahasználatos termékek kialakítása), a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének körforgásban tartása, a nem hasznosuló, vissza nem forgó hulladék környezetkímélő ártalmatlanítása".

A hazai szabályozást illetően a hulladékgyűjtésről szóló fent idézett törvényben és annak végrehajtási utasításaiban foglalt előírások a mértékadóak.

A törvényhez kapcsolódó hatályos rendeletek:

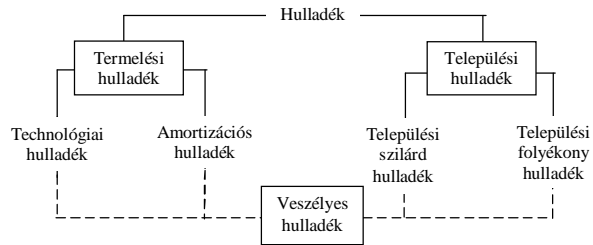
- 1/1986. (II. 21.) ÉVM-EÜM együttes rendelet a köztisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről
- 16/1996. (VII. 15.) BM-KTM együttes rendelete a települési szilárd hulladéka vonatkozó helyi közszolgáltatás ellátásáról
- 102/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékokról
- 41/1997. (V. 28.) FM rendelet az állat-egészségügyi Szabályzat kialakításáról a 44. § (2) bek. a) alapján a jelen szabályzatban foglalt szakmai szabályok szerint gondoskodik a település közigazgatási területén keletkezett állati hulladék ártalmatlanná tételéről.
- 241/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről
- 242/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól
- 4/2001. (II. 23.) KÖM rendelet a hulladékolajok kezelésének részletes szabályairól
- 9/2001. (IV. 9.) KÖM rendelet az elemek és akkumulátorok, illetve hulladékaik kezelésének részletes szabályairól
- 16/2001. (VII. 18.) KÖM rendelet a hulladékok jegyzékéről
- 22/2001. (X. 10.) KÖM rendelet a hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről
- 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
- 213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
- 241/2001. (XII. 10.) Korm. rendelet a jegyző hulladékgyűjtési feladat- és hatásköréről
- 271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet a hulladékgyűjtési bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról
- 1/2002. (I. 11.) EüM rendelet az egészségügyi intézményekben keletkező hulladékok kezeléséről
- 16/2002. (IV. 10.) EüM rendelet a települési szilárd és folyékony hulladékokkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről
- 94/2002. (V. 5.) Korm. rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladékok kezelésének részletes szabályairól

Demecser Települési Környezetvédelmi Programja

- 126/2003. (VIII. 15.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási tervek részletes tartalmi követelményéről
- 164/2003. (X.18.) Korm. rendelet a hulladékokkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről,
- 103/2003. (IX.11.) FVM rendelet a növényvédő szerrel szennyezett csomagolóeszköz-hulladékok kezeléséről,
- 23/2003. (XII.29) KvVM rendelet a biohulladékok kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről,
- 264/2004. (IX.23) Korm. r. Az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak visszavételéről,
- 267/2004. (IX.23) Korm. r. A hulladékká vált gépjárművekről.

Hulladék fogalma, fajtái

Hulladéknak nevezzük azokat az anyagokat, amelyeket adott műszaki, gazdasági és társadalmi feltételek mellett nem tudnak, illetve nem kívánnak felhasználni vagy értékesíteni, ezért kezelésükről, ártalmatlanításukról – a környezet védelme érdekében – gondoskodni kell. Azonos fajtájúnak tekinthető az olyan hulladéktömeg, amelyben az ott lévő egyedi hulladékok lényeges fizikai és kémiai tulajdonságai hasonlóak és így együtt kezelhetők. Közös jellemző tulajdonságaik szempontjából hasonló hulladék fajták együttese a hulladéktípus. A hazai szabályozásnak és a gyakorlatnak megfelelően a hulladékok három fő típusát különböztethetjük meg: termelési, települési és veszélyes hulladékok. Ezen túl pontosabban belül még említett kell tennünk az inert, vagy építési-bontási hulladékról, melynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

4. ábra
A hulladék fő típusai

Általános probléma, hogy a hulladékokra vonatkozóan nem rendelkezünk pontos mennyiségi adatokkal, melynek egyik oka az adatszolgáltatási kötelezettség hiánya. A 215/2003. (XII.10.) korm. rendelet 1. számú melléklete a települési Önkormányzatok részére, 2003/04 OSAP nyilvántartási számon előírja a települési hulladékgazdálkodási politikáról szóló önkormányzati adatszolgáltatást. Az első adatszolgáltatást 2004. tárgyévre vonatkozóan, 2005. március 31-ig kell teljesíteni. 2005. tárgyévtől az adatszolgáltatás két évente történik majd.

A hulladék felhalmozása nem jellemző. A települési szilárd hulladék nagy része lerakókba kerül, amelyek kis hányada felel meg a jogszabályi előírásoknak. A települési folyékony hulladék esetében a hulladék jellegéből adódóan nem jellemző a felhalmozás. A termelési

Demecser Települési Környezetvédelmi Programja

nem veszélyes hulladékok felhalmozása nem jellemző. Túlnyomórészt ártalmatlanításra, kisebb részben hasznosításra kerülnek.

Ahhoz, hogy a helyi szinten tudjunk számolni a hulladék alakulásával, érdemes megfigyelni az országos tendenciát. Jól látható, hogy a legnagyobb mérvű csökkentést (gyakorlatilag megelőzést) az ipari és mezőgazdasági szektorban írták elő, hasonló eredményeket várnak a települési folyékony hulladék esetében is. Sajnálatos módon a települési hulladékok mennyisége nem várható, hogy csökkenni fog.

11. táblázat: A keletkező nem veszélyes hulladékok mennyiségének várható alakulása, csökkentési célok

(Forrás: Országos Hulladékgazdálkodási Terv. 2003.)

Hulladék	A keletkező hulladékok mennyiségének várható alakulása, csökkentési célok	%
Ipari és egyéb gazdálkodói nem veszélyes hulladékok	2008-ra csökkentés prognosztizálható	-20
Mezőgazdasági és élelmiszeripari nem veszélyes hulladékok	2008-ra csökkentés prognosztizálható.	-20
Települési szilárd hulladékok	A mennyisége 2008-ra várhatóan növekszik	+2
Települési folyékony hulladék	A hulladék mennyiség 2008. végéig a csatornahálózat kiépítésével és a szennyvíztisztítási program megvalósításával csökkenni fog	-15
Kommunális szennyvíziszap	Az országos szennyvíz-elvezetési programban előirányzott nagyarányú fejlesztések végrehajtásával jelentősen megnő az iszap mennyisége. Ez 2008-ra a jelenlegihez viszonyítva közel 2,8-szeres növekedést jelent.	+
Építési, bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok	A tervezési időszak végéig növekedés várható	+2

A veszélyes hulladék esetén igen nehéz előre becsülni a mennyiség alakulását, hiszen alig áll rendelkezésre értékelhető adat. A tanulmány szerint a hulladékolajokat tekintve begyűjtő hálózat kialakításával inkább növekedés valószínűsíthető, akkumulátorok, elemek mennyiségében stagnálás várható, egészségügyi hulladékok 1-2%-os növekedése várható, elsősorban az egyszer használatos eszközök növekvő felhasználása miatt. A növényvédőszeres és csomagoló eszközeik, valamint az állati eredetű hulladékok mennyisége várhatóan nem fog nőni.

A régióban keletkező veszélyes hulladékok jelenlegi kb. 20%-os hasznosítási arányát 30%-ra vagy ennél nagyobb arányra szükséges növelni.

Helyi rendelet:

A település köztisztasági, települési hulladékról szóló önálló rendelettel rendelkezik. A ma hatályos rendelet a **17/2003 (VII.02.) Kt. Sz. rendelet a település tisztaságáról**. Meghatározza a köztisztasággal ellátott terület határait, a közszolgáltató megnevezését, a közszolgáltató által végzett szolgáltatásokat, azok szabályozását, a közszolgáltató illetve az

ingatlantulajdonosok kötelességeit, szabályozza a települési szilárd hulladék kezelését (gyűjtését, szállítását, ártalmatlanítását), valamint a köztisztasági közszolgáltatást.

2004. év végén elkészült az Országos Hulladékgazdálkodási Terv rövid és hosszú távú stratégiájának és céljainak megfelelően a Demecser Város Helyi Hulladékgazdálkodási Terve, amely kiterjed olyan szemléletformáló, korszerűsítési és környezet-tehermentesítési programokra, amelyeket 2008-ig meg kell valósítani. Az önkormányzat testülete - 17/2004. (XI.19.) Ö. Sz. rendelet a hulladékgazdálkodási tervről – a Hulladékgazdálkodási Tervet jóváhagyta.

II. 4. 2. Nem veszélyes hulladékok

A hulladékokkal kapcsolatos definíciókat a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet állapítja meg. E rendelet szerint:

Települési szilárd hulladék:

- háztartási hulladék: az emberek mindennapi élete során a lakásokban, valamint a pihenés, üdülés céljára használt helyiségekben és a lakóházak közös használatú helyiségeiben és területein, valamint az intézményekben keletkező szilárd hulladék,
- közterületi hulladék: közforgalmú és zöldterületen keletkező szilárd hulladék,
- háztartási hulladékokhoz hasonló jellegű és összetételű hulladék: gazdasági vállalkozásoknál keletkező veszélyesnek nem minősülő szilárd hulladék,

Települési folyékony hulladék

A szennyvízelvezető hálózaton, illetve szennyvíztisztító telepen keresztül el nem vezetett szennyvíz, amely

- emberi tartózkodásra alkalmas épületek szennyvíztároló létesítményeinek és egyéb helyi közműpótló berendezéseinek ürtéséből,
- a nem közüzemi csatorna- és árokrendszerekből, valamint
- a gazdasági, de nem termelési, technológiai eredetű tevékenységből származik.

Az **inert hulladék** lerakása során nem megy át jelentős fizikai, kémiai vagy biológiai átalakuláson. Vízben nem oldódik, nem ég, illetve más fizikai vagy kémiai módon nem reagál, nem bomlik le biológiai úton, vagy nincs kedvezőtlen hatással a vele kapcsolatba kerülő más anyagra oly módon, hogy abból környezetszennyezés vagy emberi egészség károsodása következne be, továbbá csurgaléka és szennyezőanyag tartalma, illetve a csurgalék ökotoxikus hatása jelentéktelen, ezért nem veszélyeztetheti a felszíni vagy felszín alatti vizeket.

A település szilárdhulladék közszolgáltatója a Nyír-Flop Kft (Nyíregyháza). A hulladék gyűjtése és szállítása a jogszabályi előírásoknak megfelelő, zárt, tömörítő felépítésű hulladékgyűjtő tehergépkocsival, heti gyakorisággal történik. A begyűjtött települési szilárdhulladék a demecseri szilárdhulladék lerakón kerül lerakásra.

Az engedéllyel rendelkező települési hulladéklerakó a településtől délre 1.100 m-re helyezkedik el, a 0342/7 hrsz-ú területen, s 1998-óta üzemel, üzemeltetője a Nyír-Flop generálkivittelező és Szolgáltatási Kft.

A telep közvetlen a 3831. sz. út mellett fekszik. A legközelebbi lakóháztól kb. 1.100 m-re. A hulladéklerakóba csak kommunális hulladék kerül lerakásra. A telepre a kommunális hulladékkal érkező fémeket kézzel kiválogatják, majd konténerben helyezik el a MÉH telepen történő leadásig.

A telepen az infrastruktúra részét képezi a csurgalékvíz gyűjtő rendszer, tároló medence és visszaöntöző rendszer. A talajvíz minőségét 4 db monitoring kút segítségével figyelik. Demecser települése meglévő hulladékkezelő telepének hulladéklerakó depóniája rekultivációra kerül, a területen egy inert hulladéklerakó komposztáló és hulladékudvar kerül kialakításra. A hulladéklerakó Demecser települési szilárd hulladékán kívül a környező települések hulladékát is fogadja. (az engedély alapján folytatott tevékenység hatásterülete: Berkesz, Gégény, Nyírbogdány, Nyírtass, Pátroha, Dombrád, Tiszakanyár, Nyíribrony, Ajak, Rétközberencs, Kékcse, Újdombrád, Tiszatelek, Vasmegeyer, Kék, Nyírtura, Nyírtét, Ramocsaháza, Napkor, Apagy, Ófehértó, Baktalórántháza, Nyírfákó, Petneháza, Rohod, Nyírmada, Nyírkarász, Gyulaháza, Nyírtass, Laskod, Nyírkércs, Székely, Sényő, Beszterec, Nyíregyháza). A Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség 1374-17/2004 határozata alapján 18.000 t/év megfelelően tömörített hulladék szállítható a hulladéklerakó területére. A hulladéklerakó előreláthatóan 2009. januárjáig működik kommunális hulladéklerakóként, majd a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Hulladékgazdálkodási Program megvalósulása során a meglévő hulladékkezelő telepen a hulladéklerakó depóniája rekultivációra kerül és a területen egy inert hulladéklerakó komposztáló és hulladékudvar kerül kialakításra.

A **rekultiválásra váró hulladéklerakó** 1977-től 1998-ig üzemelt a 0332/1, 0333, 0334/1, 0332/7, és 0332/2 hrsz-ú területeken. A terület a legközelebbi lakóháztól 1000 m-re, délre helyezkedik el. A területen megközelítőleg 60.300 m³ kommunális szilárdhulladékot helyeztek el. 1998-ban a hulladéklerakó rekultivációjának első lépéseként a hulladék tömeget rendezték, a kisebb hulladék kupacokat a lerakó Ny-i oldalára hordták és a hulladéktestet tömörítették. A rekultiváció alkalmával nem történt meg a terület növényesítése és monitoring kutat sem alakítottak ki. A lerakó környezetvédelmi felülvizsgálata megtörtént, melynek során a talajvíz szintjét bemérték, a talajvízből és talajból mintákat vettek, s ezeket kémiai elemelték. A teljeskörű környezetvédelmi felülvizsgálat alapján Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség a 270-3/2005 számú határozatában a hulladéklerakó azonnali lezárását, későbbi utógondozását és a határozat 3. pontjában részletezett környezetvédelmi intézkedések megtételét rendelte el.

Illegális hulladéklerakásról (főként építési hulladékok illegális lerakása jellemző) az Önkormányzatnak tudomása van, ezeket igyekeznek felszámolni.

A településen a **szennyvíz hálózatot kiépítették**, hossza 17,4 km. A szennyvíz hálózatra lakások 60 %-a csatlakozott rá, a többi háztartásban keletkező szennyvizet egyedi szennyvízgyűjtőkben gyűjtik, s vállalkozó szállítja a településen található szennyvíztisztítóra. A helyben található szennyvíztisztító telep kapacitása 500 m³/nap, eleveniszapos biológiai szennyvíztisztítás történik részleges N és P eltávolítással.

Az **egyedi szennyvízgyűjtők gyakran szivárognak**, illetve a lakosok illegális folyékony hulladék leürítése is jellemző. További fejlesztési cél a szennyvízcsatorna hálózatra csatlakozott lakások arányának növelése, addig is a Megyei Szennyvízelhelyezési Programban foglaltak szerint törekedni kell az egyedi szennyvízgyűjtők környezetvédelmi szempontok szerinti megvalósítására.

II. 4. 3. Veszélyes hulladékok

A veszélyes hulladék: a hulladékgazdálkodási törvény 2. számú mellékletében felsorolt tulajdonságok közül eggyel vagy többel rendelkező, illetve ilyen anyagokat vagy összetevőket tartalmazó, eredete, összetétele, koncentrációja miatt az egészségre, a környezetre kockázatot jelentő hulladék.

Egészségügyi hulladék: A településen működő orvosi rendelőben keletkező egészségügyi hulladékot a vállalkozó háziorvos a Septiker Kft. szakcéggel szállíttatja el és ártalmatlanítja.

Állati eredetű hulladékok: A településen sem döggút, sem dögtemető nem található. A családi gazdaságokban keletkező kisebb méretű állati hullákat a tulajdonosok saját ingatlanjukon elföldelik.

Az állati hulladékok kezelésének és a hasznosításukkal készült termékek forgalomba hozatalának állapot-egészségügyi szabályairól szóló 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet 18.§-a szerint a működő állati hulladéktemetőkben – így a döggutakban is – 2005. december 31-éig helyezhető el állati hulladék.

A rendelet hatálya lépését követően új állati hulladéktemető létesítése nem engedélyezhető. Az ÉAHT önkormányzati feladatként előíranyozza a kistérségek igényeinek megfelelő hűtőtároló kapacitás létrehozását. Kistérségi szintű egyeztetést és tervezést igényel az állati hulladék gyűjtő telep helyszínének kijelölése a települési rendezési tervekben. A rendelet szerint a telep csak ipari területen létesíthető, és a legközelebbi lakóházaktól legalább 500 m-es védőtávolság szükséges. A kistérségi begyűjtő rendszer kialakítása és az ártalmatlanításért fizetendő díj jelentős költségnövekedést jelent majd az önkormányzatnál.

Növényvédő-szerek és csomagoló eszközeik: A növényvédő szerek csomagolási hulladéknak kezelése a gyártók felelősségi körébe tartozó kérdés, amelynek begyűjtését a 103/2003 (IX. 11.) számú FVM rendelet szabályozza. A lakosságnál keletkező, 1 liternél vagy 1 kg-nál kisebb mennyiségű növényvédő szer kiürített, megfelelően tisztított (3-szor kiöblített) csomagolása nem minősül veszélyes hulladéknak. Ezzel együtt maradék növényvédő szer, 1 liter feletti csomagolás stb. előfordulhat a lakosságnál is, amelyek külön gyűjtést és kezelést igényelnének.

Gumi: Demecser esetében lakosságárányos becsléssel számolva évente mintegy 16 t gumiabroncs hulladék keletkezik. Az illegálisan lerakott gumihulladék mennyisége a lerakók felméréseivel becsülhető. A lerakó bejárása során tapasztaltak alapján a településen ekkora mennyiségű használt gumiabroncs nem keletkezik, vagy azt a lakosság másképp hasznosítja.

Elemek, akkumulátorok: Jelenleg a településen nincs megoldva az elemek gyűjtése.

A veszélyes hulladékok elkülönített gyűjtését és ártalmatlanítását mielőbb meg kell kezdeni, hiszen a törvény tiltja "más hulladékkal vagy anyaggal" való összekeverését, tehát a regionális lerakókra veszélyes hulladék nem szállítható. Ennek érdekében a települések ismételt összefogása szükséges: létre kell hozni egy olyan – megfelelő engedélyekkel rendelkező – szervezetet, amely a veszélyes hulladékok begyűjtését végzi és jogszerű ártalmatlanító helyre szállítja azt. A térség közös érdeke, hogy ez a szervezet mielőbb megkezdje működését.

A II.1.1.1. alfejezetben ismertetett nagyobb vállalkozások, kisebb üzemek esetében tevékenységük jellegéből adódóan veszélyes hulladék számottevő mennyiségben nem

keletkezik. A kis mennyiségben keletkező veszélyes hulladék telephelyen történő megfelelő gyűjtése és elszállíttatása megoldott.

2003-ban a FETI-KÖFE-nek Demecserből az alábbi üzemek, telephelyek jelentették be veszélyes hulladék keletkezését:

12. táblázat: Évente keletkező veszélyes hulladékok a különböző telephelyeken (Forrás: FETI-KÖFE, 2003.)

Telephely megnevezés	Jelentett mennyiség (kg)
Borostyán Patika	57
Állatorvos	8
M-AND BT.	96
M-And Bt.	708
Nyír-Barátság Kft.	6
Vállalkozó	1
Összesen	876

A problémát igazán az jelenti, hogy a lakosságnál keletkezett veszélyes hulladékok gyűjtése és kezelése lényegében nem megoldott, bár ez nem tartozik az önkormányzat kötelező feladatai közé.

II. 4. 4. Szelektív hulladékgyűjtés

Jelenleg a településen semmilyen hulladéktípus nem kerül rendszeresen szelektív gyűjtésre, így például a keletkező csomagolási hulladékok csaknem teljes mennyisége lerakásra kerül. A lakosság fém hulladékának nagy részét a helyi Máté tüzéptelepre szállítja. Az általános iskola szervezésében évi több alkalommal papírgyűjtés történik a városban.

A hulladéktörvény értelmében a gyártó, forgalmazó egyértelmű kötelessége a keletkező és a környezetet terhelő hulladékok, csomagolóanyagok visszavétele. A törvény szerinti visszavételi kötelezettség alapján 2005. július 1. napjáig el kell érni, hogy a hulladékká vált csomagolóanyagok legalább 50%-a hasznosításra kerüljön, ezen belül legalább 25%-a anyagában kerüljön hasznosításra úgy, hogy ez az arány minden anyag típusnál legalább 15% legyen. Tehát a lakosság körében a papír, üveg, műanyag, valamint a biológiailag lebomló hulladékok külön történő begyűjtését, illetve válogatását mindenképpen meg kell szervezni, a folyamatot beindítani.

A szelektív begyűjtött hulladékok hasznosításából vagy hasznosítás céljára történő átadásból származó bevétel csökkentheti majd a lakossági szemétdíj mértékét.

Gazdasági megfontolások alapján a papír, vasanyagok, színes fémek, üveg műanyagok szelektív gyűjtése célszerű. A szelektív gyűjtés előnyei, hogy utólagos szétválogatás nem szükséges (ideális esetben), valamint közvetlenül a feldolgozóiparhoz adható át az anyag. Legnagyobb hátránya, hogy jelentős beruházási igénnyel bír: átvevőhelyeket kell létesíteni, begyűjtés és szállítás eszközei költségesek stb. Egyes irodalmak a hátrányok közé sorolják azt a tényt is, miszerint a feldolgozóipar fogadókészségéhez a papír, üveg, műanyagok esetén pótlólagos beruházás szükséges, ami valóban így van, de nem szerves hátránya csak a

Demecser Települési Környezetvédelmi Programja

szelektív gyűjtésnek, hiszen az utólagos szétválasztás esetén is ugyanaz a feldolgozóipar várja az egyes hulladék szekciókat.

A kitűzött csökkentési célok a biológiailag lebomló szervesanyag mennyiségére nézve (a 2002-es bázis év, 30%-os szervesanyag tartalmához viszonyítva):

- 2004. július 1 napjáig 75%-ra
- 2007. július 1 napjáig 50%-ra
- 2014. július 1 napjáig 35%-ra kell csökkenteni.

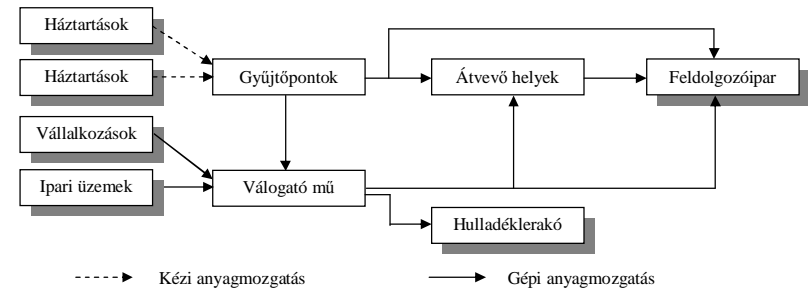
Ehhez meg kell szervezni a szerves hulladékok külön történő begyűjtését. Lévéen a települési hulladék legnagyobb arányban szereplő hulladékalkotója, ennek begyűjtése nagyobb apparátust igényel. A települési szerves hulladék komposztált történő feldolgozása a hulladékhasznosításos ártalmatlanításának egyik módszere. Komposztálás alatt olyan biológiai folyamatot értünk, amelynél a hulladékban lévő szervesanyag-tartalom a mikroorganizmusok segítségével (baktériumok, gombák) lebomlik, és stabil, nem rothadó anyaggá alakul át. A komposztálás eredményeként keletkező komposzt igen jó minőségű talajjavító anyag, mely a mezőgazdaságba visszafordítható, értékesíthető.

A gyűjtésbe bevont lakosságnak meg kell ismernie a szelektív gyűjtés célját, a hulladék hasznosulásának főbb eredményeit, ezért az önkormányzatoknak folyamatos feladata lesz a lakosság pontos tájékoztatása az új rendszer bevezetéséről, adottságairól, elvárásairól és eredményeiről. Az egész gyűjtési folyamat alatt legyen lehetősége a települések lakosságának a folyamatos véleményalkotásra és annak kinyilvánítására megfelelő figyelembevétel mellett.

A szelektálásának két módja lehetséges: elsődleges és másodlagos válogatás. Elsődleges válogatáskor a lakosság előre rögzített módon az egyes hulladékalkotókat egymástól külön az erre a célra kialakított gyűjtőhelyre viszi (gyűjtősziget edényzetei, hulladékudvarok), aminek elszállításáról a kommunális szolgáltató vállalat gondoskodik. Az ipari hulladékok üzemekben – a gyártási folyamatok közben, vagy végén – történő hulladék szétválogatás is primer válogatás, amelyet konténerekben összegyűjtve szintén a szolgáltató, vagy valamilyen vállalkozó szállít el.

Az újrahasznosítható hulladék elszállítása történhet egyenesen valamely központi hulladékudvarba, vagy a feldolgozóipar valamely gyárába, üzemébe, amennyiben az összegyűjtött hulladék minősége, tisztasága az átvévi szempontjainak megfelelő, azaz átvétel előtti kezelés nem szükséges. A begyűjtött hulladékok – még a homogén ipari hulladékfrakciók is – többnyire tartalmaznak idegenanyagot, ami az újrahasznosítást teszi akár eredménytelenné, de mindenesetre minőségromláshoz vezet. Ezért van szükség nagy odafigyelést és fegyelmet megkövetelő további, ún. másodlagos válogatásra. E folyamat során szinte teljesen kizárják az idegenanyag előfordulásának lehetőségét, s tiszta, homogén hulladékfrakciókat nyernek ki az összegyűjtött hulladékból.

Demecser Települési Környezetvédelmi Programja

5. ábra
A szelektív hulladékgyűjtés logisztikájának sematikus ábrája

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Hulladékgazdálkodási Program keretében megépül a Nyíregyházi Regionális Hulladékkezelő Telep, valamint rekultivációra kerülnek a meglévő hulladéklerakók (köztük Demecser hulladéklerakója is). Ezt követően a település lakossági szilárdhulladéka a valamennyi jogszabályi előírást kielégítő Nyíregyházi Regionális Hulladéklerakón kerül majd ártalmatlanításra.

Demecser településen kistérségi központ kialakítása tervezett a program keretében belül, s komposztáló és inert hulladéklerakó (jelenleg használt hulladéklerakó helyén) fog működni a városban. A keletkező komposztálható hulladék beszállítását követően, a komposzt hulladék frakciókra történő bontása után, a tervezett létesítményben kerül elhelyezésre mindaddig míg a megfelelő keverési arányban és mennyiségben rendelkezésre nem áll a komposztálható hulladék. Ezt követően a megfelelő keverési arányban jelenlévő hulladékot a telepen kialakított komposztálón komposztálják majd a hulladékkezelő telepek által begyűjtendő hulladék mennyiségét az önkormányzatnak kell meghatározni, figyelembe véve kapacitását, valamint a kiszolgálandó lakosság igényeit.

A településen hulladékudvar kialakítása is tervezett, ahol

- a háztartásokban keletkező szelektíven gyűjtött hulladék átvétele,
- beérkezett szelektív hulladék adminisztrálása,
- beérkezett hulladék rendszeres elszállításáig történő szelektív tárolása az 5/2002 (X.29.) KvVM rendelet előírásai szerint történik majd.

A hulladékudvarok által begyűjtendő hulladék mennyiségét az önkormányzatnak kell meghatározni, figyelembe véve az udvar kapacitását, valamint a kiszolgálandó lakosság igényeit. A hulladék fajták és minőségük valamint a más jogszabályokban előírt tartalommal, történő nyilvántartásuk kötelező.

A lakosság által begyűjtött veszélyes hulladékok a veszélyes hulladéktárolóban kerülnek majd elhelyezésre. A Veszélyes hulladéktároló konténer 0046-6 típusú, fém konténer, mely TUV alkalmazási engedéllyel rendelkezik. A veszélyes hulladék ideiglenes tárolására kiépített konténerben az alábbi veszélyes hulladékokat lehet elhelyezni, külön – külön tároló edényzetben.

- Ø Fénycső – izzó
- Ø Akkumulátor
- Ø Növényvédőszer, és azzal szennyezett csomagolóanyagok

- Ø Szárazelem
- Ø Festék, és lakmaradék, és azzal szennyezett csomagolóanyagok
- Ø Gyógyszer

A csomagolási hulladék kötelező mértékű hasznosításának érdekében a településen tervek szerint létrehozunk 15 darab 4 edényes gyűjtőszigetet, melyeket a későbbiekben szakszerűen működtetni kell. A hulladékgyűjtő szigetek kialakítását a települési szilárd hulladék kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól szóló 5/2002. KvVm rendelet 5. §-a szabályozza. A rendeletben kerülnek megfogalmazásra a gyűjtősziget alapvető műszaki követelményei is. Eszerint a szigeten legalább háromféle frakció külön gyűjtésére kell lehetőséget biztosítani, szabványos, zárható, géppel üríthető edényzetben.

Fontos követelmény, hogy a gyűjtősziget gyalogosan könnyen megközelíthető legyen, például forgalmas közterületeken, kereskedelmi egységek környékén. Ugyanakkor a gyűjtőszigetet érdemes nem közvetlenül a legforgalmasabb gyalogos útvonalak mentén elhelyezni, mert ez könnyen azt eredményezheti, hogy a járókelők egyszerű vegyes hulladék gyűjtőként használják.

Más települések tapasztalatai szerint számolni kell azzal, hogy a kukák telítődési ideje nem követi pontosan az ürítési rendet, azaz a konténerek hamar megtelnek, és a lakosság ezek mellé helyezve hagyja ott a külön gyűjtött hulladékát. Ezt a plusz mennyiséget is minden esetben el kell szállítani, és az esetlegesen elhelyezett vegyes hulladékot is fel kell takarítani. Ügyelni kell arra, hogy a gyűjtősziget és környéke rendezett látványt nyújtson.

Szintén fontos követelmény, hogy a felhasználók pontos tájékoztatást kapjanak arról, mit és hová helyezzenek el. Célzerű mindezt közvetlenül a konténereken is jelezni, de a gyűjtéssel kapcsolatos cikkek, kiadványok, rendezvények is elengedhetetlenek a lakossági tudatformálásban.

A rendelet kimondja, hogy gyűjtősziget csak abban az esetben létesíthető, ha az ott begyűjtött hulladék további kezelésre történő átvétele biztosított. Ahhoz, hogy a gondosan külön gyűjtött hulladék valóban hasznosuljon, megfelelő hasznosító partnerekre van szükség.

A frakciók hasznosításáról az önkormányzat többféle módon gondoskodhat:

- § saját maga keresi meg az egyes anyagok hasznosítóit, vállalja az egyes anyagok szállítását
- § hulladékbegyűjtőkkel szerződik, akik a szállítás költségeit átvállalják, természetesen ezzel csökken a nyersanyagért kapható ár
- § koordináló szervezet segítségével találja meg a hasznosító illetve begyűjtő partnereket

Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a csomagolási hulladékok visszagyűjtése és az erre meghatározott arányok teljesítése a gyártók és forgalmazók feladata, így az önkormányzatnak nem kell felvállalnia ezeket kötelezettségként.

A szelektív gyűjtés elképzelhetetlen az emberek jó hozzáállása nélkül. Az előkészítés, tájékoztatás mellett a civil szervezetek bevonása javasolható.

A KA projektben bevezetésre kerül a két edényes szelektív gyűjtés: a háztartások külön gyűjtik majd a száraz, válogatható újrahasznosítható anyagokat, valamint a nedves, kevert lakossági szilárdhulladékot. **A rendszer kialakításához kb. 1500 db hulladékgyűjtő edény beszerzése szükséges a megyei programon belül.**

A KA projekt keretében a demecseri hulladékkezelő telepen megvalósul a szelektíven gyűjtött hulladékok utóválogatása és a szelektíven gyűjtött biohulladékok komposztálása. Ezt követően a válogatott hulladékot a telepen bálázzák, és előkészítik a feldolgozásra történő szállításra. A vegyesen gyűjtött lakossági szilárdhulladék aerob stabilizálásra kerül lerakás

előtt. A stabilizálás során keletkező komposztot a hulladéklerakó depónia takarására használják fel.

Mivel a biológiailag lebomló hulladék szelektív gyűjtése a Kohéziós Alaprogram keretében valamennyi településen tervezett, így a szervesanyag csökkentésének két módja lehetséges: a programban létrejövő demecseri komposztáló működésével, vagy a házi komposztálás propagálásával és bevezetésével. Mivel a demecseri komposztáló előreláthatóan csak 2008-ban kezdi meg működését, így a házi komposztálás népszerűsítésének érdekében az Önkormányzat kampányt szándékozik indítani 2005.-ben. **Az önkormányzat nem tervezi komposztáló ládák lakosság részére történő kiadását.**

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XIII. tv. 21. §. (4) bekezdése lehetőséget teremt a közszolgáltatás területén begyűjtőhelyek létesítésére és működtetésére. A szelektív hulladékgyűjtés megvalósulása során szükség lesz ilyen jellegű létesítmények kialakítására is. Ezen létesítmények helyét a települési rendezési tervben ki kell jelölni.

II. 4. 5. Integrált környezetvédelmi stratégia, politika

A környezetvédelemnek minden szektorpolitikába be kell ágyazódnia, hiszen a környezetpolitika bevezetésének nincs értelme, ha az ellentmondásban áll más politikákkal (például az általános gazdaságpolitikával). Ezt mondja az EU integrálás elve.

Együttműködő települések

A térség települései által közösen meghatározott szervezeti forma helyes megválasztásának lényege abban keresendő, hogy a hasznosítható hulladék minél nagyobb arányban kerüljön feldolgozásra. Tapasztalati tények, és a közeli országokban alkalmazott gyakorlat arra mutat, hogy a szelektív gyűjtés megoldásaiban gyakran a települések társulása, a körzeti, regionális (több települést ellátó) szervezetek működése hoz jó eredményeket, és lehetővé tesz logisztikailag hatékony, gazdaságos, jól szabályozható, környezetkímélő, hosszú távú kivitelezést.

Eredménymutatók

- a hulladékszállításba bevont lakások, vállalkozások száma
- a szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások, vállalkozások száma
- "tudatformáló oktatásban" résztvevő lakosok száma
- környezet- és természetvédelmi szakképzésben részesültek száma
- környezeti reklámok száma és hatékonysága, környezeti ügyek média megjelenése
- a lerakóban elhelyezett hulladék mennyisége, alkotók aránya
- a szelektíven begyűjtött hulladékok hasznosításából vagy hasznosítás céljára történő átadásból származó bevétel
- szemétszállítási díj mértéke
- illegális lerakók száma, odahordott hulladék mennyisége, minősége
- begyűjtött állati eredetű hulladék mennyisége
- a kezelő létesítmények üzembe helyezésével elért környezetterhelés-csökkenés
- felszíni vizek talajszennyezettsége
- levegő szennyezettsége
- lakosság elégedettségi szintje a hulladékszállítás szolgáltatásának minőségével
- térségi együttműködés hatékonysága

Társadalmi, gazdasági és környezeti hatás

- Az emberek tiszta/tisztább környezetben jobban érzik magukat, környezetükre jobban vigyáznak
- A rend és rendtartás az emberek életmódbeli változását hozza magával
- A szelektív hulladékgyűjtés hulladékhasznosítás bevezetése új vállalkozások beindítását ösztönzi a térségben
- Korszerűbb, környezetbarátabb technológiák honosulnak meg
- A tisztább terület/térség felértékelődik
- A térségi környezetvédelmi szemlélet összetartóbb, gondviselőbb közösséget eredményez, a lakosság más minőségi programokban is partner lesz

Potenciális források

- Önkormányzati források
- Lakossági és vállalkozói díjbefizetések
- Céltámogatás
- Környezetvédelmi alapok
- Területfejlesztési célelőirányzat
- EU-támogatás
- Banki hitelek

II. 4. 6. Összegzés**Problémák és erősségek**

Problémák	Erősségek
• a hulladékokra vonatkozóan nem rendelkezünk pontos mennyiségi adatokkal	• a település köztisztasági, települési hulladékról szóló önálló rendelettel rendelkezik.
• az illegálisan leeresztett folyékony települési hulladék mennyiségéről nincs információ	• a település hulladékgazdálkodási terve elkészült
• a hulladéklerakóra kerülő hulladékból magas a szerves anyag aránya	• szilárd települési hulladék rendszeres gyűjtése és hulladéklerakóra (Demecser) juttatása megoldott
	• a településen található hulladéklerakók (működő és használaton kívüli) környezetvédelmi felülvizsgálata elkészült
• illegális hulladéklerakások előfordulhatnak	• illegális hulladéklerakásokat az Önkormányzat folyamatosan felszámolja
• lakosságnál keletkezett veszélyes hulladékok gyűjtése és kezelése lényegében nem megoldott	• nincs olyan vállalkozás a településen, ahol veszélyes hulladék keletkezne (számottevő mennyiségben)
• rendszeres szelektív hulladékgyűjtés még nem indult meg	• a szennyvíz csatorna hálózat kiépült
• a szárazelem gyűjtését jelenleg sehol nem biztosítják.	

A korszerű hulladékgazdálkodással kapcsolatos célok és feladatok**Cél- VII.:**

- a keletkező hulladék mennyiségének csökkenése
- korszerű hulladékkezelés és –hasznosítás kialakítása
- a környezet terhelésének csökkentése

Feladatok:

- hulladékszegény technológiák kialakítása, hulladék mennyiségének minimalizálása
- illegális hulladéklerakások felderítése, felszámolása, a folyékony és szilárd hulladék lerakás szigorú büntetése
- a keletkező veszélyes hulladékok felmérése
- a veszélyes hulladék elkülönített gyűjtése, tárolása és ártalmatlanítása, különös tekintettel a háztartási veszélyes hulladékokra és az állati hullákra
- regionális és házi komposztálás, biogáz hasznosítás támogatása
- a szelektív hulladékgyűjtés kialakítása
- növelni kell a hulladékhasznosítás arányát
- a hulladékok szervesanyag-tartalmának csökkentésére szolgáló megoldások alkalmazása
- a csomagolási hulladékok mennyiségének csökkentését, illetve a csomagolási hulladékok hasznosítását, a kitűzött hasznosítási cél eléréséhez 4 edényes hulladékszigetek kialakítása, használatának megismertetése a lakossággal, az edényzet rendszeres ürítése, gyűjtési adatok rögzítése
- a használaton kívüli hulladéklerakóval kapcsolatban a Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség 270-3/2005 ügyiratszámú határozatában előírtak betartása
- tudatformálás
- a jogszabályi előírásoknak való megfelelés: helyi hulladékgazdálkodási rendeletek szükség szerinti módosítása, állattartási rendelet megalkotása
- évente legalább egy lomtalanítási akció szervezése a településen

II. 5. Zajterhelés

Az 1995. évi LIII. A környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény 46.§ 1. Bekezdésének c. pontja kimondja, hogy „a környezetvédelmi feladatok megoldására (a települési önkormányzat) önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz.” Jelenleg a vizsgált település még nem rendelkezik zaj- ill. rezgésvédelmi rendelettel, illetve egységes környezetvédelmi rendlettel, melynek zaj-és rezgésvédelmi fejezete is lenne. Javasoljuk a település önkormányzatának e rendelet megalkotását. A rendelet megalkotása során figyelembe kell venni, hogy a 8/2002 (III. 22.) KöM-EüM. együttes rendeletben meghatározott zajterhelési határértékek a mérvadóak. E mellett egyes kültéri berendezések zajkibocsátási követelményéről és megfelelőségük tanúsításáról a 140/2001. (VIII.8.) Korm. rendelet szól.

12. táblázat: Üzemi létesítményektől származó zaj terhelési határértékei zajtől védendő területeken

(Forrás: 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelethez, 1. sz. melléklet)

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB)	
		nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
1.	Üdülőtérület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület és különleges terület	60	50

13. táblázat: Építőipari kivitelezési tevékenységtől származó zaj terhelési határértékei zajtől védendő területeken

(Forrás: 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelethez, 2. sz. melléklet)

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB)					
		ha az építési munka időtartama					
		1 hónap vagy kevesebb		1 hónap felett 1 évig		1 évnél több	
nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
1.	Üdülőtérület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része	60	45	55	40	50	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)	65	50	60	45	55	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület	70	55	65	50	60	45
4.	Gazdasági terület és különleges terület	70	55	70	55	65	50

14. táblázat: A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei zajtől védendő területeken

(Forrás: 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelethez, 3. sz. melléklet)

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM, közmegítélési szintre (dB)							
		nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
1.	Üdülőtérület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része	45	35	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)	50	40	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület	55	45	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület és különleges terület	60	50	65	55	65	55	65	55

A zajterhelési határértékek teljesülésének feltételei – mint pl. zajos létesítmények területrendezési tervben is meghatározott, előírt létesítési feltételei, védelmi szempontok, védőtávolságok stb.- a rendeletbe beépítendőek.

A helyi rendeletek tartalmaznia kell a település zaj- és rezgésvédelmi szempontból is fontos övezeti besorolásait, a településen a kulturális, szórakoztatóipari, szabadidő, sport és más hasonló létesítményekben, továbbá a helyi hírközlési és hirdetési célra alkalmazott hangosító berendezések, illetve bármilyen a környezetbe zajt kibocsátó berendezés üzemben tartásával kapcsolatos zajvédelmi előírásokat, területi besorolásokat, határértékeket, határértékek ellenőrzésének módját stb. A zajvédelmi szempontú besorolás meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy szolgáltató létesítmények esetében a jegyzőnek, nem szolgáltató létesítmények esetén a területileg illetékes Környezetvédelmi Felügyelőségnek van hatásköre.

Az önkormányzati rendeleten kívül települések zaj elleni védelmét két hatóság előírásai szabályozzák:

- az építésügy (épített környezet védelme)
- környezetvédelem (épített emberi környezet működtetése, rendeltetésszerű használata)

A teljes építési folyamatot átfogó OTÉK előírásai már megvalósult építmény átalakítására is kiterjednek, hiszen a szerkezeti, funkcióbeli átalakítások módosíthatják a környezetbe lesugárzott zaj mértékét.

A települési környezetben az emberi életkörülményeit befolyásoló környezeti hatások összegezetten jelentkeznek, melyeknek gyakran nemcsak befogadója, hanem forrásai az itt koncentrálódó tevékenységek.

Ennek okai:

- A túllépést érzékszervi úton nehéz meghatározni. Felügyelőiségnek kevés lehetősége van - konkrét bejelentés nélkül- ellenőrző vizsgálatok végzésére.
- A zaj iránti tűrőképesség eltérő, egyénenként számos szubjektív tényező befolyásolja. Megjegyzendő, hogy az utóbbi években csökkent az emberek zajjal szembeni toleranciája.

A környezetből származó zajterhelés eredete szerint lehet:

- ipari-, mezőgazdasági-, építési,
- közlekedési-,
- egyéb eredetű.

II. 5. 1. Ipari, mezőgazdasági, építkezési zajok

A településen a már ismertett vállalkozások, kisebb üzemek tevékenységük során zajos tevékenységet nem folytatnak, erre vonatkozó lakossági panasz az Önkormányzathoz az eddigiekben nem érkezett.

A Felső-Tisza Vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség adattárában az üzemeltetők tekintetében jelentősebb zajkibocsátásról nincs adat.

Demecser térségére a nagyüzemi mezőgazdaság nem jellemző, a mezőgazdaság két ágazata közül a **növénytermesztés** panaszokra okot nem, vagy csak elvétve okoz.

A településen nagy állattartó telep nincs, csak saját szükségeikre tartanak állatot a lakosok, így az állattartás sem okoz zajvédelmi problémákat. Az állattartás szabályozása az önkormányzatok hatáskörébe tartozik (védőtávolság, egyedszám meghatározása stb.) Demecser város állattartási rendelettel jelenleg nem rendelkezik, javasoljuk ezen rendelet elkészítését.

II. 5. 2. Közlekedési zajok

A térség zajterhelése alapvetően a **közlekedésből** származik, amely nem egyenletes lefutású. A forgalom sűrűsége napszakonként és havonta is változik. A legsűrűbb a közúti és forgalom a reggeli, (5-8 h- között) és délutáni (15-18 h között) időszakokban.

A közutak forgalma hétköznap nagyobb, mint hétvégén.

Vasúti közlekedés

Demecserben vasúti megálló található. A települést érinti a Budapest-Záhony vasútvonal. A vonalon munkanapokon 14 személyvonat közlekedik Záhony irányába, s 14 Nyíregyháza felé. A vasúti pálya a település belterülete mellett található, a város déli határában. Lakossági panasz a vasúti közlekedés zajossága miatt az eddigiekben nem érkezett az Önkormányzathoz.

Repülési zaj

A vizsgált területen állandó repülőtér nincs, és alacsony magasságú légitrafolyosó sem található a környéken, ezért ilyen jellegű zajhatás nincs.

Közúti Közlekedés

A közúti közlekedés által okozott zaj két összetevőből áll. Egyrészt a településen átmenő tranzit -, másrészt a belső forgalomból.

A településen a belső forgalom zajvédelmi problémákat önmagában nem okozna. A településen belül a lakók a kisebb távolságokat általában gyalogosan vagy kerékpárral teszik meg.

A legnagyobb problémát a település belterületén haladó gyűjtőutak forgalma jelenti. A települést észak-dél irányban átszeli a **38138. számú bekötő út** és a **3831. sz. összekötő út** illetve nyugat-kelet irányban a **3827. sz. összekötő út**. A település dél-keleti csücskét érinti a **3833. sz. összekötő út**.

A **3831. sz. összekötő úton** az Állami Műszaki és Információs KHT 2004 évi forgalom számlálási adatai szerint **napi 564 egységjármű** forgalmat, a **3827. sz. út** Demecsert érintő szakaszán **napi 1192 egységjármű** forgalmat, a **3833. sz. úton napi 794 egységjármű** regisztráltak. A bekötő út forgalmára vonatkozó adatokat a Állami Műszaki és Információs KHT által szerkesztett kiadvány (Az Országos közutak 2004. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma II.) nem tartalmazza.

13. táblázat: Évi átlagos napi forgalom a Demecsert érintő utak esetében (Állami Műszaki és Információs KHT internetes honlapján (www.kozut.hu), 2004)

Közút száma	A számláló állomás											Számított napok száma	kódja	
	Érvényességi szakaszának					hossza km	fekvése	jelleg 1	jelleg 2	típus	forgalmi sávok száma			adat forrása
	Szelvénye km	határszelvényei km	OKA csomópont kezdő km	OKA csomópont vég km	hossza km									
3827	14+500	2+581	20+614	C150229	C150089	17,499	L	4	3	M1	2x1	felszorozott mért	-	4723
3831	3+000	0+000	6+332	C150097	C150239	6,321	K	3	3	M2	2x1	felszorozott	2	8320
3833	3+000	0+000	4+977	C150094	C150233	4,998	K	3	3	M2	2x1	felszorozott	-	8321

A szám láló állomás kódja	Összes forgalom	Összes motoros forgalom	Nehéz motoros forgalom	Pályas z. Méret. forgalom	Összes tehergépkocsi	Személygépkocsi	Kisteh er gépkocsi	Autóbusz											Moto rkerékpár	Kerékpár	Lassú járművek
								Tehergépkocsi													
								egy es	csuk lós	Közé p. nehé z	nehé z	pótk ocsis	nyer ges	speci ális	(1)	(2)	(3)	(4)			
4723	1162	1192	992	1141	95	205	65	126	680	86	11	3	45	36	34	9	2	60	170	25	
8320	481	564	425	548	54	135	38	44	308	24	18	0	8	14	14	8	0	10	58	21	
3821	691	794	649	782	54	135	29	63	467	81	6	0	15	35	9	3	1	11	42	21	

69

A 3827., 3831. és 3833. számú összekötő utakhoz és a 38138. sz. bekötő úthoz tartozó referencia egyenértékű A-hangnyomásszint – ($L_{Aeq(7,5)}_{g,s,t,j}$) számítását az ÚT 2-1.302 útügyi műszaki előírásban foglaltak szerint végeztük.

A 3827., 3831. és 3833. számú összekötő utak és a 38138. sz. bekötő út I-III. akusztikai járműkategóriához tartozó napi jármű terhelése:

I. akusztikai jármű kategória	: 883/nap	342/nap	559/nap	390/nap
II. akusztikai jármű kategória	: 107/nap	48/nap	34/nap	75/nap
III. akusztikai jármű kategória	: 20/nap	14/nap	35/nap	35/nap

Az egyes akusztikai járműkategóriákhoz tartozó évi átlagos nappali óraforgalom Q_{in} :

	3827.sz	3831.sz	3833.sz.	38138.sz.
Q_{1n} =	49,6 j/h	19,23 j/h	31,44 j/h	21,9 j/h
Q_{2n} =	6,01 j/h	2,7 j/h	1,91 j/h	4,22 j/h
Q_{3n} =	1,12 j/h	0,78 j/h	1,97 j/h	1,97 j/h

A referencia egyenértékű A-hangnyomásszint: $L_{Aeq(7,5)}_{g,s,t,j} = 10 \lg \Sigma 10^{0,1Laeq(7,5)i}$

Az $L_{Aeq(7,5)}_{g,s,t,j}$ kiszámítása: $L_{Aeq(7,5)}_{g,s,t,j} = (K_t + K_D)_{g,s,t,j}$

Az egyes akusztikai jármű kategóriákhoz rendelt mértékadó sebességek:

$V_{(I)} = 50$ km/h

$V_{(II)} = 50$ km/h

$V_{(III)} = 50$ km/h

Az egyes akusztikai jármű kategóriákhoz tartozó terhelési paraméterek:

$p=0$ minden kategóriában

Az útburkolat érdességétől függő korrekció: $K=2,9$

Az I. akusztikai járműkategória forgalmától származó kiindulási egyenértékű A-hangnyomásszint a referenciaponton:

$L_{Aeq(7,5)(I)} = (K_t + K_D)_{(I)} = 74,96 - 16,3 = \mathbf{58,66 \text{ dB (3827. sz. út)}}$

$L_{Aeq(7,5)(I)} = (K_t + K_D)_{(I)} = 74,96 - 20,4 = \mathbf{54,56 \text{ dB (3831. sz. út)}}$

$L_{Aeq(7,5)(I)} = (K_t + K_D)_{(I)} = 74,96 - 18,3 = \mathbf{56,66 \text{ dB (3833. sz. út)}}$

$L_{Aeq(7,5)(I)} = (K_t + K_D)_{(I)} = 74,96 - 19,9 = \mathbf{55,06 \text{ dB (38138. sz. út)}}$

Az II. akusztikai járműkategória forgalmától származó kiindulási egyenértékű A-hangnyomásszint a referenciaponton:

$L_{Aeq(7,5)(II)} = (K_t + K_D)_{(II)} = 79,25 - 25,5 = \mathbf{53,75 \text{ dB (3827. sz. út)}}$

$L_{Aeq(7,5)(II)} = (K_t + K_D)_{(II)} = 79,25 - 29,0 = \mathbf{50,25 \text{ dB (3831. sz. út)}}$

$L_{Aeq(7,5)(II)} = (K_t + K_D)_{(II)} = 79,25 - 30,5 = \mathbf{48,75 \text{ dB (3833. sz. út)}}$

$L_{Aeq(7,5)(II)} = (K_t + K_D)_{(II)} = 79,25 - 27,0 = \mathbf{52,25 \text{ dB (38138. sz. út)}}$

A III. akusztikai járműkategória forgalmától származó kiindulási egyenértékű A-hangnyomásszint a referenciaponton:

$L_{Aeq(7,5)(III)} = (K_t + K_D)_{(III)} = 82,92 - 32,8 = \mathbf{50,12 \text{ dB (3827. sz. út)}}$

$L_{Aeq(7,5)(III)} = (K_t + K_D)_{(III)} = 82,92 - 34,4 = \mathbf{48,52 \text{ dB (3831. sz. út)}}$

$L_{Aeq(7,5)(III)} = (K_t + K_D)_{(III)} = 82,92 - 30,3 = \mathbf{52,62 \text{ dB (3833. sz. út)}}$

$$L_{Aeq}(7,5)_{(III)} = (K_i + K_D)_{(I)} = 82,92 - 30,3 = \mathbf{52,62 \text{ dB (38138. sz. út)}}$$

Az eredő számított egyenértékű A-hangnyomásszint a 3827., 3831. és 3833. számú összekötő utak és a 38138. sz. bekötő út középvezetőlától számított 7,5 m távolságra vonatkozik.

$$L_{Aeq}(7,5)_n = \mathbf{60,31 \text{ dB (3827. számú út)}}$$

$$L_{Aeq}(7,5)_n = \mathbf{56,65 \text{ dB (3831. számú út)}}$$

$$L_{Aeq}(7,5)_n = \mathbf{58,58 \text{ dB (3833. számú út)}}$$

$$L_{Aeq}(7,5)_n = \mathbf{58,27 \text{ dB (38138. számú út)}}$$

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei a vizsgált utak mentén nappali időszakra vonatkoztatva (8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelet, 3. sz. melléklet): **60 db**

A számítások eredményei szerint megállapítható hogy település területén a 3827. sz. út zajterhelése 0,3 dB-el, a többi út zajterhelése nem haladja meg a terhelési pontot jelentő lakóépületekre a jogszabályban előírt határértéket.

II. 5. 3. Egyéb zajok

Az egyéb zajok tartománya meglehetősen széles spektrumot érint. Idetartoznak például az épületek rendeltetészerű használatát biztosító épületgépészeti berendezéseinek szellőző **ventilátorok**, hűtőaggregátok, a lakóterület központjában az ABC áruházak hátsó frontjára elhelyezett szellőzőventilátorok zajkibocsátásai. A **szolgáltatási** ágazatban tevékenykedő boltok, kis üzletek esetében nem a közvetlenül kibocsátott zaj, hanem a hajnalban áruszállást végző járművek, illetve a vásárlók, vendégek jelenléte okozhat panaszt.

A **szórakoztató létesítmények** (éttermek, sörözők, presszók, szabadtéri rendezvények) a rendeltetészerű használaton túlmenően a közönségforgalomból adódó zajjal is terheli környezetüket. Zavaró hatások szignifikánsabb a szabadtéri rendezvények esetében, ahol hiányoznak a hanggátlással rendelkező külső határoló szerkezetek.

A településen a fent említett egyéb zajok nem okoznak problémát. A kiskereskedelmi egységek működése miatti lakossági panaszról az önkormányzatnak nincs tudomása.

A településen a szórakozóhelyek este kilenc órakor zárnak, helyben hétvégi rendezvények nincsenek, így ezen létesítmények zajkibocsátása nem zavaró. Az Önkormányzathoz olyan lakossági bejelentés az eddigiekben nem érkezett, ami a szórakoztató egységek zajosságára vonatkozna.

II. 5. 4. Összegzés

Problémák	Erősségek
<ul style="list-style-type: none"> zajvédelmi rendelete nincs a településnek 	<ul style="list-style-type: none"> nincsenek olyan működő vállalkozások, melyek zajos tevékenységet folytatnak
<ul style="list-style-type: none"> a zajterhelés a legforgalmasabb 3827. sz. út mentén minimálisan meghaladja az előírt határértéket 	<ul style="list-style-type: none"> a mezőgazdasági eredetű zajok a lakosság körében nem okoznak problémát az egyéb zajok kategóriába tartozó zajforrások nem okoznak problémát.

Zaj- és rezgésvédelemmel kapcsolatos célok és feladatok:

Cél-VIII:

- zajkibocsátási határértékek megállapítása
- közlekedési eredetű zaj- és rezgésterhelés csökkentése
- lakosság nyugodt pihenésének biztosítása

Feladat:

- zajvédelmi rendeletek (illetve egységes környezetvédelmi rendelet zajvédelmi fejezettel) megalkotása és betartatása
- ipari tevékenység engedélyezése, telepengedély kiadása csak akusztikai szakvélemény alapján történjen annak érdekében, hogy a határértékek betartása biztosított legyen
- zajvédő sávok telepítése
- levegő tisztaságára vonatkozó feladatok végrehajtása zajterhelés csökkentésére is vonatkozik

II. 6. Környezeti tudat és szemlélet

II. 6. 1. Oktatás

Magyarországon a környezeti tudatosság – sajnos – még nagyon alacsony szinten áll. Elég csak a rengeteg illegális személerakásra gondolni. Jövünk szempontjából alapvető jelentőségű, hogy a felnövekvő generációk természethez, környezethez való viszonyát sokkal tudatosabb szintre emeljük.

Felnőtt korban már nagyon nehéz a környezethez való viszonyt megváltoztatni, mely 14 éves korra kialakul. Ezért alapvető, meghatározó – a családon kívül – az iskola és az óvoda szerepe. Sőt, az oktatási intézményekben megismert szemléletet a gyerekek hazaviszik, jó esetben ez némi változást szüleit szemléletében is eredményezhet. A természet tisztelétére való nevelést a kisgyermek születésétől kell kezdeni. Értelme kibontakozásával párhuzamosan az alapvető normák beépítését (nem szemtelünk, nem tépjük le a virágokat, rendben tartjuk környezetünket stb.) el kell végezni. Jó esetben ez a családban így történik. Ha nem, az óvodai nevelés hivatott ezt a hiányosságot pótolni. Az óvodák pedagógiai programjának fontos eleme kell legyen a környezeti nevelés kérdése.

Az általános iskola az alsó tagozatában a környezetismeret és az osztályfőnöki órák keretében van lehetőség a környezet- és természetvédelem kérdéseivel foglalkozni. Az osztálykirándulások, de a természetben, pl. erdőben, vízparton megtartott órák az ott szerzett élmények segítségével hozzájárulhatnak a szemlélet elmélyítéséhez. Az erdei iskolák jelentősége kiemelkedő a természet szeretetének, ismertének való kialakításában, elmélyítésében. A gyermekek számára maradandó élmény az állat- és növénykertek, látogatása, mely során képet kaphatnak az állatvilág sokszínűségéről. Az arborétumokban tett látogatások a növényvilág gazdagságára hívják fel a diákok figyelmét. Ezen élmények nagyon lényegesek a biodiverzitás megőrzésének fontosságának megértése szempontjából.

Felső tagozatban - a fentebb említettek mellett - a földrajz, a biológia, a kémia, a fizika és az osztályfőnöki órák az aktuális tananyaghoz kapcsolódóan keretet adnak a környezetvédelem kérdéseinek már elmélyültebb, de a gyerekek életkorának megfelelő szintű tárgyalására. A szaktárgyi órákon kívül érdemes ökológiai szakkört szervezni. Terepen végzett megfigyelések, téli madáretetés, savas eső programba való bekapcsolódás, önálló kiselőadások tartása stb. színes program lehet az érdeklődő tanulók számára. Kiváló lehetőség, alkalom az érdeklődés felkeltésére természet- és környezetvédelem különböző szegmensei iránt az ún. jeles napok megtartása.

A környezetvédelmi naptárban szereplő jeles napok a következők:

február 1.	A Tisza Élővilágának Emléknapja
február 2.	A Vizes Élőhelyek Világnapja
március 22.	A Víz Világnapja
március 23.	Meteorológia Világnap
április 22.	A Föld Napja
május 10.	Madarak és Fák Napja
május 22.	Európai Nemzeti Parkok Napja
június 5.	Környezetvédelmi Világnap
szeptember 16.	Az Ózon Világnapja
szeptember 22.	Európai Autómentes Világnap
szeptember 3. szombatja	Takarítási Világnap
október első hétvégéje	Nemzetközi Madármegfigyelő Nap

október 1.	Habitat Világnap
október 5.	Az Állatok Világnapja
október 21.	Földünkért Világnap

Demecserben környezetvédelmi vonatkozású jeles napokat ezidáig nem tartottak.

Ha módjában áll az iskolának, - esetleg önkormányzati segítséggel - érdemes iskolakertet kialakítani, melyben különböző növényi társulások bemutatására, tanulmányozására van lehetőség. A tápanyag utánpótlás biztosítására ki lehet egy kisebb komposztálót is alakítani, ahova a gyerekek akár otthonról is hozhatják a szerves konyhai hulladékokat.

Évek óta történik szervezett papír, fém hulladék gyűjtése a településen, e tevékenységet az Önkormányzat a jövőben is folytatni szándékozik.

A tanulók motiválásában szerepe lehet a leadott darabszámokhoz kapcsolódó tanári, igazgatói dicséreteknek is. Az elemek gyűjtése megfelelő műanyag vagy karton dobozok kihelyezésével kiterjeszhető kereskedelmi egységekre is, így a felnőtt lakosság is bevonható az akcióba.

Demecserben az oktatási intézmények Oktatási Centrum nevet viselnek, mely magába foglalja:

- Gimnázium és Szakközépiskola
- Általános iskola
- Óvoda

Az allergiás, asztmás megbetegedések számának rohamos emelkedése kapcsán a figyelem középpontjába kerültek az allergizáló polleneket termelő növények, főleg legagresszívebben ható képviselőjük a parlagfű. Bár a parlagfű kiirtása az ország területéről csak kormányzati szinten és több éves következetes munkával valósítható meg, nagyon fontosak a kistérségi, települési szinten szervezett akciók is. Ebben is szerepet vállalhatnak az iskolák is. Akár osztályok közötti, egyéni verseny is hirdethető, melyben a legtöbb növényt begyűjtők jutalma, pl. osztálykirándulás, kerékpár, különböző sporteszközök stb. is lehetnek. A parlagfű mentesítési akció kiterjeszhető a felnőtt lakosságra is, a begyűjtött parlagfűért cserébe virágpalántákat, cserjéket esetleg facsemetéket is adhat az önkormányzat. Nagyon fontos, hogy a parlagfűvet még a virágzás előtti időszakban, és akkor is lehetőleg kesztyűben gyűjtsék, ugyanis a bőrrel való kontaktus kapcsán is kialakulhat túlérzékenység.

Számtalan lehetőség kínálkozik még a felsoroltakon kívül is a környezeti nevelésben, melyek feltárása és kidolgozása az önkormányzat, a pedagógusok és a civil önszerveződő csoportok együttműködése által valósítható meg.

II.6.2. Összegzés

Problémák és erősségek

Problémák	Erősségek
<ul style="list-style-type: none"> • a környezeti tudatosság még nagyon alacsony szinten áll 	<ul style="list-style-type: none"> • az iskolások évenként szervezett papír- és fémhulladékgyűjtés vesznek részt

A környezeti tudattal kapcsolatos célok és feladatok:**Cél-IX:**

- a lakosság környezettudatos szemléletének a kialakítása

Feladat:

- a környezetvédelmi tudati nevelés beépítése a helyi iskolák és óvodák oktatásába
- a lakosság állandó tájékoztatása a környezet állapotáról
- a lakosság bevonása a környezetvédelmi döntésekbe
- környezetvédelmi célú rendezvények megvalósítása

II. 7. Környezetbiztonság**II. 7. 1. Általános helyzet**

Az emberiség fejlődésének egyik legnagyobb kihívása a globális, a regionális és helyi szintű biztonság megteremtése, ennek keretében a fenntartható fejlődés környezetbiztonsági garanciáinak szavatolása. A legmagasabb nemzetközi szintű fórumokon is kiemelt fontossággal kezelik a környezetbiztonság ügyét, amelynek időszerűségét az élet egyre gyakrabban igazolja a különböző súlyos, ipari eredetű környezeti katasztrófák bekövetkezésével.

Egy település környezetbiztonsági helyzetét sok és sokféle tényező befolyásolhatja. Alapvetően természetes és mesterséges eredetűek, de előfordulhat, a kettő közötti átmenete is. Ide sorolhatóak azok a rendkívüli események, amelyek a környezet állapotában kedvezőtlen változásokat okoznak és ezáltal az emberi életben, életminőségben is hasonlókat indukálnak. A bekövetkező események érinthetnek egy- vagy több környezeti elemet, lehetnek egyszeriek, vagy ismétlődőek, gyakoriak vagy ritkák, tartósak, vagy rövid idő alatt lejártszódóak. Bekövetkezésük valószínűsége és az általuk potenciálisan okozható kár együttesét kockázatnak nevezi a szakirodalom. A környezet biztonsága jellemezhető ezzel a kockázattal, a kialakulási okokkal, a mérséklés lehetőségeivel. A korábbi konkrét esetek elemzésével, a potenciális veszélyforrások feltérképezésével, a lehetséges modellezési eljárások alkalmazásával az ellenük való védekezés, megelőzésük, elhárításuk és a helyreállítás hatékonyabb, gyorsabb és esetleg olcsóbb is lehet.

A környezetbiztonság védelmét egyre több jogszabály segíti, melyek közül a legfontosabb az 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezéséről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről, valamint a 114/1995. Kormányrendelet a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről, mely konkrét segítséget is ad a szakemberek számára. 2001. január 1-től az új struktúra alapján a megelőzés, elhárítás és helyreállítás legfőbb szerve a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága, ennek területi szervei a megyei igazgatóságok. A települések szintjén a polgármester irányítja és szervezi a felkészülés és védekezés feladatait, gondoskodik a település védelméről, a tervek elkészítéséről, a lakosság tájékoztatásáról és irányítja a katasztrófaelhárítási, és a helyreállítási munkákat, ő a védelmi bizottság vezetője. A települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet értelmében Demecser a II. csoportba tartozik. Demecser település a nyíregyházi körzeti polgári védelmi parancsnoksághoz tartozik.

A környezet állapotát egyrészt természetes, másrészt mesterséges tényezők változtatják meg gyorsan és nagymértékben. Ezeket a gyors és nagymértékű környezeti változásokat nevezhetjük katasztrófáknak.

Természetes eredetű katasztrófák lehetőségei:

- Földrengés
- Légköri természeti csapások (csapadék, árvíz, szél, villámcsapás, magas hőmérséklet okozta károk),
- Természetes eredetű tűzvész

Mesterséges katasztrófák lehetőségei:

- Üzemi robbanás, üzemi környezetszennyezés (mérgezés, tűz, nukleáris baleset)
- Tűzvész
- Közlekedési balesetek

Hazánk területének szeizmicitása mérsékeltnek mondható. Ennek ellenére erősebb földrengések (MSK VIII körüli epicentrális intenzitásértékkel) kis számban és meglehetősen rendszertelen területi megoszlásban előfordulnak. A szeizmikus aktivitás területi megoszlása nem egyforma; vannak az átlagnál egyértelműen aktívabbnak nevezhető területek, és vannak kevésbé aktívak, Szabolcs-Szatmár -Bereg megye területe ez utóbbiba tartozik.

Magyarországon jelenleg 17 földrengésjelző állomás működik, melyek közül tizenhárom a GeoRisk Földrengéskutató Intézet, négyet az MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet üzemeltet. Szabolcs-Szatmár -Bereg megye területén nem található állomás.

Ezen érzékeny szeizmográf hálózat segítségével Magyarország területén évente átlagosan 50-100 kisebb ($M < 2$) földrengést mérnek, melyek ismerete nagy segítséget nyújt a potenciális nagyobb rengések forrásterületeinek megismeréséhez.

A földrengések bizonyos mértékű épületkárokkal járnak. A rengések következménye lehet egyrészt az épületek, utak, műtárgyak károsodása, másrészt az ezeket súlyosbító járulékos események: az elpattanó gázvezetékek tüze, kiszabaduló gázok és veszélyes anyagok. Természetesen mindez az emberi életre komoly veszélyt jelent közvetlen és többek között a környezeti elemeken át közvetett úton is.

A nukleáris balesetek okozta környeztkárosodás a paksi atomerőmű, valamint a szomszédos Szlovákia atomerőművei (bohunicei (4X440 MW) és mohovcei (4X440 MW)), valamint a Krsko-i (664 MW, Szlovénia) atomerőmű miatt következhet be. Ezen objektumok a térségtől való nagy távolsága ellenére az ilyen típusú esetekre mindenképp fel kell készülni. Magyarország számára az említett három erőmű bármelyikének üzemzavara, balesete - az uralkodó meteorológiai viszonyok miatt - jelentős kibocsátás esetén komoly veszélyt jelenthet, az egész ország erősen sugárszennyezetté válhat.

Az árvízi veszélyeztetettség nincs.

Említést érdemelnek még az ún. civilizációs eredetű veszélyhelyzetek (közlekedési eredetű veszélyhelyzetek, az ipari jellegű haváriák, a veszélyes hulladékok szakszerűtlen tárolásából, illegális lerakásból származó gondok).

A térség közlekedési veszélyhelyzeti szempontból fontos útvonalának számít a 3827. számú másodrendű út.

A veszélyes anyagok előállítása, tárolása és felhasználása környezetbiztonsági kockázatot jelenthet. Ez még akkor is igaz, ha minden előírás betartásával, a legszigorúbb szabályok szerint történik mindez, hiszen a haváriás esetek fő jellemzője a kiszámíthatatlanság, esetlegesség. Veszélyes vegyi anyagot a település területén nem állítanak elő, ugyanakkor felhasználásuk és tárolásuk jellemző. A keletkező hulladékok egy része veszélyes kategóriába esik, ezek tárolására, kezelésére és elszállítására speciális szabályok vonatkoznak.

Környezetbiztonsági szempontból a tüzek is megemlítendőek, különösen abban az esetben, ha azok ipari üzemekben történnek vagy éppen veszélyes anyagot szállító közlekedési eszköz gyullad ki. Az esetlegesen kiszabaduló veszélyes anyagok, égéstermékek, a korom nagyobb távolságra is eljuthat. Az otthonok földgáz- vagy PB-alapú energiaellátása hagyományos, de

kockázati tényezőnek számít. Az illetékes tűzoltóság felkészült minden ilyen esetre. A tűzoltásra és műszaki mentésre vonulásaik száma változó, de állandó készségben állnak.

II. 7. 2. Összegzés

Problémák	Erősségek
<ul style="list-style-type: none"> • a természetes eredetű katasztrófák lehetősége(csapadék, szél, villámcsapás, magas hőmérséklet okozta károk, természetes eredetű tűzvész) 	<ul style="list-style-type: none"> • a terület szeizmicitása mérsékelt
<ul style="list-style-type: none"> • mesterséges katasztrófák lehetőségei (tűz, közlekedési baleset) 	<ul style="list-style-type: none"> • árvízi veszélyeztetettség nincs
<ul style="list-style-type: none"> • helyi környezetbiztonsági rendszer kiépítése még nem történt meg 	

Környezetbiztonsággal kapcsolatos célok és feladatok:

Cél-X:

- a környezetet és a lakosságot veszélyeztető veszélyekre való hatékony felkészülés megvalósulása

Feladat:

- kárelhárítási tervek készítése települési szinten
- a környezeti káresemények során riasztásra kerülő szakszemélyzet felkészítettségének ellenőrzése, a szükséges pótlólagos és kiegészítő oktatások és gyakorlatok végrehajtása
- az önkormányzatok és a lakosság felkészítése egy esetlegesen bekövetkező környezeti káresemény folytán végzendő teendőkről
- helyi környezetbiztonsági rendszer kiépítése szükséges
- a környezet- és munkaegészségügyi helyzetet javítani kell
- veszélyes anyagok használatának, veszélyes hulladékok keletkezésének felmérése

III. A TELEPÜLÉS KÖRNYEZETI SWOT ANALÍZISE (ÖSSZEGZÉS)

Problémák	Erősségek
<ul style="list-style-type: none"> • közlekedésből eredő légszennyezés (az egyes komponensek koncentrációja ugyan a határértéket nem haladta meg a legforgalmasabb utak mentén sem) 	<ul style="list-style-type: none"> • belterületi utak nagy része burkolt, így a kiporzás nem jelentős
<ul style="list-style-type: none"> • a gépjárműpark (tömegközlekedési is) még meglehetősen elavult 	<ul style="list-style-type: none"> • az említett problémák ellenére a levegő minősége kedvező
<ul style="list-style-type: none"> • kerékpár út nincs a településen 	<ul style="list-style-type: none"> • sokan közlekednek kerékpárral
<ul style="list-style-type: none"> • a külterületi utak burkolatlanok, a levegő portterhelése a talajról származik 	
<ul style="list-style-type: none"> • kőszén tüzelőanyagként használata gyakori 	<ul style="list-style-type: none"> • jelenleg nincs a településen bejelentésre kötelezett légszennyező pontforrás
<ul style="list-style-type: none"> • allergén részecskék jelenléte 	<ul style="list-style-type: none"> • a mezőgazdaságból eredő légszennyezés nem jelent problémát
<ul style="list-style-type: none"> • parlagfű elleni rendelet, illetve a parlagfű visszaszorítására akcióprogram nincs 	<ul style="list-style-type: none"> • kiépített gázvezetékrendszer
<ul style="list-style-type: none"> • lakossági légszennyezésre vonatkozó adatok hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> • fa, mint megújuló energiaforrás fűtőanyagként használata
<ul style="list-style-type: none"> • a település külterületén rekultiválásra váró és működő hulladéklerakó is található 	<ul style="list-style-type: none"> • a Lónyai-csatorna szennyező anyagokkal közvetlen terhelése nem jellemző
<ul style="list-style-type: none"> • szennyvíz hálózatra nem csatlakozott lakások egyedi szennyvízgyűjtője gyakran szivárog 	<ul style="list-style-type: none"> • a szennyvíz-hálózat már kiépült, a lakások 60 %-a rácsatlakozott a hálózatra
<ul style="list-style-type: none"> • illegális hulladéklerakások előfordulnak 	<ul style="list-style-type: none"> • az illegális hulladéklerakásokat az Önkormányzat felszámolja
<ul style="list-style-type: none"> • mezőgazdasági tevékenységek hatására terhelés (szulfát-, nitrát-, ammónium-ion) éri a felszín alatti vizeket és a talajt 	<ul style="list-style-type: none"> • a rendelkezésre álló rétegvíz készlet jó minőségű
<ul style="list-style-type: none"> • a közlekedésből adódó olaj- és ásványi anyag terhelés 	<ul style="list-style-type: none"> • ipari szennyvízkibocsátó nincs a településen
<ul style="list-style-type: none"> • a talaj állapotáról, szennyezettségéről kevés információ 	<ul style="list-style-type: none"> • a településnek eróziós és deflációs problémái nincsenek
<ul style="list-style-type: none"> • a közlekedési járművektől adódó olajterhelés, téli sózások miatti ásványi anyag terhelés 	<ul style="list-style-type: none"> • a hulladéklerakók környezetvédelmi felülvizsgálata megtörtént
	<ul style="list-style-type: none"> • jó minőségű termőtalaj
<ul style="list-style-type: none"> • ökoturizmus adottságai kihasználatlanok az infrastruktúra fejletlensége miatt (utak állapota, a tömegközlekedés helyzete, a vendéglátó helyek száma kevés) 	<ul style="list-style-type: none"> • természeti területek vannak a településen
<ul style="list-style-type: none"> • az idők folyamán egyre több terület került művelés alá 	<ul style="list-style-type: none"> • ex lege lápok vannak a településen

<ul style="list-style-type: none"> • invazív fajok elterjedése (nemes nyár, gyalogakác) 	
<ul style="list-style-type: none"> • intenzív mezőgazdasági művelés 	
<ul style="list-style-type: none"> • a környezet esetleges szennyezései az emberi egészséget is terhelik 	<ul style="list-style-type: none"> • nagy mértékű környezetszennyezés nincs a településen
	<ul style="list-style-type: none"> • a településen nagyobb üzemek nincsenek, így ezáltal az emberi egészséget nem éri terhelés
	<ul style="list-style-type: none"> • ivóvízhálózat kiépítettségére 100 %-os, az ivóvíz minősége jó
<ul style="list-style-type: none"> • a csapadékvíz elvezető árkok néhány szakaszon felújításra szorulnak 	<ul style="list-style-type: none"> • csapadékvíz elvezető hálózat a település belterületének nagy részét lefedi
<ul style="list-style-type: none"> • nagy esőzések idején belvíz védelmi problémák 	<ul style="list-style-type: none"> • a településnek árvízvédelmi problémái nincsenek
<ul style="list-style-type: none"> • a településnek egységes környezetvédelmi rendelete nincs 	<ul style="list-style-type: none"> • a település rendezési terve elkészült, véleményezése folyamatban van
<ul style="list-style-type: none"> • a közlekedésben résztvevő járműpark még kissé elavult, az összekötő utak forgalma jelentős 	<ul style="list-style-type: none"> • a közlekedés jelentős zaj- és légszennyezést nem okoz
	<ul style="list-style-type: none"> • vasúton Nyíregyházára és Kisvárdára naponta kellő gyakorisággal el lehet jutni
<ul style="list-style-type: none"> • a belterületi közutak, járdák állapota felújításra szorul 	<ul style="list-style-type: none"> • a burkolt belterületi közutak aránya magas
<ul style="list-style-type: none"> • az önkormányzati intézmények energetikai átvilágítása nem történt meg 	<ul style="list-style-type: none"> • gázbekötések száma növekedett, korszerűbb fűtéstechnika alkalmazása
	<ul style="list-style-type: none"> • zöld felületek aránya magas
	<ul style="list-style-type: none"> • műemlék jellegű épületek vannak a településen
<ul style="list-style-type: none"> • a hulladékokra vonatkozóan nem rendelkezünk pontos mennyiségi adatokkal 	<ul style="list-style-type: none"> • a település köztisztasági, települési hulladékról szóló önálló rendelettel rendelkezik.
<ul style="list-style-type: none"> • az illegálisan leeresztett folyékony települési hulladék mennyiségéről nincs információ 	<ul style="list-style-type: none"> • a település hulladékgazdálkodási terve elkészült
<ul style="list-style-type: none"> • a hulladéklerakóra kerülő hulladékban magas a szerves anyag aránya 	<ul style="list-style-type: none"> • szilárd települési hulladék rendszeres gyűjtése és hulladéklerakóra (Demecser) juttatása megoldott
	<ul style="list-style-type: none"> • a településen található hulladéklerakók (működő és használaton kívüli) környezetvédelmi felülvizsgálata elkészült
<ul style="list-style-type: none"> • lakosságnál keletkezett veszélyes hulladékok gyűjtése és kezelése lényegében nem megoldott 	<ul style="list-style-type: none"> • a vállalkozásoknál keletkezőveszélyes hulladékok megfelelő gyűjtése megoldott
<ul style="list-style-type: none"> • rendszeres szelektív hulladékgyűjtés még nem indult meg 	

Demecser Települési Környezetvédelmi Programja

• a szárazelem gyűjtését jelenleg sehol nem biztosítják.	
• zajvédelmi rendelete nincs a településnek	• nincsenek olyan működő vállalkozások, melyek zajos tevékenységet folytatnak
	• a mezőgazdasági eredetű zajok a lakosság körében nem okoznak problémát
• a zajterhelés a legforgalmasabb 3827. sz. út mentén minimálisan meghaladja az előírt határértéket	• az egyéb zajok kategóriába tartozó zajforrások nem okoznak problémát.
• a környezeti tudatosság még nagyon alacsony szinten áll	• az iskolások évenként szervezett papír- és fémhulladékgyűjtés vesznek részt
• a természetes eredetű katasztrófák lehetősége (csapadék, szél, villámcsapás, magas hőmérséklet okozta károk, természetes eredetű tűzvész)	• a terület szeizmicitása mérsékelt
• mesterséges katasztrófák lehetőségei (tűz, közlekedési baleset)	• árvízi veszélyeztetettség nincs
• helyi környezetbiztonsági rendszer kiépítése még nem történt meg	

LEHETŐSÉGEK	Veszélyek
	• talaj- és rétegvíz szennyeződése
• területek jobb kihasználása az idegenforgalom, az öko-turizmus, a kultúra területén	• környezeti haváriák (jelentős vízszennyezés, drasztikus légszennyezés, stb.)
• lakosság környezetvédelemmel kapcsolatos megítélésének javítása	• lakosság környezetvédelemmel kapcsolatos közönye nő
• tömegközlekedés fejlődése	• beszükülő pályázati források
• kerékpár út építése	•
• finanszírozási források megjelenése a megújuló energiák arányának megkészszerzésére a hazai energiamérlegen belül	• elmaradó környezetvédelmi beruházások
• energiahatékonyság, energiatakarékosság növelésére irányuló pályázati források nagyságának bővülése	• nő a személygépkocsival ingázók száma
• Hazai és Európai Unió Környezetvédelmi források	• intenzív mezőgazdasági gyakorlat tovább folytatódik, a mezőgazdaság megreformálása nem történik meg
• az új – EU direktívákra alapuló – jogi szabályoknak való megfelelés	• megújuló energia technológiák ára magas marad
• egységes környezetvédelmi rendelet megalkotása	•
• jó közlekedési elérhetőség	• közutak forgalmának további emelkedése, az utak állapotának romlása, a balesetveszély növekedése

Demecser Települési Környezetvédelmi Programja

• tervezett környezetvédelmi beruházások megvalósulnak	•
--	---

IV. KÖRNYEZETVÉDELMI PRIORITÁSOK

A település környezeti állapotának elemzése, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Környezetvédelmi programja és a Nemzeti Környezetvédelmi Program alapján a településen az alábbi prioritásokat lehet megfogalmazni.

- **A környezeti levegő minőségének javítása**
- **Zaj- és rezgésvédelem**
- **A közlekedési infrastruktúra fejlesztése**
- **Felszíni és felszín alatti vizek védelme**
- **Felszíni vizek rendezése**
- **Korszerű hulladékgazdálkodás feltételeinek a megteremtése**
- **Közműellátás javítása**
- **Zöldfelületfejlesztés**
- **Talaj védelme**
- **Épített környezet védelme**
- **Az energiagazdálkodás racionalizása**
- **Természet- és tájvédelem**
- **Környezetbiztonság**

A prioritások alapján lettek meghatározva a településen azok az intézkedések, melyek végrehajtásával a megfogalmazott célok és célállapotok elérhetőek.

